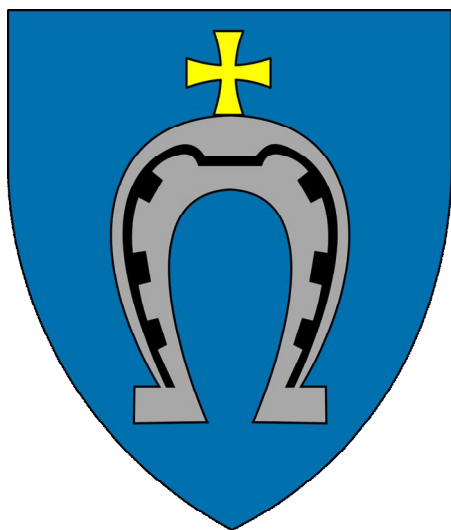

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WIELGOMŁYNY

*Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr IX/71/2015
Rady Gminy Wielgomłyny
z dnia 10 lipca 2015 r.*

Spis treści

I	Wprowadzenie	7
1.	Podstawa i zakres opracowania.....	7
2.	Rola studium w systemie planowania przestrzennego.....	8
3.	Materiały wejściowe.....	9
II	Uwarunkowania Zagospodarowania Przestrzennego	11
1.	Położenie i powiązania zewnętrzne	11
2.	Struktury funkcjonalno-przestrzenne	13
2.1.	Struktura funkcjonalna.....	13
2.2.	Struktura zagospodarowania i użytkowania	14
2.3.	Stan prawny gruntów.....	15
2.4.	Stan ład przestrzennego.....	15
2.5.	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	16
3.	Zasoby i stan środowiska przyrodniczego.....	17
3.1.	Rzeźba terenu	17
3.2.	Budowa geologiczna	21
3.3.	Warunki hydrogeologiczne	23
3.4.	Sieć hydrograficzna.....	27
3.5.	Gleby	28
3.6.	Warunki klimatu lokalnego.....	28
3.7.	Surowce naturalne	29
3.7.a.	Udokumentowane złoża kopalin	29
3.7.b.	Tereny górnicze.....	30
3.8.	Obszary i obiekty chronione.....	30
3.8.a.	Specjalny obszar ochrony siedlisk Dolina Górnej Pilicy	30
3.8.b.	Obszary Chronionego Krajobrazu.....	32
3.8.c.	Pomniki przyrody.....	32
3.8.d.	Użytki ekologiczne.....	33
3.8.e.	Rezerwat przyrody.....	33
3.9.	Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna	34
3.10.	Flora i fauna	36
3.11.	Zagrożenia środowiska.....	38
3.11.a.	Zanieczyszczenia atmosfery	38
3.11.b.	Hałas.....	39
3.11.c.	Pole elektromagnetyczne	39
3.11.d.	Osuwanie się mas ziemnych.....	40
3.11.e.	Zagrożenie powodziowe.....	40
4.	Stan dziedzictwa kulturowego.....	40
4.1.	Rys historyczny	40
4.2.	Obiekty objęte ochroną.....	43
4.2.a.	Zabytki nieruchome wpisane do rejestru	44
4.2.b.	Obszary objęte ochroną	44
4.2.c.	Obiekty wpisane do ewidencji zabytków	45
4.2.d.	Stanowiska archeologiczne	49
5.	Uwarunkowania społeczno-demograficzne	49
5.1.	Rozwój, ruch naturalny i migracje ludności.....	49
5.2.	Rynek pracy	54
5.3.	Zasoby mieszkaniowe. Warunki życia i poziom zamożności społeczeństwa	56
5.4.	Ochrona zdrowia i opieka społeczna.....	58
5.5.	Oświata, kultura, sport, turystyka i rekreacja	58
5.6.	Zagrożenia bezpieczeństwa publicznego	62
6.	Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.....	62
6.1.	Układ komunikacyjny.....	62

6.2.	Infrastruktura techniczna	64
6.2.a.	Zaopatrzenie w wodę	64
6.2.b.	Gospodarka ściekowa	64
6.2.c.	Zaopatrzenie w energię elektryczną	65
6.2.d.	Zaopatrzenie w gaz	65
6.2.e.	Zaopatrzenie w ciepło	65
6.2.f.	Gospodarka odpadami	65
7.	Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	66
8.	Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych	67
III	Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego	68
1.	Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów	68
1.1.	Struktura przestrzenna i kierunki zagospodarowania	68
1.2.	Przeznaczenie terenów	69
1.3.	Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów	75
1.4.	Tereny wskazane do wyłączenia spod zabudowy	76
1.5.	Zasady określania ustaleń studium w zakresie kierunków i wskaźników zagospodarowania oraz użytkowania i przeznaczenia terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	77
2.	Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	78
2.1.	Zasady ochrony elementów środowiska	78
2.1.a.	Powierzchnia ziemi	78
2.1.b.	Wody powierzchniowe i podziemne	79
2.1.c.	System ekologiczny i walory krajobrazowe	80
2.1.d.	Surowce naturalne	81
2.1.e.	Powietrze atmosferyczne	81
2.2.	Obszary ochrony przyrody	82
2.3.	Zagrożenia środowiska	82
2.3.a.	Hałas	82
2.3.b.	Promieniowanie elektromagnetyczne	83
2.3.c.	Zagrożenie powodzią	83
2.3.d.	Osuwanie się mas ziemnych	84
3.	Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	84
3.1.	Rolnicza przestrzeń produkcyjna	84
3.2.	Leśna przestrzeń produkcyjna	86
4.	Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	87
4.1.	Cele i przedmiot ochrony	87
4.2.	Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków	89
4.3.	Zabytki nieruchome znajdujące się w ewidencji zabytków	89
4.4.	Stanowiska archeologiczne	90
4.5.	Strefa ochrony archeologicznej	90
5.	Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	90
5.1.	Układ komunikacyjny	91
5.2.	Infrastruktura techniczna	92
5.2.a.	Zaopatrzenie w wodę	92
5.2.b.	Gospodarka ściekowa	92
5.2.c.	Zaopatrzenie w energię elektryczną	93
5.2.d.	Zaopatrzenie w gaz	93
5.2.e.	Zaopatrzenie w ciepło	94
5.2.f.	Gospodarka odpadami	94
5.2.g.	Telekomunikacja	95
6.	Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji	95
7.	Polityka planistyczna	96
7.1.	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	96
7.2.	Obszary przestrzeni publicznej	96

7.3.	Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego	97
7.4.	Wymogi obronności i ochrony cywilnej.....	98
IV	Podsumowanie	99
1.	Polityka funkcjonalno-przestrzenna.....	99
2.	Objaśnienie zmian w nowym opracowaniu w stosunku do poprzedniej edycji studium 100	
3.	Wpływ uwarunkowań na ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego	101
4.	Interpretacja zapisów i ustaleń studium.....	102
5.	Uzasadnienie przyjętych rozwiązań i synteza ustaleń projektu zmiany studium	102

I Wprowadzenie

1. Podstawa i zakres opracowania

Podstawą formalną do opracowania studium jest Uchwała Nr XXXIV/21/2014 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 5 marca 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wielgomłyny.

Obecnie gmina Wielgomłyny dysponuje Studium przyjętym uchwałą Nr XXIX/44/01 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 28 grudnia 2001 r. sporządzonym w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 1994 nr 89 poz. 415), zmienionym częściowo w 2006 r. w oparciu o przepisy ustawy 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647). Analiza obowiązującego studium wykazała, iż większość jego ustaleń utraciła aktualność i dane w nim zawarte nie przystają już dłużej do stanu faktycznego, zarówno w zakresie uwarunkowań jak i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Z tego powodu wystąpiła konieczność dostosowania dokumentu do obowiązujących przepisów prawnych oraz aktualizacja ustaleń związanych z przeznaczeniem terenów w odpowiedzi na wnioski zgłoszone przez mieszkańców oraz przedsiębiorców.

Zakres i tryb opracowania określają przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199, 443) oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Sporządzającym studium jest Wójt, natomiast zatwierdzanie następuje w formie uchwały Rady Gminy której załączniki stanowią:

- załącznik nr 1 – tekst Studium,
- załącznik nr 2 – plansza „Uwarunkowania” w skali 1:10 000,
- załącznik nr 3 – plansza „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-

przestrzenna” w skali 1:10 000,

- załącznik nr 4 – rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag zgłoszonych do wyłożonego projektu studium.

2. Rola studium w systemie planowania przestrzennego

Studium jest narzędziem kształtowania polityki przestrzennej Samorządu. Jest dokumentem planistycznym, określającym politykę rozwoju przestrzennego gminy w jej granicach administracyjnych. Nie jest aktem prawa miejscowego, jednak jego ustalenia są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz umożliwiają integrację przestrzeni jako określonej całości. Studium pełni także rolę koordynacyjną pomiędzy planowaniem na szczeblu lokalnym, a planowaniem na szczeblu regionalnym i krajowym. Przy sporządzaniu Studium są uwzględniane zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa, ustalenia strategii rozwoju powiatu oraz strategii rozwoju gminy. Studium ma także za zadanie sformułowanie lokalnych uwarunkowań, celów i programów rozwoju, dzięki czemu staje się ono dokumentem wytyczającym ogólną politykę przestrzenną gminy oraz aktem polityki rozwoju przestrzenno – gospodarczego gminy. Określona w studium polityka przestrzenna jest zgodna z zasadami ustanowionymi przepisami prawa i uwzględnia w zagospodarowaniu gminy:

- dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu,
- stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony,
- walory krajobrazowe, stan środowiska przyrodniczego oraz wymagania jego ochrony,
- warunki i jakość życia, ochronę zdrowia oraz bezpieczeństwo ludności i mienia,
- potrzeby i możliwości rozwoju gminy,
- stan prawny gruntów,
- występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych,
- występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,
- występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,

- stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- wymagania dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury,
- walory ekonomiczne przestrzeni i prawo własności,
- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.

Uchwalone przez Radę Gminy studium nie jest aktem prawa miejscowego, ale zawarte w nim zasady polityki przestrzennej winny być wiążące dla Wójta i wszystkich jednostek organizacyjnych działających na terenie gminy. Jest to więc ważny akt władczy, w którym Rada Gminy bezpośrednio wpływa na działania całego swojego aparatu wykonawczego.

3. Materiały wejściowe

Przy sporządzaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wielgomłyny wykorzystano następujące dokumenty i opracowania:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r.
wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko,
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020 r.,
Uchwała Nr LI/865/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 31 stycznia 2006 r.
- Program ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem lat 2017-2020, Radomsko 2013,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wielgomłyny wraz ze zmianą,
Uchwała Nr XXIX/44/01 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 28 grudnia 2001 r.
Uchwała Nr XXV/65/06 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 18 maja 2006 r.
- Miejskowe plany zagospodarowania przestrzennego wraz z Prognozami oddziaływania na środowisko,
- Opracowanie ekofizjograficzne,
- Gminna Ewidencja Zabytków
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wielgomłyny,
- Plan Odnowy Miejscowości Wielgomłyny na lata 2008 – 2015,

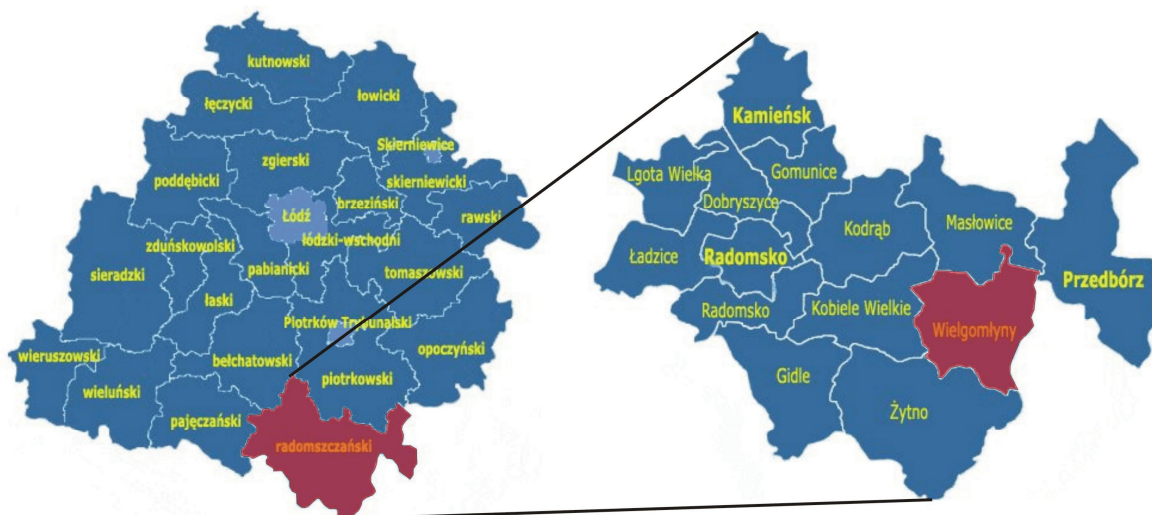
- Plan Odnowy Miejscowości Sokola Góra na lata 2014 – 2021,
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce
wg stanu na 31 XII 2013 r.

II Uwarunkowania Zagospodarowania Przestrzennego

1. Położenie i powiązania zewnętrzne

Gmina Wielgomłyny jest gminą wiejską położoną w południowej części województwa łódzkiego, w powiecie radomszczańskim.

Rys. 1 Położenie gminy na tle województwa łódzkiego.

Źródło: serwis internetowy www.gminy.pl

Gmina graniczy:

- od północy – z gminą Masłowice (powiat radomszczański),
- od wschodu – z gminą Przedbórz (powiat radomszczański) i gminą Kluczewsko (powiat włoszczowski, województwo świętokrzyskie),
- od południa – z gminą Żytno (powiat radomszczański),
- od zachodu – z gminą Kobbiele Wielkie (powiat radomszczański).

Wschodnia granica gminy jest jednocześnie granicą województwa łódzkiego i świętokrzyskiego.

Gmina posiada połączenie komunikacyjne z głównymi ośrodkami regionu poprzez

dobrze rozwiniętą sieć dróg powiatowych. Miejscowość gminna zlokalizowana jest w odległości ok. 25 km od siedziby powiatu – Radomska, zaś od większych ośrodków miejskich:

- ok. 55 km od Piotrkowa Trybunalskiego,
- ok. 60 km od Częstochowy,
- ok. 110 km od Łodzi,
- ok. 80 km od Kielc.

Powierzchnia gminy wynosi 12 315 ha, co stanowi 8,5 % powierzchni powiatu radomszczańskiego. Liczba mieszkańców na koniec 2013 r. wynosiła 4 772 osób, co stanowiło 4,1% ludności powiatu.

Administracyjnie gmina podzielona jest na 18 sołectw, na które składa się 36 miejscowości. Są to:

- sołectwo Goszczowa: miejscowości Goszczowa, Niwa Goszczowska, Sroków, Borecznica,
- sołectwo Karczów: miejscowości Karczów, Kubiki, Wólka Bankowa,
- sołectwo Kruszyna: miejscowość Kruszyna,
- sołectwo Krzętów: miejscowość Krzętów,
- sołectwo Myśliwczów: miejscowości Myśliwczów, Myśliwczów Kolonia, Bogusławów, Maksimów,
- sołectwo Niedośpielin: miejscowość Niedośpielin,
- sołectwo Pratkowice: miejscowość Pratkowice,
- sołectwo Perzyny: miejscowość Perzyny,
- sołectwo Rogi: miejscowość Rogi,
- sołectwo Rudka: miejscowość Rudka,
- sołectwo Sokola Góra: miejscowość Sokola Góra,
- sołectwo Trzebce: miejscowość Trzebce,
- sołectwo Wielgomłyny Kolonia: miejscowość Wielgomłyny ul. Ogrodowa, ul. Przedborska, ul. Zagórska,
- sołectwo Wielgomłyny: miejscowości Anielin, Borowiec, Wielgomłyny ul. Częstochowska, ul. Polna, ul. Krzętowska, ul. Radomszczańska, ul. Rynek,
- sołectwo Wola Kuźniewska: miejscowości Wola Kuźniewska, Popielarnia, Odrowąż, Zacisze,
- sołectwo Wola Życińska: miejscowości Wola Życińska, Błonie,

- sołectwo Zagórze: miejscowości Zagórze, Dębowiec, Grabowiec, Niwa Zagórska, Wólka Włociańska, Zawodzie,
- sołectwo Zalesie: miejscowość Zalesie.

2. Struktury funkcjonalno-przestrzenna

2.1. Struktura funkcjonalna

Gmina Wielgomłyny jest gminą rolniczą. Funkcjonalnie gminę można podzielić na dwie części: wschodnią i południową, gdzie w krajobrazie dominują lasy oraz zachodnią, środkową i północną, skupiającą tereny rolnicze i jednostki osadnicze. Powierzchnia użytków rolnych zajmuje 74% powierzchni gminy, z czego blisko 80% stanowią grunty orne. Podstawową funkcją przestrzenną poszczególnych miejscowości jest produkcja rolnicza uzupełniona podstawową funkcją usługową. Udział powierzchni gruntów leśnych w gminie wynosi 22%. Największe kompleksy leśne występują we wschodniej i południowej części gminy. Niewielkie enklawy leśne występują również w południowo-zachodnim fragmencie gminy. W krajobrazie gminy dominującą formą są rozległe użytki rolne otaczające zespoły osadnicze. Na północnym krańcu gminy w okolicy wsi Zagórze i Goszczowa na stosunkowo niewielkim obszarze naturalny krajobraz został przekształcony w wyniku prowadzenia działalności górniczej związanej z wydobywaniem piaskowca.

Sieć osadnicza jest równomiernie rozmieszczona na obszarze gminy. Najważniejszym ośrodkiem osadniczym skupiającym oprócz funkcji mieszkaniowej funkcje usługowe są Wielgomłyny. Miejscowość gminna z racji swojej lokalizacji oraz administracyjnego znaczenia pełni rolę lokalnego ośrodka stymulującego rozwój sąsiadujących wsi. Skupia większość urzędów i instytucji, w tym: Urząd Gminy, Gminną Bibliotekę Publiczną, Gminny Ośrodek Zdrowia oraz jednostki oświatowe. Położenie w centralnej części gminy zapewnia dostępność najważniejszych usług dla wszystkich mieszkańców gminy. Poza miejscowością gminną największe wsie sołeckie to Krzętów, Niedospielin, Myśliwczów. Większość sołectw ma charakter typowo rolniczy, który uzupełnia funkcja mieszkaniowo-usługowa oraz rzemiosło. Wyjątkiem są wsie Niedospielin i Wólka Bankowa w których zlokalizowane są duże zakłady przetwórstwa mięsnego.

2.2. Struktura zagospodarowania i użytkowania

Gmina Wielgomłyny charakteryzuje się jednorodną strukturą zagospodarowania. Istniejącą strukturę wykorzystania gruntów w gminie przedstawia poniższa tabela.

Grupa użytków gruntowych	Rodzaj użytku gruntowego	Powierzchnia (ha)
użytki rolne	grunty orne	7187
	sady	137
	łąki trwałe	830
	pastwiska trwałe	713
	grunty rolne zabudowane	211
	grunty pod stawami, rowy,	43
grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia	lasy, grunty leśne zabudowane, grunty zadrzewione i zakrzewione	2766
grunty pod wodami	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi	60
grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny mieszkaniowe	31
	tereny przemysłowe	1
	tereny inne zabudowane	11
	drogi	225
użytki ekologiczne	użytki ekologiczne	3
nieużytki	nieużytki	81
tereny różne	tereny różne	16
SUMA		12315

Źródło. www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Na obszarze gminy przeważa zabudowa zagrodowa uzupełniania przez tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Tereny zabudowy wielorodzinnej zlokalizowane są na terenie miejscowości Nietośpielin i Wielgomłyny. Zabudowę mieszkaniową uzupełniają tereny usługowe w poszczególnych miejscowościach oraz zabudowa produkcyjna. Największe zakłady produkcyjne znajdują się w miejscowościach Nietośpielin i Wólka Bankowa.

W większości miejscowości dominuje zabudowa w postaci pasm wzdłuż dróg. Wyjątek stanowią Wielgomłyny, których rozplanowanie jest bardziej złożone z czytelnym centrum na skrzyżowaniu głównych szlaków komunikacyjnych przecinających miejscowość.

Niemalże cała gmina jest zwodociągowana. Na jej terenie funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków. Zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się poprzez sieć średniego napięcia składającą się z linii napowietrznych 15 kV wyprowadzonych ze stacji transformatorowych zlokalizowanych w Radomsku i na obszarze gminy

Przedbórz.

2.3. Stan prawny gruntów

Grunty na terenie gminy to w przeważającej części własność prywatna. Część gminy zajmują grunty stanowiące własność państwową, do których zaliczyć należy przede wszystkim istniejące lasy państwowe. W przypadku pozostałych form dominują grunty pozostałe oraz grunty będące własnością komunalną.

2.4. Stan ładu przestrzennego

Ład przestrzenny zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym to: *„takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno – gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno – estetyczne”*.

Do czynników wpływających na jego prawidłowe kształtowanie należy: właściwe rozmieszczenie funkcji dające jak najwięcej korzyści, bezkonfliktowe sąsiedztwo oraz odpowiednio ukształtowana struktura pionowa (w tym: zachowanie proporcji wysokości, występowanie dominanty) i pozioma (przez którą rozumiemy harmonijną strukturę użytkowania gruntu, odpowiedni kształt i wielkość działek, właściwe usytuowanie względem podmiotów gospodarczych).

Skuteczną metodą, która pozwala na kształtowanie ładu przestrzennego w sposób kompleksowy i skoordynowany jest opracowanie dla poszczególnych miejscowości planów zagospodarowania przestrzennego określających przeznaczenie, sposób zagospodarowania i warunki zabudowy, a w przypadku otwartych terenów zieleni, charakteryzujących się wysokimi wartościami przyrodniczymi, podjęłyby działania ochronne. Gmina Wielgomłyny jest w niewielkiej części objęta ustaleniami planów miejscowych. Nie posiada zatem narzędzia, dzięki któremu możliwe jest prowadzenie zorganizowanej i konsekwentnej polityki przestrzennej poprzez jednoznaczne określenie przeznaczenia terenów sposobu ich użytkowania i zagospodarowania oraz ewentualnego oddziaływania na środowisko przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Obszar gminy charakteryzuje się stosunkowo jednorodną i uporządkowaną strukturą zagospodarowania, gdzie zabudowa najczęściej o zwartym charakterze

usytuowana jest wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Wśród form zabudowy dominuje zabudowa zagrodowa uzupełniona przez tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej.

2.5. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Narzędziem umożliwiającym kreację przestrzeni i tworzenie zharmonizowanego otoczenia w skali gminy jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Obszar gminy Wielgomłyny jest pokryty planami miejscowymi w niewielkim stopniu. Poniżej przedstawiono wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy.

- Zmiana fragmentów miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wielgomłyny przyjęta uchwałą Nr XXXII/23/02 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 28 maja 2002 r. obejmująca obszar w miejscowości Niedośpielin,
- Zmiana fragmentu miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Wielgomłyny przyjęta uchwałą Nr VII/05/03 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 29 kwietnia 2003 r. obejmująca działkę nr ewid. 218 w miejscowości Wielgomłyny,
- Zmiana fragmentów miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Wielgomłyny przyjęta uchwałą Nr VIII/34/03 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 27 czerwca 2003 r. obejmująca obszary w miejscowości Wólka Włociańska,
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie geodezyjnym Wielgomłyny oraz obrębach geodezyjnych: Myśliwczów i Kolonia Myśliwczów przyjęty uchwałą Nr XXXVII/46/2014 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 23 czerwca 2014 r.,
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie geodezyjnym Sokół Góra przyjęty uchwałą Nr XL/55/2014 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 4 września 2014 r.

Z uwagi na niewielki zasięg, obowiązujące plany miejscowe w niewielkim stopniu sprzyjają zrównoważonemu rozwojowi gminy. Deficyt planów miejscowych

oraz brak ukierunkowania i długofalowej strategii zagospodarowania przestrzeni nie sprzyjają zabezpieczeniu potrzeb mieszkańców i inwestorów.

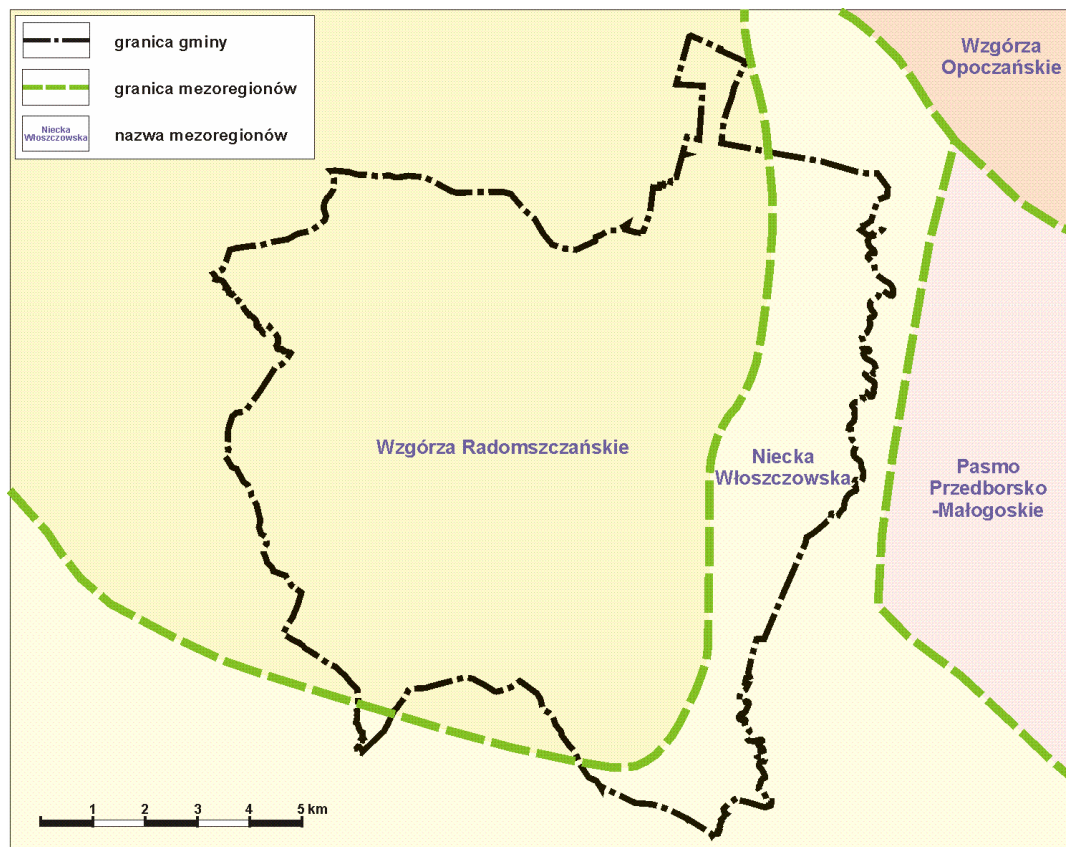
3. Zasoby i stan środowiska przyrodniczego

3.1. Rzeźba terenu

Według regionalizacji Jerzego Kondrackiego obszar gminy Wielgomłyny znajduje się na styku dwóch mezoregionów fizycznogeograficznych: Wzgórz Radomszczańskich oraz Niecki Włoszczowskiej, które wchodzi w skład makroregionu Wyżyny Przedborskiej, należącego do podprowincji Wyżyna Małopolska.

Współczesny obraz ukształtowania powierzchni jest rezultatem nakładania się na siebie szeregu procesów rzeźbotwórczych od trzeciorzędu aż do czasów współczesnych. Rzeźba wykazuje związek zarówno z elementami strukturalnymi starszego przedczwartorzędowego podłoża jak też, z jego tektoniką i działalnością w samym czwartorzędzie.

Rys. 2 Lokalizacja gminy w ramach regionów fizycznogeograficznych według J. Kondrackiego

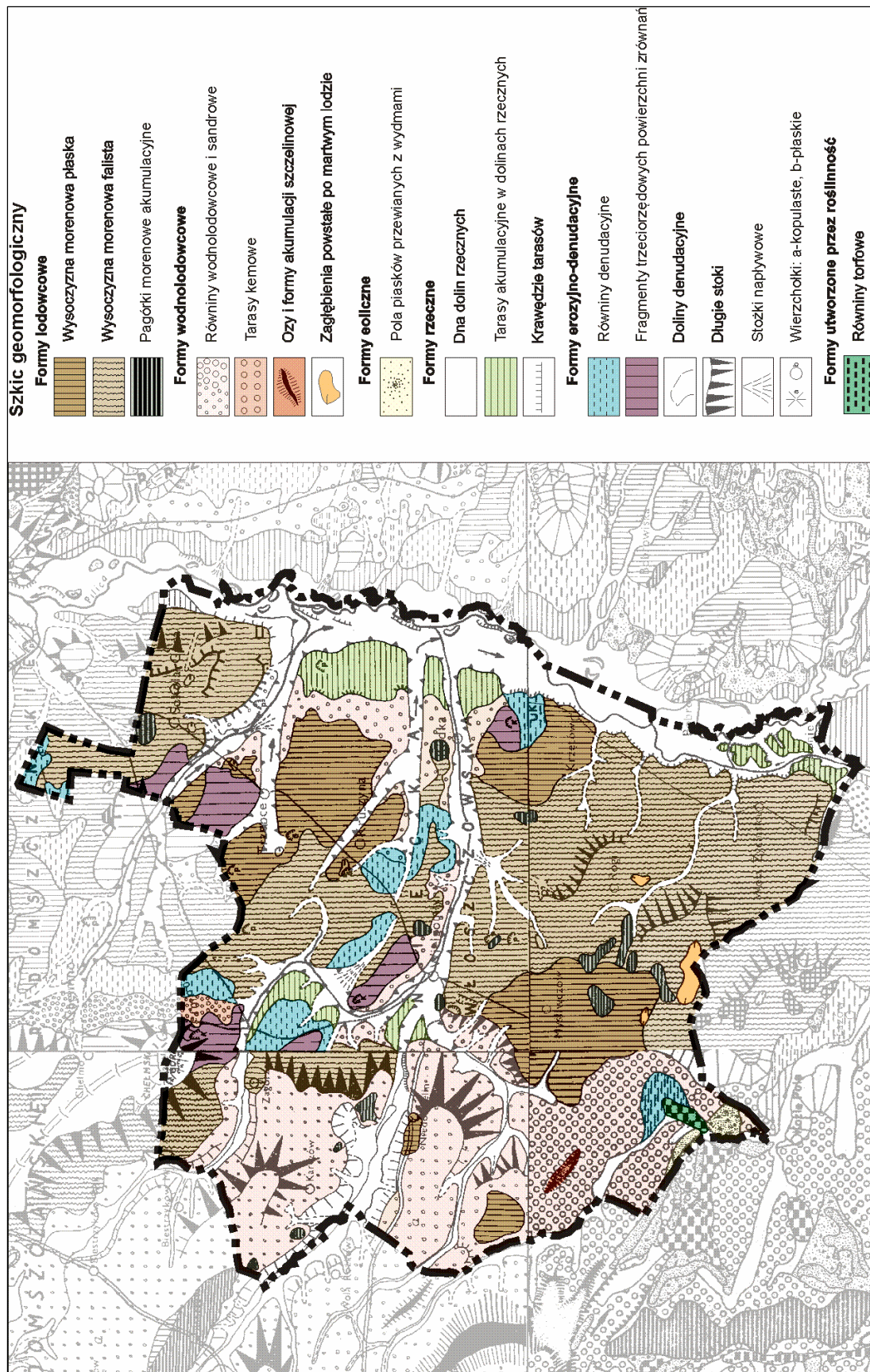

Źródło: Opracowanie własne na podstawie web3.pig.gov.pl

Pod względem geomorfologicznym w granicach gminy można wyróżnić następujące formy rzeźby terenu będące wynikiem działania różnych procesów, w tym:

- formy pochodzenia lodowcowego, do których zaliczyć należy:
 - wysoczyznę morenową płaską o wysokościach względnych sięgających 2 m i nachyleniu do 2°. Stanowi ona zwarte płaty w okolicy miejscowości Myśliwczów, Kolonia Myśliwczów, na zachód od Krzętowa oraz pomiędzy Kruszyną a Trzebcami. Utworzona została ona przez lądolód środkowopolski, a następnie poddana przekształceniom peryglacialnym w czasie zlodowacenia północnopolskiego. W kilku miejscach jest rozcięta dolinami rzecznyymi i denudacyjnymi.
 - wysoczyznę morenową falistą o wysokościach względnych 2-5 m i nachyleniu około 5°. Zajmuje ona znaczne powierzchnie zwłaszcza w południowo-wschodniej, środkowej oraz północnej części gminy. Opada na ogół ku obszarom równin denudacyjnych stokami erozyjno-denudacyjnymi, a z doliną Pilicy tworzy wyraźną krawędź morfologiczną o nachyleniu do 10°-12° i wysokości 7-10 m. W obrębie wysoczyzny rzeźbę urozmaicają także zagłębienia bezodpływowe powstałe na skutek nierównomiernej działalności lodowcowej. Największe z nich można odnaleźć w południowej części gminy, przy granicy z gminą Żytno,
 - pagórki morenowe o wysokości 5-10 m i stokach nachylonych pod kątem 6°-8° – największe ich nagromadzenie znajduje się pomiędzy Kolonią Myśliwczów a Rogami. Pojedyncze, niewielkie pagórki odnaleźć można również na wschód od Wielgomłyn oraz na północ od Rudki. Powstały one w czasie fazy recesyjnej zlodowacenia środkowopolskiego,
- formy pochodzenia wodnolodowcowego, do których zaliczyć należy:
 - równiny wodnolodowcowe i sandrowe – charakterystyczne zwłaszcza dla zachodniej części gminy oraz w znacznie mniejszym zakresie dla fragmentu północno-wschodniego. Powstały one w czasie fazy postojowej stadiału mazowiecko-podlaskiego (Warty) i są akumulacyjnymi formami odpływu wód lodowcowych na przedpolu moren czołowych. Towarzyszą również często dolinom wód

Rys. 3 Szkic geomorfologiczny

Źródło: Szczegółowa mapa geologiczna Polski arkusz: Przedbórz, Rzejowice, Żytno, Włoszczowa

- roztopowych, którym wody odpływały w kierunku Pilicy,
- tarasy kemowe – powstały podczas deglacjacji lodowca, zalegają na rzędnej terenu 240-250 m n.p.m. Na terenie gminy można je odnaleźć jedynie na północ od miejscowości Goszczowa,
 - ozy – jeden niewielki silnie zdenudowany podłużny oz powstały w zamkniętej szczelinie pod lodem, znajduje się w lasach na południe od miejscowości Wola Kuźniewska,
 - formy pochodzenia eolicznego, do których zaliczyć należy:
 - poła piasków przewianych z wydrami – wykształcone w obrębie równiny wodnolodowcowej odnaleźć można jedynie w południowej części gminy pomiędzy Maksymowem a Bogusławowem. Ta lekko falista, usiana drobnymi wydrami forma zbudowana jest z piasków o miąższości nieprzekraczającej 2 m,
 - formy pochodzenia rzeczno-akumulacyjnego i erozyjnego, do których zaliczyć należy:
 - dna dolin rzecznych i zagłębień bezodpływowych oraz tarasy zalewowe
 - główną dolinę w granicach gminy stanowi Pilica. Jej dno o dość zróżnicowanej szerokości od 600 m do ponad 1400 m, znajduje się na wysokości 198-183 m n.p.m.. Znacznie węższe dna dolinek bocznych na ogół nie przekraczają 100 m i są wcięte od 1 do 10 m poniżej otaczającego terenu,
 - tarasy akumulacyjne w dolinach rzecznych – odnaleźć można jedynie w ramach:
 - doliny Pilicy gdzie osiągają szerokość do 1 km i wznoszą się około 7-10 m nad dno, tworząc wyraźną krawędź morfologiczną,
 - doliny Biestrzykówki, w ramach której nie przekraczają 400 m i są usytuowane od 3 do 6 m nad średni poziom rzeki. Granica między dnem a tarasem tworzy dość łagodne stoki, które oddzielają osady holoceny od plejstoceny.
 - formy pochodzenia denudacyjnego, do których zaliczyć należy:
 - fragmenty trzeciorzędowych powierzchni zrównań – zajmują one niewielkie powierzchnie głównie w północnej części gminy. Powstały w peryglacjalnym klimacie podczas zlodowacenia północnopolskiego, kiedy to zachodziły intensywne procesy denudacyjne. Ponad nimi w

północnej części gminy wznosi się kopulaste wzniesienie – ostaniec denudacyjny (Góra Chełmno), które przechodzi łagodnymi, długimi stokami o nachyleniu 4° - 6° w powierzchnie zrównań. Szczyt Góry Chełmno (który jest zlokalizowany poza granicą gminy) osiągająca wysokość 320,3 m. n.p.m. stanowi najprawdopodobniej resztkę starszych wyższych poziomów zrównań z okresu trzeciorzędowego.

- równiny denudacyjne – charakterystyczne zwłaszcza dla środkowej i północnej części gminy, zbudowane są z resztek pokryw czwartorzędowych, spod których często odsłania się podłoże starsze. Są to powierzchnie płaskie, rzadziej lekko faliste pokryte osadami peryglacjalnymi. Sąsiadują one zazwyczaj z wysoczyznami morenowymi, z którymi połączone są długimi stokami o nachyleniu 4° - 6° , często porozcinane dolinkami denudacyjnymi,
- dolinki denudacyjne, parowy, młode rozcięcia erozyjne – liczne wzdłuż doliny Pilicy, Biestrzykówki oraz mniejszych bezimiennych cieków mają szerokość w granicach 50 m-100 m, długość od kilkuset m do kilku km,
- formy utworzone przez roślinność:
 - równiny torfowe i pisków – wyróżniono je ze względu na znaczną miąższość osadów organicznych, która przekracza ponad 0,5 m. Zajmują one niewielką powierzchnię na zachód od miejscowości Maksymów.

Wymienione powyżej formy rzeźby terenu decydują o urozmaiconym krajobrazie gminy. Najwyżej wyniesiony punkt (310 m n.p.m.) zlokalizowany jest w północno-zachodniej części, w ramach ostańca denudacyjnego (części Góry Chełmno). Najniżej usytuowany jest wschodni obszar znajdujący się w dolinie Pilicy, gdzie rzędne terenu osiągają wartość do 195,3 m n.p.m. Różnica wysokości względnych wynosi 114,7 m, przy czym lokalnie waha się ona od kilku do kilkudziesięciu metrów. Średnia wysokość bezwzględna na terenie gminy kształtuje się pomiędzy 210 m n.p.m. w części wschodniej do 230 m n.p.m. na zachodzie.

3.2. Budowa geologiczna

Charakterystykę geologiczną gminy scharakteryzowano na podstawie Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski oraz Mapy Hydrogeologicznej w skali

1:50 000 Arkuszy: Przedbórz, Żytno, Włoszczowa i Rzejowice wraz z opisami.

Pod względem budowy geologicznej przedmiotowy obszar położony jest na terenie synklinorium szczecińsko-łódzko-miechowskiego, powstałego w fazie ruchów laramijskich, które dzieli się na trzy odcinki depresyjne (niecki) oddzielone elewacjami. Zachodnia i środkowa część gminy Wielgomłyny znajduje się w ramach elewacji radomszczańskiej (która oddziela nieckę łódzką od miechowskiej) podczas gdy wschodni fragment usytuowany jest w zasięgu Niecki Włoszczowskiej, stanowiącej północną część Niecki Nidziańskiej, która jest częścią synklinorium miechowskiego.

Dominującą rolę w budowie geologicznej gminy mają osady kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu. Pod utworami kenozoicznymi, na całej powierzchni występuje kreda, która w ramach tak zwanych trzeciorzędowych powierzchni zrównań, odsłania się na powierzchni. Jej wychodnie możemy odnaleźć w okolicy Góry Chełmno, na północ od miejscowości Trzebce oraz na południe od Rudki. Kredę dolną reprezentują tu piaskowce, piaskowce zlepieńcowate i krzemionkowe z albu górnego, o czym świadczy obecność fauny z tego okresu, o miąższości nie przekraczającej 50 m. Wyżej przechodzą one w piaskowce, piaski z wkładkami ilów cenomanu oraz osady facji węglanowej: osady wapienno-margliste z wkładkami opok i gez. Łączna miąższość osadów kredy górnej wynosi do 900 m. Jej strop w części wschodniej i południowej (Sokoła Góra, Borowiec, Krzętów, Wielgomłyny POM¹) występuje średnio na głębokości rzędu 20-30 m p.p.t., podczas gdy w zachodnim fragmencie oscyluje w granicach 50 m p.p.t. (Niedośpielin). Najpłycej utwory górnej kredy zalegają w północno-zachodniej części (Wólka Włóściańska, Wielgomłyny ujęcie gminne) gdzie odnaleźć je można od 2,5 do 10 m p.p.t.

Trzeciorząd wykształcony w postaci mułków ilastych i piaszczystych, ilów zwietrzelinowych, glin oraz piasków ilastych stanowiących efekt intensywnego wietrzenia skał kredowych, występuje tylko lokalnie w obniżeniach i lejach krasowych. Nawiercono go jedynie w otworze studziennym w Wielgomłynach, na głębokości około 40 m p.p.t. i miąższości nie przekraczającej 30 metrów oraz w Niedośpielinie na głębokości 34 m p.p.t. gdzie buduje go warstwa utworów o miąższości 19 m.

Osady czwartorzędu pokrywają prawie cały obszar gminy (poza wspomnianymi

¹ POM – państwowy ośrodek maszyn

powyżej wychodniami skał kredowych). Miąższość ich wynosi od kilku do około 50 m. Są one reprezentowane przez utwory lodowcowe, wodnolodowcowe, eoliczne oraz pochodzenia roślinnego. Łądolód transgredował na tym terenie kilkakrotnie dostarczając zróżnicowanych osadów. Najstarszymi utworami czwartorzędowymi są gliny zwałowe zlodowacenia południowopolskiego, które jednak nie tworzą ciągłej warstwy. Na nich występują głównie lodowcowe i wodnolodowcowe utwory zlodowacenia środkowopolskiego, które dość powszechnie występują również na powierzchni. Największy obszar zajmują piaski, piaski ze żwirami pokrywające znaczne powierzchnie terenu w środkowej, południowej i wschodniej części gminy. Reprezentują one piaski różnoziarniste z domieszką żwirów, piaski drobnoziarniste i średnioziarniste. Kompleksy gliny zwałowej są charakterystyczne przede wszystkim dla wschodniej części gminy, gdzie w większych kompleksach odnaleźć je można od Wielgomłyn po Sokolą Górę a także: pomiędzy Rogami a Krzętówem, na południe od Niedospielina i na północ od Wólki Bankowej. Serie osadów piaszczysto żwirowych tworzące zróżnicowane formy morfologiczne w tym: pagórki morenowe zlokalizowane na wschód od Wielgomłyn, na północ od Rudki oraz pomiędzy Kolonią Myśliwczów a Rogami, tarasy kemowe występujące w na północ od Goszczowa, czy też usytuowany na południe od Woli Kuźniewskiej, stanowią osady o bardzo zróżnicowanej frakcji i strukturze sedymentacji. Piaski ze żwirami rzecznych tarasów nadzalewowych z okresu zlodowacenia północnopolskiego występują powszechnie w dolinie rzeki Pilicy oraz miejscowo w ramach doliny Biestrzykówki. Są to jasno-żółte, dobrze wysortowane piaski średnioziarniste z domieszką drobnoziarnistych żwirów o miąższości nie przekraczającej 20 m.

Czwartorzęd nierozdzielony reprezentowany przez piaski eoliczne w wydmach zajmują stosunkowo niewielkie powierzchnie i można je odnaleźć w południowej części gminy, pomiędzy Maksymowem a Bogusławowem.

Holocen budują: piaski ze żwirami rzecznych tarasów zalewowych, piaski humusowe, ropy, mułki, namuły rzeczne, które występują w dolinie rzeki Pilicy oraz innych cieków wodnych.

3.3. Warunki hydrogeologiczne

Cały obszar gminy Wielgomłyny znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 408 Niecka Miechowska NW, w ramach którego wyróżnić

należy dwa użytkowe piętra wodonośne.

Czwartorzędowe związane jest z dolinami rzecznyymi i wysoczyznami, które budują piaski rzeczne oraz wodnolodowcowe plejstocenu i holocenu. Zwierciadło wód ma charakter swobodny, jest współkształtne z powierzchnią terenu i zalega zazwyczaj na głębokości do 5 m w dolinach oraz do 10 m na wysoczyznach (wyjątek stanowi ujęcie w miejscowości Rogi gdzie nawiercono je 42 m p.p.t.). Zasilanie następuje głównie w wyniku infiltracji wód opadowych, a strefami drenażu są rzeki: Pilica, Biestrzykówka, Struga, Baryczka oraz liczne rowy melioracyjne. Wody z tego poziomu ujmowane były w miejscowości Rogi (głębokość studni 58 m, stratygrafia spągu-czwartorzęd, zatwierdzone zasoby 11,5 m³/h, przy depresji 9,4 m) oraz Wielgomłyny POM (głębokość studni 21,3 m, stratygrafia spągu-czwartorzęd, zatwierdzone zasoby 7,2 m³/h, przy depresji 3,4 m). Poziom ten nie ma większego znaczenia użytkowego, lokalnie wykorzystywany jest do celów gospodarczych (za pomocą studni kopanych).

Podstawowym poziomem użytkowym są wody ujmowane z utworów kredy. Budują go spękane margle, opoki, opoki margliste i wapienie. Jest to poziom o charakterze szczelinowo-porowym. Ze względu na zróżnicowaną podatność skał na spękanie, przepuszczalność osadów kredy górnej zmienia się zarówno w pionie jak i poziomie. Zwierciadło wody pozostaje miejscowo w więzi hydraulicznej z utworami czwartorzędowymi (wody takie pozyskiwane są z ujęcia Sokola Góra - wodociąg wiejski, jednej ze studni Zagórze-wodociąg wiejski oraz ujęcia zlokalizowanego w miejscowości Borowiec). Głębokość jego zalegania uzależniona od rzeźby, z reguły nie przekracza 20 m (wyjątek stanowią tutaj studnie w Sokolej Górze, Wólce Włosciańskiej i Niedośpielinie, gdzie nawiercono je na poziomie pomiędzy 30 m - 50 m). Są to wody o charakterze swobodnym, natomiast w miejscach gdzie w stropie utworów spękanych znajduje się trzeciorzędowa nieprzepuszczalna zwietrzelina bądź płyty glin czwartorzędowych, występują jako naporowe. Miąższość warstwy jest dość zróżnicowana i wynosi od około 22 m w Niedośpielinie do ponad 70 m w Wielgomłynach. Zasilanie odbywa się tu poprzez infiltrację wód opadowych bezpośrednio na wychodniach utworów kredowych, bądź pośrednio przez przepuszczalne utwory czwartorzędu.

Wykaz udokumentowanych otworów studziennych zlokalizowanych na terenie gminy Wielgomłyny

Lp	Miejscowość /użytkownik	Studnie	Otwór		Poziom wodonośny				Wydajność [m³/h] /depresja [m] <i>(uzyskana podczas trzeciego pompowania próbnego)</i>	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne [m³/h] / depresja [m]/	Jakość wody				
			głębokość [m]	stratygrafia spagu	stratygrafia	litologia	nawiercony [m p.p.t.]	ustabilizowany [m p.p.t.]			rok badania	żelazo [mg/l]	mangan mg/l]	chlorki mg/l]	amoniak mg/l]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Sokoła Góra /wodociąg gminny	1 eksploatacyjna	50,33	kreda górna	czwartorzęd	piasek pylasty	8,3	8,5	36,9	36,9 2,0	1962	nw.	nw.	8,0	0,02
		1 awaryjna	60		kreda górna	wapień szary	31	27,8	2,0						
					czwartorzęd	piasek, piasek pylasty	9,0	9,0	36,9						
					kreda górna	wapień-margiel biało-szary	33,0	31,2	9,5						
2	Sokoła Góra /prywatny	1	53,0	kreda górna	kreda górna	margiel	38,1	38,1	10,0 0,4	10,0 0,4	2003	0,02	0,01	bd.	0,026
3	Sokoła Góra /była gorzelnia	1	73	kreda górna	kreda górna	margiel	21,4	21,4	37,0 10,0	10,0 0,25	1959	0,1	bd.	10,0	0,02
4	Kruszyna /prywatny	1	31,0	kreda górna	kreda górna	wapienie twarde skaliste biało-szare	18,0	14,5	18,5 5,5	19,0	1974	0,5	0,6	9,0	0,27
5	Zagórze /szkoła podstawowa	1	78,3	kreda środkowa	kreda środkowa	piaski żółto-szare, piaskowiec drobnoziarnisty	10,6	7,15	42,47 19,20	34,6 15,64	1968	0,3	nw.	4,0	0,04
6	Zagórze /wodociąg gminny	1	91,5	kreda środkowa	czwartorzęd	piasek	10,0	10,0	52,0 22,6	52,0 22,6	1996	0,03	0,01	1,0	0,06
					kreda środkowa	piasek żółty piaskowiec szary	16,0 67,0	8,8 6,7							

*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
Gminy Wielgomłyny*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
7	Borowiec /była tuczarńia	1	30	kreda górna	czwartorzęd	piasek średnioziarn isty	5,0	5,0	6,5 14,7	6,5 14,7	1974	nw.	0,08	10,0	0,02
					kreda górna	rumosz wapienia, piaskowce margliste	20,0	4,8							
8	Wółka Włosciańska /zakłady mięsne	1 awaryjna	34	kreda górna	kreda górna	wapienie z glaukonitem	8,5	8,5	12,0 0,23	40,0 1,2	2001	0,56	0,04	14,0	<0,02
		1 eksplo- atacyjna	53		kreda górna	wapienie z glaukonitem	30,0	7,9	40,0 1,2		2004	0,32	0,05	15,5	0,08
9	Krzętów /szkoła podstawowa	1	50,5	kreda górna	kreda górna	rumosz wapienny, wapienie spękane	20,5	9,7	45,0 18,5	40,25 16,45	1964	0,4	0,2	2,0	0,08
10	Niedośpielin /zakład wyrobu mięsa i wędlin	1	78	kreda górna	kreda górna	wapień jasno-szary	56,0	17,6	45,0 4,53	45,0 4,5 2,3	2012	0,438	0,063	5,73	<0,05
		1	80	kreda górna	kreda górna	wapień twardy	50,0	14,65	25,0 1,2		2012	0,11	0,073	11,0	0,05
11	Rogi /prywatny	1	58,0	czwartorzęd	czwartorzęd	piasek drobny	42,0	19,1	11,5 9,38	11,5 9,4	1991	0,2	0,03	9,0	nw.
12	Wielgomłyny /wodociąg gminny	1	82	trzeciorzęd	trzeciorzęd	piasek ilasty	10	10	60,0 6,9	60,0 6,9	1962	0,1	0,03	8,2	nw.
13	Wielgomłyny /POM	1	21,3	czwartorzęd	czwartorzęd	żwir, piasek średnioziarn isty	9,0	2,6	7,2 3,4	7,2 3,4	1962	0,3	nw.	7,1	nw.
14	Wielgomłyny /wodociąg gminny	1 awaryjna	80,0	kreda górna	kreda górna	margiel, opoka marglista	7,5	7,5	31,15 35,5	31 35,5	1992	nw.	0,02	5,0	0,2
		1 eksplo- atacyjna	80,0	kreda górna	kreda górna	margiel, opoka marglista	7,4	7,4	53,0 7,7	53,0 7,7	2014	0,32	0,41	19,0	nw.

Źródło. Dokumentacje hydrogeologiczne w/w otworów studziennych

3.4. Sieć hydrograficzna

Cały obszar gminy leży w zlewni Pilicy – lewostronnego dopływu Wisły. Główną rzeką na obszarze gminy jest Pilica płynąca we wschodniej części gminy o kierunku spływu z południa na północ. Do największych cieków wodnych, będących jednocześnie dopływami Pilicy, zaliczyć można:

- rzeka Biestrzykówka przecinająca obszar gminy z zachodu na wschód. Jej obszar źródłowy znajduje się na obszarze gminy Kobiele Wielkie w rejonie wsi Biestrzyków Wielki. Ujście do Pilicy znajduje się w rejonie miejscowości Rudka i osiąga tam rzędną bliską 197 m n.p.m. Całkowita długość rzeki to blisko 20 km. Wraz ze swoimi dopływami (Strugą i dopływem z Odrowąża) odwadnia środkową i zachodnią część gminy.
- rzeka Struga, będąca dopływem Biestrzykówki, o długości ok. 12 km. Swój początek bierze w rejonie wsi Wola Malowana w gminie Kobiele Wielkie. Wpada do rzeczki Biestrzykówka w rejonie Wielgomłyn.
- rzeka Baryczka, zwana również Silniczką, posiada obszar źródłowy w rejonie wsi Kobiele Wielkie w Gminie Kobiele Wielkie i przez większość swojego przebiegu płynie na obszarze gmin Kobiele Wielkie i Żytno. W gminie Wielgomłyny ma swój końcowy odcinek – w rejonie wsi Krzętów wpada do Pilicy. Rzeka ta odwadnia południową część gminy.

Sieć hydrograficzną gminy uzupełniają ponadto liczne mniejsze strumienie i cieki, a także szereg zbiorników wodnych i drobnych zagłębień bezodpływowych - oczek wodnych. Są wykorzystywane głównie jako zbiorniki hodowlane. Na obszarach zatorfionych i terenach podmokłych, jak również w dolinach rzecznych, znajdują się liczne rowy melioracyjne.

Rzeki i cieki wodne przepływające przez gminę mają charakter rzek nizinnych o bardzo małym spadku. Często swobodnie meandrują w szerokich, płaskich dolinach, wypełnionych młodymi aluwiami. Spotyka się tu również bezodpływowe, okresowe cieki. W dolinach rzek panują skomplikowane stosunki hydrograficzne. Świadczą o tym dwudzielne koryta, starorzecza, zabagnienia, stawy i groble. Doliny cieków na wielu odcinkach są zmeliorowane. W obrębie dolin zlokalizowanych jest szereg sztucznych zbiorników wodnych (np. we wsi Borowiec).

3.5. Gleby

Na obszarze gminy dominującym typem gleb są gleby brunatne wyługowane i brunatne kwaśne. Gleby tego typu stanowią podłoże dla większości użytków rolnych. Wytworzone są przede wszystkim z piasków: gliniastych lekkich i mocnych, słabo gliniastych oraz luźnych. W obniżeniach terenów, dolinach rzek i cieków wodnych podłoże stanowią gleby pochodzenia organicznego i mineralnego: mady, mady glejowe oraz czarne ziemie zdegradowane i gleby szare.

Ze względu na rolniczą przydatność największy udział mają gleby kompleksu żytniego (żytnio-ziemniaczanego) dobrego i słabego. Gleby kompleksu pszennego występują jedynie w północnej części gminy w rejonie wsi Sokola Góra i Trzebce oraz w środkowej części gminy w okolicach Kolonii Wielgomłyny. Ponadto miejscowo występują gleby kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego i słabego (okolice wsi Kruszyna). Doliny rzek i cieków to przede wszystkim użytki zielone średnie oraz słabe i bardzo słabe.

Bonitacja gleb waha się od III do VI klasy, przy czym przeważają gleby kl. IV i V. Największe kompleksy gleb III klasy bonitacyjnej znajdują się w północno-wschodniej części gminy (okolice wsi Sokola Góra, Pratkowice i Trzebce), na północ od wsi Kolonia Wielgomłyny oraz w rejonie wsi Zagórze. Gleby klas niższych posiadają najliczniejsze kompleksy w południowej części gminy w okolicach Kolonii Myśliwczów, Maksymowa i Woli Życińskiej.

Klasa Bonitacyjna (w % udziału powierzchni gruntów ornych)									
I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz	Razem
0,00	0,03	1,40	3,84	11,02	35,31	39,49	8,18	0,73	100 (6 654 ha)

Źródło: „Program ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem lat 2017-2020”, Radomsko 2013

3.6. Warunki klimatu lokalnego

Warunki klimatyczne gminy wykazują zasadnicze podobieństwo do cech klimatu całego rejonu Polski środkowej.

Na obszarze gminy średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7.5°C, zaś amplituda roczna waha się od 21°C do 23°C. Czas zalegania pokrywy śnieżnej waha

się od 60 do 80 dni, a długość okresu wegetacyjnego 200-210 dni. Średnia roczna suma opadów atmosferycznych kształtuje się w wysokości 605-651 mm. Wyniki obserwacji wielkości opadów na posterunku zlokalizowanym w miejscowości Silniczka, gm. Żytno prowadzonej w latach 1951-1997 wskazują, iż średni roczny opad z wielolecia wynosi 612 mm.

We wszystkich miesiącach sumy promieniowania słonecznego docierającego do powierzchni czynnej są mało zróżnicowane. W przebiegu rocznym najmniej energii promieniowania słonecznego dociera do powierzchni ziemi w grudniu, a najwięcej w czerwcu. Przeciętnie w skali roku jest 35-40 dni pogodnych oraz około 140 dni pochmurnych.

Na obszarze gminy w skali roku przeważają wiatry wiejące z kierunku zachodniego (ponad 20% częstości) i południowo-zachodniego (10-12%). Stosunkowo często występuje napływ powietrza ze wschodu (ponad 10%) oraz południowego wschodu. Co znamienne, zauważalna jest zmienność kierunków wiatru w zależności od poru roku. W miesiącach wiosennych przeważają wiatry wiejące z kierunków północnych, których częstość spada w okresie jesieni. Wiatry wschodnie najczęściej zdarzają się wiosną i jesienią, ale występują w ciągu całego roku. Jest to zazwyczaj skutkiem istnienia wyżu nad Europą wschodnią sięgającego klinem aż nad obszar Polski. Średnie prędkości wiatrów na omawianym obszarze wynoszą 3-4 m/s.

Długość okresu wegetacyjnego wynosi około 210 dni w roku. Warunki bioklimatyczne są korzystne.

3.7. Surowce naturalne

3.7.a. Udokumentowane złoża kopalin

Na terenie gminy znajdują się następujące udokumentowane złoża kopalin:

- złożo Chełmska Góra – złożo piaskowca,
- złożo Chełmska Góra II – złożo piaskowca,
- złożo Chełmska Góra III – złożo piaskowca,
- złożo Goszczowa – złożo
- złożo Grabowie – złożo piaskowca,
- złożo Grabowie I – złożo piaskowca,
- złożo Kruszyna – złożo surowca ilastego ceramiki budowlanej,

- złoże Kruszyna-Zalesie – złoże surowca ilastego ceramiki budowlanej,
- złoże Wielgomłyny – złoże kruszywa naturalnego,
- złoże Zagórze – Grabowie – złoże piaskowca,
- złoże Zagórze I – złoże piaskowca,
- złoże Zagórze II – złoże piaskowca,
- złoże Zagórze III – złoże piaskowca.

3.7.b. Tereny górnicze

Na terenie gminy wyznaczone zostały następujące tereny i obszary górnicze:

- TG i OG Chełmska Góra,
- TG i OG Chełmska Góra II,
- TG i OG Chełmska Góra III,
- TG i OG Goszczowa,
- TG i OG Grabowie,
- TG i OG Wielgomłyny,
- TG i OG Zagórze-Grabowie,
- TG i OG Zagórze I,
- TG i OG Zagórze II.

3.8. Obszary i obiekty chronione

Na obszarze gminy zlokalizowane są zarówno wielkoobszarowe jak i indywidualne formy ochrony przyrody, do których zaliczyć należy: specjalny obszar ochrony siedlisk Dolina Górnej Pilicy (obszar Natura 2000), Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu stanowiący otulinę Przedborskiego Parku Krajobrazowego, Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki, pomniki przyrody i użytki ekologiczne. Istotnym elementem środowiska objętym obszarową formą ochrony jest rezerwat przyrody Góra Chełmo zlokalizowany na obszarze gminy Masłowice zaraz przy granicy z gminą Wielgomłyny.

3.8.a. Specjalny obszar ochrony siedlisk Dolina Górnej Pilicy

Omawiany obszar obejmuje wschodnią część gminy. Ostoja ma łączną powierzchnię 11.195,1 ha, z czego w obrębie gminy znajduje się ok. 655 ha. Zgodnie z informacjami zawartymi w standardowym formularzy danych:

„Obszar położony jest w Krainie świętokrzyskiej, w okręgu Włoszczowsko-Jędrzejowskim. Występują tutaj duże, w większości naturalne kompleksy leśne (grądy, lasy mieszane świeże i wilgotne oraz w dolinach rzecznych - lasy łęgowe i olsy). Meandrująca rzeka Pilica, której towarzyszą liczne starorzecza, tworzy malowniczą dolinę. Wzdłuż koryta ciągną się gęste zarośla wierzbowe oraz lasy nadrzeczne, o silnie zróżnicowanych drzewostanach, którym towarzyszą podmokłe łąki, charakteryzujące się dużą różnorodnością biologiczną: bogactwem fauny i flory, zwłaszcza gatunków związanych z siedliskami wilgotnymi. Powierzchnia licznych bagien i torfowisk systematycznie się kurczy w wyniku naturalnych zmian sukcesyjnych oraz zabiegów melioracyjnych.

Ostoja obejmuje jeden z większych ciągów ekologicznych zlokalizowanych w naturalnych dolinach rzecznych w kraju. Występują tutaj zbiorowiska łąkowe (6410 i 6510), bardzo dobrze zachowane lasy łęgowe, bory bagienne, rzadziej bory chrobotkowe. Obszar ma też znaczenie dla ochrony starorzeczy. W ostoi zlokalizowane są liczne populacje gatunków roślin chronionych i ginących (ponad 60). Dolina Górnej Pilicy należy do najistotniejszych ostoi fauny w Polsce środkowej. Jedne z najliczniejszych i najlepiej zachowanych populacji w tej części kraju mają tu: bóbr europejski *Castor fiber*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, kumak nizinny *Bombina bombina*, minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae*, koza *Colitis taenia*, głowacz białopłetwy *Cottus gobio*, trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*, czerwoczyk fioletek *Lycaena helle* i zatoczek łamliwy *Anisus vorticulus*. Przy czym populacje trzepli zielonej, czerwoczyka fioletka i zatoczka łamliwego należą do kluczowych w skali kraju. Wśród rozlewisk Dolinie Pilicy występują liczne mikrosiedliska dogodne dla występowania poczwarówki jajowatej *Vertigo moulinsiana*. Pilica i jej dopływy są dobrym siedliskiem dla występowania skójki gruboskorupowej *Unio Krassus*. Istotne w skali regionu są populacje: pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*, piskorza *Misgurnus fossilis*, modraszka telejusa *Maculinea teleius* i modraszka nausitousa *Maculinea nausithous*. Potwierdzenia wymaga występowanie podawanych z terenu ostoi: kreślinka nizinnej *Graphoderus bilineatus* (Kubisz 2004) i kozy złotawej *Sabanajewia aurata* (Boroń 2004). Ostoja posiada bogaty zestaw gatunków owadów i innych organizmów wpisanych na czerwoną listę lub wymienianych w załącznikach do konwencji międzynarodowych. W "Dolinie Górnej Pilicy" licznie reprezentowane są przyrodniczo cenne gatunki ptaków”.

3.8.b. Obszary Chronionego Krajobrazu

Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu

Wyznaczony na podstawie Uchwały Nr XXII/407/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 27 marca 2012 r. w sprawie Piliczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 2902). Utworzony na terenie 9 gmin: Aleksandrów, Przedbórz, Miasto Przedbórz, Kobbiele Wielkie, Masłowice, Wielgomłyny, Żytno, Paradyż, Żarnów w celu ochrony terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych. Swoim zasięgiem obejmuje wschodnią i południową część gminy Wielgomłyny do granic Przedborskiego OCHK na wschodzie.

Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu stanowiący otulinę *Przedborskiego Parku Krajobrazowego*

Wyznaczony uchwałą Nr XXVIII/510/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2012 r. w sprawie Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 3350). Utworzony został na obszarze 5 gmin: Przedbórz, miasto Przedbórz, Masłowice, Wielgomłyny i Żytno. Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu ma za zadanie ochronę Przedborskiego Parku Krajobrazowego przed negatywnym oddziaływaniem czynników zewnętrznych tworząc jego otulinę, jak również ochronę wybitnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych, przede wszystkim zaś wartościową dolinę Pilicy. Obejmuje wschodnią część gminy, głównie dolinę Pilicy z terenami łąk oraz kompleksy leśne na krawędzi doliny.

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki

Wyznaczony uchwałą Nr XIV/237/11 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 30 sierpnia 2011 r. w sprawie: Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 311 poz. 3134 z dnia 27 października 2011 r.) stanowi korytarz ekologiczny łączący dolinę Warty z doliną Pilicy. Utworzony na terenie 17 gmin ma powierzchnię 41 390 ha. W granicach OCHK Doliny Widawki znajduje się północno zachodni fragment gminy Wielgomłyny o powierzchni niespełna 910 ha.

3.8.c. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Wielgomłyny ochroną prawną w postaci pomników przyrody

objęte zostały:

- dąb szypułkowy zlokalizowany na terenie plebanii parafii rzymsko-katolickiej w Wielgomłynach (Zarządzenie Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 17, poz. 177),
- 2 dęby szypułkowe, cis pospolity rosnące w parku przy dworze w Odrowążu (Zarządzenie Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 17, poz. 177),
- 11 dębów szypułkowych rosnących przy leśniczówce w Krzętowie (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, poz. 75).

3.8.d. Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Wielgomłyny ochroną prawną w postaci użytków ekologicznych objęte zostały:

- bagno w miejscowości Rogi, Leśnictwie Krzętów (Rozporządzenie Nr 57/2001 Wojewody Łódzkiego z dnia 17 grudnia 2001 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne),
- bagno w miejscowości Rogi, Leśnictwie Krzętów (Rozporządzenie Nr 57/2001 Wojewody Łódzkiego z dnia 17 grudnia 2001 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne),
- bagno w miejscowości Wola Kuźniewska, Leśnictwie Kobiełe (Rozporządzenie Nr 57/2001 Wojewody Łódzkiego z dnia 17 grudnia 2001 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne),
- bagno w miejscowości Wola Kuźniewska, Leśnictwie Kobiełe (Rozporządzenie Nr 57/2001 Wojewody Łódzkiego z dnia 17 grudnia 2001 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne).

3.8.e. Rezerwat przyrody

Rezerwat przyrody „Góra Chełmo” utworzony został na podstawie zarządzenia Nr 33/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 2 czerwca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Góra Chełmo" (Dz.Urz. Woj. Łódzkiego Nr

176, poz. 1446) i wcześniej zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 23 listopada 1967 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP nr 67, poz. 330 z 1967 r.). Sąsiadujący bezpośrednio od północy z gminą Wielgomłyny rezerwat ma powierzchnię 41,31 ha i jest w całości zlokalizowany na obszarze gminy Masłowice. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie zbudowanego z piaskowców dolnokredowych wzgórza, porastającego je lasu mieszanego wraz z zachodzącymi w nim naturalnymi procesami oraz znajdującego się tam grodziska. Plan ochrony ustanowiony dla „Góry Chełmo” identyfikuje zagrożenia dla rezerwatu w postaci terenów eksploatacji piaskowca znajdujących się na terenie gminy Wielgomłyny. Jako sposób eliminacji lub ograniczania ujemnego wpływu tej działalności na przedmiot ochrony ustalono wymóg prowadzenia monitoringu stanu wyrobisk eksploatacyjnych piaskowca zlokalizowanych w okolicach rezerwatu, w promieniu do 50 m, pod kątem ich wpływu na stan przedmiotów ochrony rezerwatu.

3.9. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna

Przy rozpatrywaniu warunków środowiska pod kątem ich wpływu na rolnictwo brane są pod uwagę, następujące elementy: gleba, klimat, rzeźba oraz warunki wodne terenu. Jest rzeczą oczywistą, że między poszczególnymi czynnikami przyrodniczymi istnieje współdziałanie, w wyniku którego mogą się tworzyć różne układy, mniej lub bardziej korzystne dla rozwoju roślin. Chów zwierząt gospodarskich na ogół nie wykazuje ścisłych zależności podczas rozwoju od poszczególnych komponentów, dlatego przede wszystkim mówimy tu o korzyściach z punktu widzenia możliwości rozwoju produkcji roślinnej.

Wielgomłyny są gminą rolniczą z przeważającym udziałem użytków rolnych, które stanowią 74% powierzchni gminy. Rolnictwo jest wiodącą dziedziną gospodarki gminy. Większość rolników zajmuje się produkcją roślinną i zwierzęcą jednocześnie. Największy udział w ogólnej liczbie gospodarstw prowadzących działalność rolniczą mają gospodarstwa średnie tj. o powierzchni 5-15 ha, stanowiąc około 46% ogólnej liczby gospodarstw. Gospodarstwa małe o powierzchni mniejszej niż 5 ha stanowią 41% ogólnej liczby gospodarstw. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą wynosi 9,40 ha.

Gleby klasy III i IV nieznacznie przekraczają 50% powierzchni użytków rolnych. Na obszarze gminy Podstawowe uprawy to zboża, gdzie dominują żyto i pszenżyto, oraz ziemniaki. Powierzchnia zasiewu zbożami zajmuje powierzchnię 4757,59 ha, co stanowi około 65% wszystkich upraw. Silnie rozwinięta w gminie jest gałąź produkcji rolniczej związana z hodowlą zwierząt. Spośród zwierząt dużych największy udział mają trzoda chlewna (blisko 10 tys. sztuk na 320 gospodarstw) i bydło (2643 sztuk na 384 gospodarstw). Przetwórstwem płodów rolnych zajmują się: młyn w Niedośpielinie, 1 piekarnia (w Wielgomłynach), 2 masarnie (w Niedośpielinie i Wólce Włościańskiej). W Wielgomłynach i Kruszynie znajdują się gospodarstwa ogrodnicze, a w Zagórzu - gospodarstwa szkółkarskie.

Sieć drenarska melioracji szczegółowej obejmuje powierzchnię 67,7 ha i zlokalizowana jest w południowej – zachodniej części gminy, w okolicy miejscowości Wola Kuźniewska. Na sieć melioracyjną składają się ponadto rowy melioracyjne oraz kanały.

Lesistość gminy wg danych Głównego Urzędu Statystycznego wynosi 21,8%. Lasy zajmują powierzchnię 2766 ha. Największe kompleksy leśne zlokalizowane są we wschodniej i południowej części gminy. Pojedyncze zespoły roślinności leśnej znajdują się w okolicach wsi Wólka Bankowa, Odrowąż, Wólka Włościańska.

Na zachodzie gminy głównymi typami siedliskowymi są:

- lasy mieszane świeże, lasy świeże, bory mieszane świeże, bory świeże (rejon Woli Kuźniewskiej),
- las mieszany świeży (okolice Odrowąża),
- bory świeże i mieszane świeże (rejon wsi Karczów i Wólka Bankowa).

Podstawowym gatunkiem drzew w tych siedliskach jest sosna choć zaznacza się udział brzozy, jodły oraz dębów.

W północnej części gminy w niewielkich zespołach leśnych występują następujące typy siedliskowe:

- bór mieszany świeży (okolice Góry Chełmo),
- las mieszany świeży, las mieszany (na północ od wsi Sokola Góra),
- bór świeży – rejon Pratkowic.

W wymienionych wyżej siedliskach największy udział gatunkowy ma sosna. Poza tym swój udział mają również brzoza, dąb i buk. Podkreślenia wymaga znaczny udział dębu w siedliskach zlokalizowanych na południowym stoku Góry Chełmo.

We wschodniej części gminy znajdują się dwa największe kompleksy lasów wykorzystywanych na cele gospodarcze: północny w okolicach wsi Rudka i południowy w rejonie wsi Rogi i Wola Żyćńska. W północnym przeważają lasy świeże, lasy mieszane świeże (od zachodu), bory mieszane świeże (w środku kompleksu) i bory świeże (wschodnie fragmenty lasów). Na południowy kompleks składają się: las mieszany świeży (w strefie zewnętrznej) i bór mieszany świeży (w części środkowej kompleksu). Gatunkowo, podobnie jak w pozostałych częściach gminy, największy udział w drzewostanie ma sosna. Uzupełnia ją dąb, buk, brzoza i modrzew.

Odrębne typy siedliskowe występują w dolinach rzek przecinających teren gminy. Doliny cieków stanowiących dopływy Pilicy porastają głównie olsy z przeważającym udziałem olszy (Niedośpielin), olsy jesionowe (Borowiec), lasy łąkowe z drzewostanem sosnowym i olchowym. W dolinie Pilicy siedliska leśne stanowią lasy łąkowe, lasy świeże i lasy wilgotne o zróżnicowanym drzewostanie. Swoją reprezentację gatunkową mają w nich sosna, olcha, dąb.

W lasach na wschodzie gminy największy udział mają siedliska borowe i mieszane. Lasy dolinne nie pełnią funkcji gospodarczej, a ochronną (dolina Biestrzykówki) i specjalną (siedliska w dolinie Pilicy). Podszycie lasów w zależności od gleb jest różne. Na glebach słabych, podszycie leśne stanowi uboga roślinność.

3.10. Flora i fauna

Szata roślinna jest jednym z najbardziej przeobrażonych elementów środowiska przyrodniczego gminy. W krajobrazie gminy dominują siedliska rolnicze zajęte na pola uprawne. Porastająca ją roślinność to gatunki typowe i pospolite dla regionu. Gatunki segetalne takie jak: chaber bławatek, mak polny, mak piaskowy, bylica pospolita stanowią podstawowy komponent florystyczny tych siedlisk.

Na kształt szaty roślinnej gminy ogromny wpływ mają lasy. Ich udział w ogólnej powierzchni gminy wynosi blisko 22%. Największe, zwarte powierzchniowo zbiorowiska roślinności leśnej znajdują się we wschodniej części gminy. Lasy w gminie pełnią przede wszystkim funkcję gospodarczą, ale spełniają też istotną rolę krajobrazową i ekologiczną. Zróżnicowanie typów siedliskowych w całej gminie jest dosyć znaczne, ale najliczniej reprezentowanymi typami są zbiorowiska borowe i lasy mieszane. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, a na siedliskach wilgotnych

dominuje olsza czarna. Drzewostan uzupełniają takie gatunki jak brzoza, dąb, olsza, modrzew czy buk. W warstwie podszytu wyróżniającymi gatunkami są kruszyna pospolita, jarzab pospolity, czeremcha pospolita, świerk pospolity, jałowiec. Runo leśne zbudowane jest w większości także z gatunków pospolitych i charakterystycznych dla regionu, w szczególności różne gatunki mchów, paprocie czy trawy.

Zbiorowiska łąkowe skupione są głównie w dolinach rzek: Pilicy, Strugi i Biestrzykówki oraz bezimiennych cieków wodnych. Łąki są elementem antropogenicznym w krajobrazie, powstały w miejscu wycięcia lasów użyźniane są corocznymi zalewami wód wiosennych. Zbiorowiska te odznaczają się szczególnymi walorami przyrodniczymi, umożliwiają zachowanie dużej bioróżnorodności oraz pełnią funkcje wodno- i glebochronne, hydrologiczne, klimatyczno-higieniczne i krajobrazowe. Specyficznymi walorami przyrodniczymi odznaczają się występujące głównie w dolinach cieków, rzadziej w zagłębieniach bezodpływowych zespoły roślinności szuwarowotorfowiskowej. Stwarzają one możliwości bytowania dla bogatego zespołu zwierząt związanych ze środowiskiem wodno-błotnym.

Duże znaczenie mają zadrzewienia nie będące zbiorowiskami leśnymi. Są to:

- zadrzewienia przywodne, ciągnące się wzdłuż cieków wodnych (wierzby, olsze, brzozy, kruszyna),
- zadrzewienia przydrożne, towarzyszące ciągom komunikacyjnym,
- zadrzewienia śródpolne, często porastające tereny nie użytkowane rolniczo i łąki (zarośla tarniny, dzikiej róży, jeżyn, derenia, pojedyncze drzewa).

Na całym omawianym obszarze grupą wykazującą silną ekspansję są rośliny synantropijne tj. związane z siedliskami stworzonymi przez człowieka (np. pola, ogrody, nieużytki, nasypy, drogi, podwórza, śmietniki). W najniższym piętrze występuje roślinność synantropijna pochodzenia ruderalnego, w piętrze średnim - krzewy, w tym również sadzone w postaci żywopłotów, piętro najwyższe stanowią kompleksy zielni wysokiej – drzew sadzone w układach kępowych lub szpalerowych.

Ostoją zwierząt na terenie gminy są głównie lasy, zadrzewienia oraz wszelkie zbiorniki wód płynących i stojących jak również tereny podmokłe. Fauna ssaków związanych ze zbiorowiskami leśnymi jest bardzo zróżnicowana. Występują tu duże parzystokopytne i drobne ssaki z rzędów: owadożerne, nietoperze, gryzonie, a także małe i średnie drapieżne. W kompleksach leśnych występuje jeleń. Najliczniejszym przedstawicielem tego rzędu jest sarna. Z rzędu owadożernych występują: jeż

wschodni, kret i ryjówki. Z gryzoni można wymienić: nornice rudą, mysz leśną i mysz zaroślową oraz wiewiórkę rudą. Bogactwo fauny krajobrazu rolniczego zależy przede wszystkim od stopnia jego mozaikowości oraz intensywności prowadzonej tam gospodarki. Najliczniejszymi ssakami na terenie upraw rolnych są gryzonie gatunków łownych. Występują tutaj królik, zając oraz pełna populacja sarny.

Gatunki ptaków bytujących na obszarze gminy należą do awifauny synantropijnej oraz typowej dla różnego rodzaju zadrzewień, zlokalizowanych także w pobliżu siedzib ludzkich (np. parki, ogrody). Są to gatunki pospolite, osiągające wysokie liczebności w Polsce i w regionie takie jak sierpówka, rudzik, kapturka, bogatka, modraszka, pełzacz ogrodowy, mazurek, zięba, drozdy, szpaki.

3.11. Zagrożenia środowiska

3.11.a. Zanieczyszczenia atmosfery

Rodzaje źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza w gminie Wielgomłyny można podzielić na:

1. emisję punktową (zorganizowaną emisję z kominów zakładowych powstałą w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych),
2. emisję liniową (komunikacyjną, pochodzącą głównie z transportu samochodowego, kolejowego, w której poszczególne odcinki drogi rozpatrywane są jako emitory),
3. emisję powierzchniową (w skład której wchodzi zanieczyszczenia komunalne z: palenisk domowych, gromadzenia i utylizacji ścieków i odpadów).

Na terenie gminy nie jest prowadzona stała kontrola zanieczyszczeń powietrza. Nie mniej jednak zakłada się, że wpływ na jego stan mają przede wszystkim procesy energetycznego spalania paliw związane z emisją powierzchniową oraz emisją punktową. Są one szczególnie uciążliwe w okresie grzewczym wśród zwartej zabudowy, która utrudnia proces rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Procesy te pochodzą zarówno z niskich emitorów odprowadzających gazowe produkty spalania z palenisk domowych jak i lokalnych i zbiorczych kotłowni, w których często podstawowym nośnikiem grzewczym jest węgiel, niestety często złej jakości o dużej zawartości siarki. Dominującą rolę w systemie ciepłowniczym gminy, a zarazem największymi emitorami zanieczyszczeń,

są zakładowe, komunalne i spółdzielcze kotłownie. Podłączone są do nich głównie zakłady produkcyjne i obiekty gminne. Obiekty te powodują okresowy wzrost stężeń pyłu zawieszonego, a także dwutlenku siarki, które mogą się kumulować zwłaszcza w okresie grzewczym.

Istotnym źródłem zanieczyszczenia są również trasy komunikacyjne, zwłaszcza drogi powiatowe. Źródła emisji komunikacyjnej znajdują się nisko nad ziemią, co sprawia, że zanieczyszczenia emitowane z silników pojazdów kumulują się głównie w najbliższym otoczeniu dróg, a ich wpływ na jakość powietrza maleje wraz z odległością. Szkodliwe substancje pochodzące ze spalania paliw stanowią źródło zanieczyszczenia zarówno powietrza, jak i gleb, a w konsekwencji również wód powierzchniowych i podziemnych na skutek wymywania zanieczyszczeń z powierzchni gruntu.

3.11.b. Hałas

Jednym z bardziej determinujących czynników jakości środowiska jest hałas rozumiany jako dźwięki niepożądane, uciążliwe, szkodliwe. Może on wywierać niekorzystny wpływ na zdrowie człowieka, świat zwierzęcy i roślinny, a jego szkodliwość zależy od natężenia, częstotliwości, charakteru zmian w czasie, długotrwałości działania. Hałas występuje powszechnie, zwłaszcza wzdłuż tras komunikacyjnych, obiektów przemysłowych i usługowych o charakterze wytwórczym. Na terenie gminy nie ma stałego punktu pomiarowego, jednak można przyjąć, że głównym jego źródłami są:

- hałas komunikacyjny,
- zakłady produkcyjne, usługowe i rzemieślnicze,
- eksploatacja powierzchniowa.

Odrębnym rodzajem hałasu jest ten związany z pracą elektrowni wiatrowych. Na obszarze gminy zlokalizowane są 4 turbiny wiatrowe: 3 w miejscowości Wólka Bankowa i jedna we wsi Niedośpielin. Zasięg oddziaływania poszczególnych turbin wskazany został na rysunku Studium.

3.11.c. Pole elektromagnetyczne

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego są systemy wytwórcze i przesyłowe energii elektrycznej, stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, urządzenia diagnostyczne, terapeutyczne, urządzenia przemysłowe i

urządzenia użytku domowego, słowem - promieniowanie to występuje powszechnie w środowisku. Ujemny wpływ na stan środowiska i zdrowie ludzi mają urządzenia, które emitują fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1 do 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz, umieszczone w środowisku naturalnym. W gminie Wielgomłyny do sztucznych źródeł emisji pól elektromagnetycznych stanowiących potencjalne zagrożenie dla środowiska należą:

- linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 15 kV,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne wykorzystywane w przemyśle, ośrodkach medycznych, policji, straży pożarnej.

3.11.d. Osuwanie się mas ziemnych

Na terenie gminy nie występują obszary, na których mogą wystąpić zjawiska związane z osuwaniem się mas ziemnych.

3.11.e. Zagrożenie powodziowe

We wschodniej części gminy Wielgomłyny, w dolinie Pilicy, występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Wskazane one zostały na rysunku Studium w oparciu o „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej – Etap I – rzeka Pilica” sporządzonym przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

4. Stan dziedzictwa kulturowego

4.1. Rys historyczny²

Gmina Wielgomłyny położona jest na południowo-wschodnim krańcu przedrozbiorowej Wielkopolski, na granicy z Małopolską. Do rozbiorów Wielgomłyny należały do województwa sieradzkiego, a po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. - do łódzkiego. Od 1975 r. gmina znajdowała się w województwie piotrkowskim, a po ostatnich zmianach terytorialnych należy do województwa łódzkiego, powiat radomszczański.

Pograniczne położenie mogło sprzyjać powstawaniu i rozwojowi miast i wzrostowi gospodarczemu, zwłaszcza, gdy leżały one na szlakach handlowych.

² Wykorzystano informacje zawarte na serwisie internetowym Urzędu Gminy Wielgomłyny: www.wielgomlyny.pl

Konkurencja pobliskiego Przedborza nie pozwoliła na rozwój Wielgomłyn, ani innych miejscowości na terenie gminy. Ważniejsze trakty kupieckie ominęły jednak Wielgomłyny. Widoczny jest zamysł dawnych właścicieli wsi, aby założyć tu miasteczko. Wytoczony został czworoboczny rynek, z którego w kilku kierunkach wychodzą ulice.

Znaczna część granic gminy ma naturalny charakter. Na wschodzie wyznacza ją rzeka Pilica, na południu - duże kompleksy leśne, na północy przechodzi wierzchołkiem góry Chełmo (323 m n.p.m.). Z zachodu na wschód, przez obszar gminy przepływa rzeczka Biestrzykówka, nad którą usadowiły się liczne wsie. Pofałdowane tereny otaczające Wielgomłyny zalicza się do większej jednostki geograficznej, zwanej Wzgórzami Radomszczańskimi. Na ich wapiennym podłożu wykształciły się gleby zaliczane do klas średnich. Ziemie te zasiedlane były od tysięcy lat. Najstarsze znaleziska pochodzą z młodszej epoki kamienia - neolitu. Są to krzemienne narzędzia i fragmenty glinianych naczyń. Stosunkowo licznie zaludnione były te tereny w epoce brązu. Z tego czasu najlepiej znanym w okolicy jest cmentarzysko kultury łużyckiej w Pratkowicach, badane przez Muzeum Regionalne w Radomsku w latach 1972-77. Odkryto na nim 86 pochówków ciałopalnych, złożonych do glinianych naczyń zwanych popielnicami.

W średniowieczu, w okresie formowania się państwa polskiego dominującą rolę w okolicy odgrywał gród wzniesiony ok. połowy X wieku na górze Chełmo i otaczające go liczne osady w okolicy Zagórza i Goszczowy. Jan Długosz tak pisał o Chełmskiej górze: "... z niej w dniu jasnym widać Sandomierz, Olsztyn, Miechów, Częstochowę, Piotrków. Łysą Górę i wiele miasteczek".

Wielgomłyny leżą nad malowniczą rzeczką Biestrzykówką, dopływem Pilicy. Najstarsze wiadomości historyczne pochodzą z 1369 roku - wymieniano wówczas nazwę wsi "Welgy Mlyn". W XVI w. były we wsi dwa młyny wodne. Wielgomłyny w XV wieku były własnością rodziny Koniecpolskich herbu Pobóg, którzy uposażyli tutejszą parafię i klasztor paulinów.

Klasztor ufundowali w latach 1465-1466 Jakub Koniecpolski kanonik gnieźnieński i proboszcz parafii św. Floriana w Krakowie oraz jego matka Dorota z Sienna. W XVII wieku klasztor rozbudowano. Obecnie jest to budynek piętrowy w stylu barokowym. W 1819 r. klasztor skasowano, w 1823 r. przywrócono paulinom ich własność, by w 1864 r. ponownie całkowicie go zlikwidować. Paulini przejęli

zaniedbany klasztor i kościół w 1987 r. i przystąpili do gruntownych prac konserwatorsko-remontowych.

Obecny kościół w Wielgomłynach zbudowano w miejscu starego drewnianego. Pierwotna budowla miała formę gotycką, później została częściowo przebudowana w stylu barokowym. Do dziś w kościele i klasztorze zachowało się wiele cennych zabytków i fragmentów architektonicznych, takich jak: kamienne nadproże (z połowy XV w.) nad wejściem do refektarza, ozdobione herbem Koniecpolskich "Pobóg", a także kamienna chrzcielnica z 2 połowy XV w. ozdobiona licznymi ornamentami i herbami. Jednym z nielicznych zachowanych dzieł sztuki jest Pieta, drewniana rzeźba pochodząca z początków XV w.

W kościele znajduje się brązowa płyta nagrobna Jana Koniecpolskiego i jego synów Jana i Przedbora z końca XV w. oraz portret trumienny na blasze Elżbiety Szczawińskiej z Koniecpola z 1660 r. Spośród trzech XVIII-wiecznych obrazów znajdujących się w kościele, jeden namalował prawdopodobnie Franciszek Smuglewicz.

Oprócz Wielgomłyn wartościowymi pod względem historycznym miejscowościami są:

Niedośpielin

Wieś nad Biestrzykówką, wspomniana po raz pierwszy w źródłach historycznych w 1383 r. Była własnością szlachecką i kościelną. W otoczeniu starych drzew stoi modrzewiowy kościół p.w. św. Katarzyny i Kazimierza. Zbudował go w latach 1773-1776 Kazimierz Czaplicki, miejscowy dziedzic. Parafia jest jednak starsza, istniała od 1401 r., a dwie poprzednie świątynie uległy zniszczeniu. We wnętrzu znajdują się trzy XVIII-wieczne ołtarze, w jednym z nich mieści się obraz św. Katarzyny. Z XVI wieku pochodzi kamienna kropielnica. W XVIII w. obok kościoła zbudowano drewnianą dzwonnice przykrytą namiotowym dachem. Przy drodze do Wielgomłyn rośnie okazała lipa o obwodzie 460 cm.

Krzętów

Położony malowniczo na wysokim brzegu Pilicy. Już w 1398 r. wymieniona została nazwa wsi "Crzanthow". W XIX w. Krzętów liczył ok. 580 mieszkańców, posiadał karczmę i murowaną piętrową szkołkę krytą dachówką. W czasie II wojny światowej w okolicach Krzętowa partyzanci Armii Krajowej 1 czerwca 1944 r. stoczyli bitwę z oddziałami niemieckimi. Przy drodze do Krzętowa wzniesiono pomnik na pamiątkę zwycięskiej dla AK bitwy.

Odrawąż

Wieś leżąca ok. 1,5 km na południe od drogi z Radomska do Wielgomłyn, położona na wzniesieniu nad stawami. W otoczeniu starodrzewu parkowego stoi drewniany dwór z 1851 r., będący przez kilka pokoleń własnością rodziny Malewskich. Antonina Malewska była malarką tworzącą na początku XX w. i w okresie międzywojennym. W parku zachował się pomnikowy okaz cisa o wysokości 13 m i obwodzie pnia 190 cm. Na skraju parku przy drodze znajduje się stara kapliczka przykryta gontem z drewnianą figurą św. Jana Nepomucena.

Pratkowice

Rozległa wieś na lewym brzegu Pilicy, znana pod nazwą "Prawkowice" już w 1394 r. Na dokumencie z 1466 r. podpisany jest Donin z Prawkowic podkomorzy sandomierski. Na północnym skraju wsi odkryto bardzo interesujące cmentarzysko kultury łużyckiej z epoki brązu.

Rudka

Wieś u ujścia Biestrzykówki do Pilicy, w 1553 r. była własnością Rudzkiego. W XIX w. znajdowały się tu: gorzelnia, cegielnia i dwa młyny. Eksploatowano pokłady torfu. W okolicy wsi znaleziono ślady osadnictwa z początków epoki brązu.

Sokoła Góra

Wieś położona na wzniesieniu dominującym nad okolicą, znana była już w 1399 r. Zwraca uwagę pięknie położony murowany dwór otoczony parkiem. Pochodzi on z XIX w. Jest jednokondygnacyjny z gankiem wspartym na 4 kolumnach. Obecnie mieści się tu szkoła podstawowa. We wschodniej części parku znajduje się smukła kolumna z popiersiem Matki Boskiej przywiezionym w 1913 r. z Wenecji. Za dworem, wśród grabów stoi obelisk z popiersiem Tadeusza Kościuszki. Właściciel majątku, Czesław Waliński zbudował we wsi w 1904 r. gorzelnię funkcjonującą do dziś.

4.2. Obiekty objęte ochroną

Ochrona dóbr kultury materialnej i niematerialnej jest celem polityki przestrzennej, a kształtowanie środowiska kulturowego powinno generować rozwój innych dziedzin życia regionu (np. turystykę i rekreację, osadnictwo, leśnictwo, rolnictwo). Obiekty kultury materialnej winny być wykorzystane i użytkowane z zapewnieniem opieki konserwatorskiej, rewaloryzacji i nadania im odpowiednich funkcji użytkowych.

W studium uwzględnia się w szczególności ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,

4.2.a. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru

Lp.	Lokalizacja	Obiekt	Ulica/Nr	Data	Nr i data wpisu do rejestru
1.	Niedośpielin	kościół parafialny rzymsko-katolicki pw św. Katarzyny i św. Kazimierza	36	1773-1776 r.	decyzja Nr Kl.IV-680/593/67 z dnia 27 grudnia 1967 r.
2.	Niedośpielin	dzwonnica kościoła parafialnego rz.-kat. pw. św. Katarzyny i św. Kazimierza	36	ok. 1775 r.	decyzja Nr Kl.IV-680/594/67 z dnia 27 grudnia 1967 r.
3.	Odrawąż	dwór	1	ok. połowy XIX w.	Nr rej. 867
4.	Odrawąż	park dworski	1	XVIII w.	Nr rej. 367
5.	Sokola Góra	park dworski	51A	pocz. XIX w.	Nr rej. 323 granice parku oznaczono w dec. z dnia 14 września 1993 r.
6.	Sokola Góra	dwór	51A	XIX w.	Nr WUOZ – 640/11/2008 decyzja z dnia 16 stycznia 2008 r.
7.	Wielgomłyny	dzwonnica kościoła parafialnego	Rynek 8	II poł. XVIII w.	Nr rej. 421
8.	Wielgomłyny	kościół parafialny rz.-kat. pw. św. Stanisława bpa	Rynek 8	1466 r. przebudowany w XVII w.	Nr rej. 246
9.	Wielgomłyny	dawny klasztor OO Paulinów	Rynek 8	1466 r.	decyzja Nr Kl.IV-680/113/67 z dnia 19 lipca 1967 r.

4.2.b. Obszary objęte ochroną

Ochroną prawną objęty został teren znalezisk archeologicznych wyznaczony w zmianie fragmentu miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wielgomłyny przyjętej uchwałą Nr XXXII/23/02 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 28 maja 2002 r. Ustalono dla niego, iż realizacja inwestycji wymagających prac ziemnych wymaga stałego nadzoru archeologicznego na

warunkach określonych przepisami szczególnymi w zakresie ustalonym każdorazowo przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Obszarem o wyjątkowym znaczeniu historycznym w skali kraju jest, położone w północnej części gminy, otoczenie wczesnośredniowiecznego grodziska w Chełmie zlokalizowanego w gminie Masłowice przy granicy z gminą Wielgomłyny. Pomimo, iż stanowisko Nr 1 w Chełmie zlokalizowane jest poza granicami gminy Wielgomłyny, badania przeprowadzone przez dr Jerzego Sikorę w 2013 r. wskazują, iż zasięg wałów oraz, prawdopodobnie, podgrodzie sięgają na obszar gminy Wielgomłyny. Z uwagi na unikalność założenia, wagę elementów dziedzictwa archeologicznego, jakimi są wczesnośredniowieczne grodziska wraz z ich zapleczem osadniczym oraz zasięg całego zespołu obejmującego powierzchnię ponad 11 ha stanowi on bardzo cenne źródło wiedzy o osadnictwie okresu wczesnego średniowiecza.

4.2.c. Obiekty wpisane do ewidencji zabytków

W Ewidencji Zabytków dla Gminy Wielgomłyny znajduje się 130 obiektów i obszarów stanowiących wartość historyczną i kulturową.

L.p.	Miejscowość	Ulica/nr	Nazwa	Określenie	Data
1.	Błonie	-	młyn wodny	-	przed 1939 r.
2.	Bogusławów	-	cmentarz ewangelicki	-	I poł. XX w.
3.	Bogusławów	-	kaplica rz.-kat, dawny kościół ewangelicki	-	1928 r.
4.	Kruszyna	34	warsztat	-	połowa XIX w.
5.	Kruszyna	34	rządcówka	-	połowa XIX w.
6.	Kruszyna	-	cegielnia	-	połowa XIX w.
7.	Kruszyna	34	zespół cegielni	-	połowa XIX w.
8.	Kruszyna	27b	ośmiorak podworski	-	1884 r.
9.	Krzętów	-	cmentarz rz.-kat.	-	XX w.
10.	Krzętów	-	układ przestrzenny	ulicówka	1398 r.
11.	Myśliwczów	8	dom	-	1932 r.
12.	Myśliwczów	45	obora	-	1934 r.
13.	Myśliwczów	48	dom	-	1939 r.
14.	Myśliwczów	43	dom	-	1933 r.
15.	Myśliwczów	6	dom	-	1930-1932 r.
16.	Myśliwczów	5	chałupa	-	1930-1940 r.
17.	Myśliwczów	44	dom	-	1933 r.
18.	Myśliwczów Kolonia	25	dom	-	przed 1939 r.

19.	Myśliwczów Kolonia	40	chałupa	-	1924 r.
20.	Myśliwczów Kolonia	37	dom	-	ok. 1920 r.
21.	Myśliwczów Kolonia	35	owczarnia	-	1939 r.
22.	Myśliwczów Kolonia	34	dom	-	1945 r.
23.	Myśliwczów Kolonia	30	dom z oborą	-	po 1945 r.
24.	Niedośpielin	-	układ przestrzenny	wieś sznurowa	1398 r.
25.	Niedośpielin	-	cmentarz rz.-kat.	-	XVIII/XIX w.
26.	Niedośpielin	-	młyn wodno- motorowy	-	-
27.	Niedośpielin	-	zespół kościelny	-	1773-1800 r.
28.	Niedośpielin	-	tartak	-	1910 r.
29.	Niedośpielin	-	cmentarz rz.-kat. przy kościele	-	II poł. XIX w.
30.	Odrowąż	-	układ przestrzenny	przysiółek	XIV w.
31.	Odrowąż	-	obora podworska	-	II poł. XIX w.
32.	Odrowąż	-	zespół podworski	-	1863-1900 r.
33.	Odrowąż	-	kuźnia	-	II poł. XIX w.
34.	Odrowąż	18	chałupa	-	koniec XIX w.
35.	Odrowąż	-	kapliczka rz.-kat.	-	1863 r.
36.	Perzyny	8	chałupa z oborą	-	przed 1939 r.
37.	Pratkowice	-	układ przestrzenny	ulicówka	1394 r.
38.	Rogi	47	chałupa	-	ok. 1935 r.
39.	Rogi	52	chałupa	-	ok. 1935 r.
40.	Rogi	14	chałupa z oborą	-	1935 r.
41.	Rogi	15	dom	-	przed 1939 r.
42.	Rogi	23	dom	-	przed 1930 r.
43.	Rogi	24	dom	-	przed 1939 r.
44.	Rogi	27	dom	-	1930-1940 r.
45.	Rogi	28	dom/leśniczówka	-	1950 r.
46.	Rogi	30	dom	-	po 1945 r.
47.	Rogi	45	chałupa	-	przed 1939 r.
48.	Rogi	12	chałupa	-	ok. 1935 r.
49.	Rogi	45	dom	-	ok. 1935 r.
50.	Rudka	2	dom gorzelnego	-	przed 1939 r.
51.	Rudka	3	rządcówka	-	1897 r.
52.	Rudka	4	dom	-	1955 r.
53.	Rudka	5	dom	-	1958 r.
54.	Rudka	25	dom z oborą	-	przed 1939 r.
55.	Rudka	26	dom	-	I poł. XX w.
56.	Rudka	28	chałupa	-	przed 1939 r.
57.	Rudka	30	dom	-	1940-1950 r.
58.	Rudka	32	dom z oborą	-	przed 1939 r.
59.	Rudka	35	chałupa	-	przed 1939 r.
60.	Rudka	37	chałupa z oborą	-	przed 1914 r.
61.	Rudka	38	chałupa z oborą	-	1934 r.

62.	Rudka	41	chałupa	-	1938-1939 r.
63.	Rudka	48	dom	-	1956 r.
64.	Rudka	50	dom	-	-
65.	Rudka	52	chałupa	-	przed 1939 r.
66.	Rudka	53	chałupa	-	ok. 1880 r.
67.	Rudka	54	dom	-	ok. 1950 r.
68.	Rudka	55	chałupa	-	1948 r.
69.	Rudka	56	dom	-	przed 1939 r.
70.	Rudka	58	dom	-	przed 1939 r.
71.	Rudka	62	dom	-	ok. 1918 r.
72.	Rudka	67	dom	-	przed 1939 r.
73.	Rudka	71	chałupa	-	przed 1939 r.
74.	Rudka	74	chałupa	-	przed 1939 r.
75.	Rudka	76	dom	-	po 1939 r.
76.	Rudka	-	kapliczka – krzyż	-	1938 r.
77.	Rudka	-	dom d. czworak	-	1881 r.
78.	Rudka	-	kapliczka rz.-kat.	-	przed 1939 r.
79.	Sokola Góra	51A	zespół dworski	-	XIX-XX w.
80.	Sokola Góra	-	kapliczka rz.-kat. p.w. MB	-	przed 1939 r.
81.	Sokola Góra	51A	gorzelnia	-	1904 r.
82.	Sokola Góra	-	kapliczka rz.-kat.	-	1913 r.
83.	Sokola Góra	-	kapliczka rz.-kat. św. Jana i św. Florianą	-	lata 70-te XX w.
84.	Sokola Góra	51A	obora podworska	-	pocz. XX w.
85.	Sokola Góra	51A	magazyn spirytusowy	-	1904 r.
86.	Sokola Góra	41	dom	-	przed 1939 r.
87.	Sokola Góra	51A	rządcówka	-	1908 r.
88.	Sokola Góra	37	dom	-	pocz. XX w.
89.	Sokola Góra	-	układ przestrzenny	układ nierozpo- znany	1399 r.
90.	Sokola Góra	51	zespół gorzelni	-	1904 r.
91.	Sokola Góra	13	obora	-	1940 r.
92.	Sokola Góra	44	dom	-	przed 1939 r.
93.	Sokola Góra	19	dom	-	1942 r.
94.	Sokola Góra	43	dom	-	ok. 1900 r.
95.	Sokola Góra	13	dom	-	1938 r.
96.	Sokola Góra	45	dom	-	przed 1939 r.
97.	Sokola Góra	53	chałupa	-	1899 r.
98.	Sokola Góra	55	dom	-	przed 1939 r.
99.	Sokola Góra	17	dom	-	1938 r.
100.	Sroków- Goszczowa	-	młyn	-	1920 r.
101.	Trzebce	-	kapliczka-krzyż	-	1931 r.
102.	Trzebce	64	chałupa	-	1939 r.
103.	Trzebce	12	chałupa	-	1947 r.
104.	Trzebce	-	kapliczka – krzyż	-	1923 r.
105.	Trzebce	60	chałupa	-	1930 r.
106.	Trzebce	11	chałupa z oborą	-	przed 1939 r.
107.	Trzebce	23	chałupa	-	1950 r.

108.	Trzebce	35	dom z oborą	-	-
109.	Trzebce	37	chałupa	-	1937-1939 r.
110.	Trzebce	-	kapliczka rz.-kat.	-	koniec XIX w.
111.	Trzebce	5	dom	-	koniec XIX w.
112.	Trzebce-Perzyny	28	obora (podworska)	-	pocz. XIX w.
113.	Wielgomłyny	Rynek 8	zespół klasztorny O.O. Paulinów	-	XV-XVIII w.
114.	Wielgomłyny	Rynek 8	cmentarz rz.-kat. (przykościelny)	-	koniec XV w.
115.	Wielgomłyny	-	układ przestrzenny	złożony układ przestrzenny	1369 r.
116.	Wielgomłyny	-	kapliczka rz.-kat. św. Jana Nepomucena	-	XVIII w.
117.	Wielgomłyny	Rynek	park	-	XVIII w.
118.	Wielgomłyny	Ogródowa 4	dom	-	1946 r.
119.	Wielgomłyny	Ogródowa 8	chałupa	-	przed 1939 r.
120.	Wielgomłyny	Krzętowska	cmentarz rz.-kat.	-	II poł. XIX w.
121.	Wielgomłyny	Ogródowa 5	dom	-	1939 r.
122.	Wielgomłyny	Ogródowa 6	stodoła	-	przed 1939 r.
123.	Wielgomłyny	Ogródowa 52	dom	-	1915 r.
124.	Wielgomłyny	Rynek 9	dom	-	I poł. XIX w.
125.	Wielgomłyny	Ogródowa 17	dom	-	przed 1939 r.
126.	Wielgomłyny	Ogródowa 12	dom	-	przed 1939 r.
127.	Wielgomłyny	Ogródowa 3	dom	-	przed 1939 r.
128.	Wola Życińska	-	kapliczka rz.-kat. św. Tekli	-	przed 1939 r.
129.	Wola Życińska	4	dom b. sklep	-	przed 1939 r.
130.	Zagórze	-	układ przestrzenny	ulicówka	1392 r.

Poza wskazanymi w powyższych tabelach obiektami i obszarami, wartościowym elementem krajobrazu gminy jest szereg kapliczek stanowiących nieodłączny element tożsamości kulturowej jej mieszkańców. W gminnej ewidencji zabytków zostały uwzględnione poniższe kapliczki:

Lp.	Miejscowość	Lokalizacja	Data
1.	Wielgomłyny	przy skrzyżowaniu dróg Kruszyna - Zagórze - Wielgomłyny	pocz. XX w.
2.	Wielgomłyny	ul. Krzętowska	1936 r.
3.	Piaski	las w miejscowości Piaski	koniec XIX w.
4.	Kruszyna	działka nr ewid. 558/1	pocz. XX w.
5.	Kruszyna	działka nr ewid. 403	pocz. XX w.
6.	Perzyny	działka nr ewid. 15	1931 r.
7.	Trzebce	działka nr ewid. 465	1906 r.
8.	Pratkowice	działka nr ewid. 251	koniec XIX w.
9.	Pratkowice	działka nr ewid. 365	październik 1945 r.
10.	Pratkowice	działka nr ewid. 256/1	1960 r.

11.	Goszczowa	działka nr ewid. 401	15 sierpnia 1947 r.
12.	Goszczowa	działka nr ewid. 578	koniec XIX w.
13.	Goszczowa	działka nr ewid. 550	I poł. XX w.
14.	Niwa Zagórska/Niwa	działka nr ewid. 112	pocz. XX w.
15.	Zawodzie	działka nr ewid. 418	1924 r.
16.	Wólka Bankowa	działka nr ewid. 306	pocz. XX w.
17.	Zagórze/ Karczów	przy drodze Zagórze – Karczów	pocz. XX w.
18.	Maksymów	działka nr ewid. 52	1934 r.
19.	Wola Żyćiska	działka nr ewid. 23	1937 r.
20.	Krzętów	działka nr ewid. 452/1	1946 r.
21.	Krzętów	ul. Dolna	przed 1939 r.
22.	Krzętów	Osiedle Tysiąclecia	pocz. XX w.
23.	Kolonia Krzętów	działka nr ewid. 902	1946 r.
24.	Niedośpielin	działka nr ewid. 241/1	pocz. XX w.
25.	Niedośpielin	działka nr ewid. 449	1902 r.

4.2.d. Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy znajduje się szereg stanowisk archeologicznych, oznaczonych na rysunku zmiany studium, będących świadectwem wielowiekowego osadnictwa.

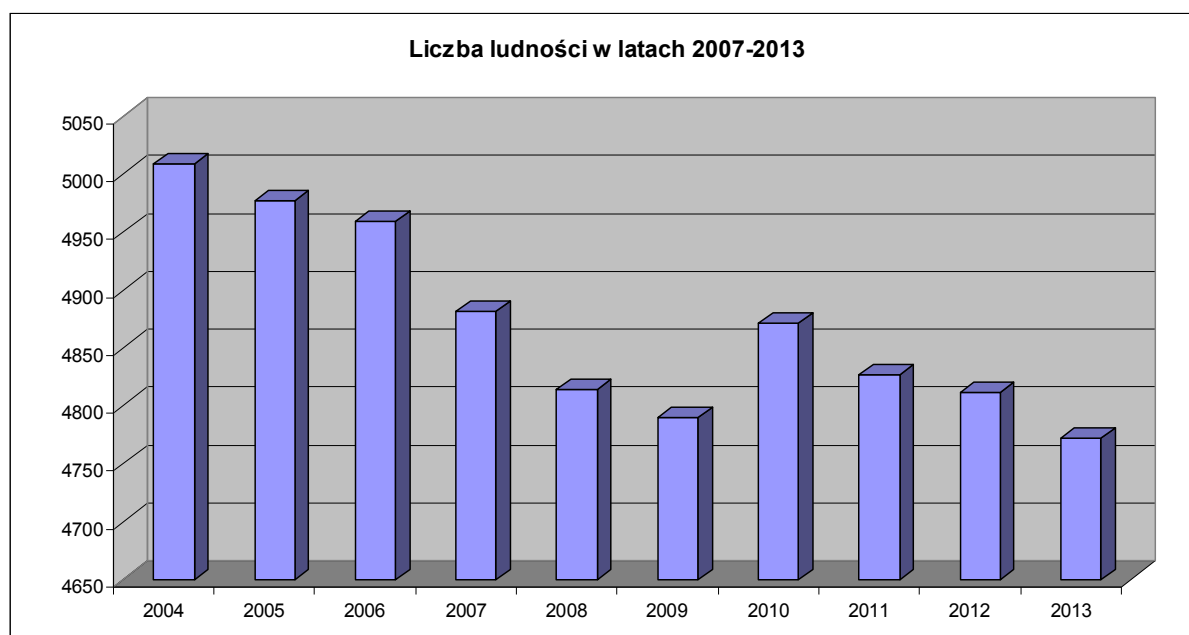
5. Uwarunkowania społeczno-demograficzne

5.1. Rozwój, ruch naturalny i migracje ludności

Zgodnie z danymi GUS liczba ludności (wg miejsca zamieszkania) w gminie Wielgomłyny wynosiła 4772 osób zaś na przestrzeni ostatnich lat kształtowała się w następujący sposób:

Rok	Gmina Wielgomłyny					Powiat ogółem	Województwo ogółem
	Ogółem	Mężczy- źni	Kobiety	na 1 km ²	Kobiety na 100 męż- czyzn		
2004	5008	2577	2431	41	94	119598	2587702
2005	4977	2547	2430	40	95	119123	2577465
2006	4959	2515	2444	40	97	118623	2566198
2007	4881	2471	2410	40	98	118249	2555898
2008	4814	2433	2381	39	98	117831	2548861
2009	4790	2419	2371	39	98	117431	2545288
2010	4871	2485	2386	40	96	117764	2541832
2011	4826	2465	2361	39	96	117266	2533681
2012	4811	2469	2342	39	95	116881	2524651
2013	4772	2444	2328	39	95	116316	2513093

Źródło. www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

W ciągu analizowanego okresu widoczny jest znaczny spadek liczby mieszkańców gminy. W roku 2013 gminę zamieszkiwało o 236 osób mniej niż dekadę wcześniej co stanowi to spadek o 4,7%.

Zgodnie z danymi ewidencyjnymi uzyskanymi w Urzędzie Gminy w Wielgomłynach liczba ludności gminy wynosiła 4791 osób wg stanu na 31 XII 2013 r. Rozkład ludności w poszczególnych miejscowościach przedstawia się następująco:

- Sołectwo Goszczowa:

1.Borecznica	23
2.Niwa Goszczowska	43
3.Goszczowa	139
4.Sroków	27

- Sołectwo Karczów:

1.Karczów	159
2.Kubiki	20
3.Wólka Bankowa	49

- Sołectwo Kruszyna:

1.Kruszyna	198
------------	-----

- Sołectwo Krzętów:

1.Krzętów	694
-----------	-----

- Sołectwo Myśliwczów:

1.Bogusławów	3
--------------	---

2.Maksymów	17
3.Myśliwczów Kolonia	234
4.Myśliwczów	142
• Sołectwo Niedośpielin:	
1.Niedośpielin	458
• Sołectwo Pratkowice:	
1.Pratkowice	184
• Sołectwo Perzyny:	
1.Perzyny	112
• Sołectwo Rogi:	
1.Rogi	158
• Sołectwo Rudka:	
1.Rudka	219
• Sołectwo Sokola Góra:	
1.Sokola Góra	178
• Sołectwo Trzebce:	
1.Trzebce	244
• Sołectwo Wielgomłyny:	
1.Anielin	39
2.Wielgomłyny	550
• Sołectwo Wielgomłyny Kolonia:	
1.Borowiec	27
2.Wielgomłyny	250
• Sołectwo Wola Kuźniewska:	
1.Odrowąż	85
2.Popielarnia	61
3.Wola Kuźniewska	46
4.Zacisze	2
• Sołectwo Wola Życińska:	
1.Błonie	7
2.Wola Życińska	19
• Sołectwo Zagórze:	
1.Dębowiec	5

2.Grabowie	19
3.Niwa Zagórska	26
4.Wólka Włosciańska	44
5.Zagórze	196
6.Zawodzie	43

• Sołectwo Zalesie:

1.Zalesie	71
-----------	----

Zmiana liczby ludności zależy od: przyrostu naturalnego (czyli różnicy między liczbą urodzeń i zgonów) oraz salda migracji (a więc różnicy między napływem na dany teren i odpływem z niego).

Rozpatrując wartości przyrostu naturalnego należy zauważyć niepokojące zjawisko polegające na utrzymywaniu się wysokiego ujemnego przyrostu naturalnego, co ilustruje poniższa tabela.

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2004	54	49	+5
2005	49	66	-17
2006	50	74	-24
2007	50	67	-17
2008	48	85	-34
2009	50	65	-15
2010	31	79	-48
2011	38	59	-21
2012	41	55	-14
2013	47	74	-27

Źródło. www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Drugim ważnym czynnikiem, po przyroście naturalnym, mającym wpływ na liczbę ludności są migracje. Ludzie osiedlają się na terenach, których perspektywy rozwojowe postrzegają z optymizmem, natomiast spontaniczna emigracja z danego terenu jest zawsze sygnałem zagrożenia, zapaścią rozwojową.

Rok	Napływ (zameldowania)	Odpływ (wymeldowania)	Saldo migracji
2004	48	54	-6
2005	30	72	-42
2006	52	63	-11
2007	42	79	-37
2008	30	53	-23
2009	42	66	-24
2010	25	31	-6
2011	33	57	-24
2012	31	54	-23

2013	30	50	-12
-------------	----	----	-----

Źródło. *www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych*

Powyższe zestawienie pokazuje wyraźnie, iż w ciągu ostatniej dekady utrzymuje się na obszarze gminy stały proces odpływu ludności, czyli więcej osób opuszczało gminę niż się w niej osiedlało. Dominującą formą migracji były wymeldowania do miast. Ujemne saldo migracji wraz z utrzymującym się ujemnym przyrostem naturalnym sprawiają, iż w dłuższej perspektywie czasowej gminie grozi stopniowe wyludnienie. Wpływ na taki stan może mieć rolniczy charakter gminy i związany z tym brak dużych zakładów pracy pozwalających znaleźć zatrudnienie w gałęziach pozarolniczych, odległość od dużych ośrodków miejskich stwarzających takie warunki. Zmiana tej niekorzystnej dla gminy tendencji wymaga podniesienia atrakcyjności gminy, zachęcającej do zamieszkania na tym terenie poprzez stworzenie warunków dla generowania nowych miejsc pracy czy też rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

W strukturze wieku ludności można wyróżnić trzy podstawowe kategorie, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, a mężczyźni od 18 do 64 lat,
- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, a mężczyźni od 65 lat i więcej.

Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym <i>stan na dzień 31 XII 2013 r.</i>							
Ogółem	W wieku przedprodukcyjnym		W wieku produkcyjnym		W wieku poprodukcyjnym		Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	
4772	884	403	2903	1281	985	644	64,4

Źródło. *www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych*

Udział pierwszej grupy (osoby w wieku przedprodukcyjnym) wynosi 18,5% i jest większy od poziomu dla powiatu, kształtującego się na poziomie 17,8% i większy

niż wskaźnik wojewódzki wynoszący 17,0%. Udział ludności w wieku produkcyjnym jest na poziomie niższym niż dla powiatu (62,1%) i województwa (62,4%), i wynosi 60,8%. Osób w wieku poprodukcyjnym (20,6%) jest nieznacznie więcej w stosunku do powiatu (20,0%) i tyle samo w odniesieniu do całego województwa (20,6%).

Wyżej wymienione wielkości zależą od wielu czynników, nie tylko czysto demograficznych, ale przede wszystkim związanych z rozmieszczeniem i wielkością rynków pracy.

Ze strukturą wieku i płci ludności jest powiązany również wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności, czyli stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (tj. ludność w wieku przedprodukcyjnym 0-17 lat oraz ludność w wieku poprodukcyjnym 60/65+ lat) do 100 osób w wieku produkcyjnym. Dla gminy Wielgomłyny wskaźnik ten wynosi 64,6% i jest wyższy niż dla powiatu (60,9%). W odniesieniu do skali województwa, dla którego rozpatrywany wskaźnik wynosi 60,2% gmina wypada mniej korzystnie. Im przedmiotowy wskaźnik jest wyższy, tym sytuacja demograficzna obszaru z punktu widzenia ekonomicznego jest gorsza, zwłaszcza wówczas, gdy decyduje o tym wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym (stare społeczeństwo). Systematyczny przyrost osób w wieku poprodukcyjnym powoduje silną presję na system emerytalny (zapewnienie emerytur dla coraz liczniejszej populacji osób, które zakończyły aktywność zawodową) oraz na system opieki zdrowotnej (zapewnienie specjalistycznej opieki ludziom w podeszłym wieku).

5.2. Rynek pracy³

Gmina Wielgomłyny jest gminą typowo rolniczą. Rynek pracy opiera się w niej przede wszystkim na rolnictwie indywidualnym.

Na koniec 2013 r. w gminie zarejestrowane były 233 podmioty gospodarcze z czego 222 to podmioty sektora prywatnego (95,3%). Jednostki gospodarcze (*tzn. wyodrębnione prawnie, organizacyjnie i ekonomicznie jednostki, prowadzące działalność gospodarczą*) zarejestrowane według sekcji PKD z 2007 r. na terenie gminy Wielgomłyny to według danych GUS (stan na 31 XII 2013 r.):

- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybołówstwo (sekcja A),

8

³ Opracowano na podstawie danych:

- *www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych*

- Powiatowego Urzędu Pracy w Radomsku

- „Badanie lokalnego rynku pracy. Powiat radomski. Raport końcowy” BIOSTAT, maj 2014

• górnictwo i wydobywanie (sekcja B)	3
• przetwórstwo przemysłowe (sekcja C)	23
• dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (sekcja E)	1
• budownictwo (sekcja F)	43
• handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G)	68
• transport i gospodarka magazynowa (sekcja H)	11
• działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I),	8
• informacja i komunikacja (sekcja J)	2
• działalność finansowa i ubezpieczeniowa (sekcja K)	2
• działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L)	2
• działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M)	8
• działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (sekcja N)	3
• administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (sekcja O)	11
• edukacja (sekcja P)	5
• opieka zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q)	8
• działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (sekcja R)	8
• pozostała działalność usługowa (sekcja S), gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (sekcja T)	12

Głównym obszarem działalności podmiotów gospodarczych działających na obszarze gminy jest handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych (sekcja G). Ten rodzaj działalności prowadzi około 29,2% podmiotów w gminie. Blisko 18,5% firm działa w sektorze budownictwa, zaś prawie 10% podmiotów w przetwórstwie przemysłowym.

W gminie dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Zakładów małych, zatrudniających od 10 do 49 osób jest w gminie 8, zaś takich, w których zatrudnionych jest od 50 do 249 osób zaledwie 2. Na obszarze gminy nie ma zakładów dużych, tj. o stopie zatrudnienia przekraczającej 250 osób.

Do największych pracodawców zaliczyć należy:

- Zakład Przetwórstwa Mięsnego GAIK, z siedzibą w Niedośpielinie,
- Zakłady Mięsne BRAT-POL Sp. z o.o. z siedzibą w Wólce Włociańskiej.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie radomszczańskim na koniec 2013 r. wynosiła 16,3 % i była to wartość wyższa niż dla województwa (14,1%) i kraju (13,4%). W latach 2007 i 2008 miał miejsce spadek stopy bezrobocia na terenie powiatu, łącznie o 5,6 pkt. procentowych. Spadek ten stanowił odzwierciedlenie tendencji ogólnowojevodzkiej oraz krajowej. Od końca 2008 roku do końca 2012 roku poziom bezrobocia w powiecie wzrósł o 4,5 pkt. procentowych, w tym samym okresie w województwie łódzkim wzrost wyniósł 4,8 pkt. proc., a w kraju 3,9 pkt. proc. Po 2012 roku zauważalna jest tendencja spadkowa. Na koniec 2013 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych z obszaru gminy Wielgomłyny spadła względem roku 2012 o 40 osób (19,2%). Spośród wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Radomsku (7 309 osób), 53,4% stanowiły kobiety, z czego 208 osób, w tym 106 kobiet, to mieszkańcy gminy Wielgomłyny.

W celu zmniejszenia liczby osób bezrobotnych Powiatowy Urząd Pracy w Radomsku podjął szereg działań mających na celu wsparcie finansowe przedsiębiorców i instytucji zatrudniających osoby bezrobotne, przygotowanie osób bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia poprzez finansowanie szkolenia, staże i przygotowanie zawodowe.

5.3. Zasoby mieszkaniowe. Warunki życia i poziom zamożności społeczeństwa

Na obszarze gminy dominującą formą zabudowy jest zabudowa zagrodowa uzupełniona terenami zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Największe osiedla zabudowy jednorodzinnej znajdują się we wsiach Wielgomłyny i Krzętów. Ponadto na terenie miejscowości Niedośpielin, Wielgomłyny występuje zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. Budynki lokalizowane w ramach zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej mają przeciętnie wysokość do 2 kondygnacji nadziemnych, maksymalnie 3 kondygnacje. W zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej wysokość budynków nie przekracza 4 kondygnacji.

Zasoby mieszkaniowe i ich wyposażenie to jeden z podstawowych warunków poziomu i jakości życia mieszkańców. W roku 2013 w gminie Wielgomłyny znajdowało się 1630 mieszkań, o łącznej powierzchni użytkowej 141 397 m².

Analizując dane dotyczące zasobów mieszkaniowych na terenie gminy na przełomie ostatnich lat, obserwuje się ich powolny wzrost.

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba mieszkań	1618	1622	1625	1630
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m²)	139 993	140 604	140 871	141 397
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m²)	86,5	86,7	86,7	86,7

Źródło. www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Rozwój zabudowy mieszkaniowej nie jest dynamiczny i kształtuje się na poziomie zaledwie kilku mieszkań na rok. Dominuje przede wszystkim budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne oraz budownictwo mieszkaniowe w zabudowie zagrodowej.

Wszystkie nowo powstałe budynki mieszkalne wyposażone są w podstawowe urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne. W 2013 r. duża część mieszkań, bo blisko 83% miała dostęp do sieci wodociągowej. Niewystarczające, jak na obecne standardy, jest wyposażenie mieszkań w łazienki (68% mieszkań) oraz w instalacje centralnego ogrzewania (zaledwie 53,9% mieszkań). Deficyt podstawowych urządzeń dotyczy przede wszystkim budynków starych.

W zestawieniu z danymi dla powiatu i województwa wartości te są niższe.

Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań			
	Gmina Wielgomłyny	Powiat radomski (wieś)	Województwo łódzkie (wieś)
wodociąg	82,6	85,9	88,7
łazienka	68,0	69,3	73,8
centralne ogrzewanie	53,9	56,5	63,8

Źródło. www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Z powyższej tabeli wynika, że głównym kierunkiem działań gminy w zakresie komfortu życia mieszkańców, winno być wspieranie podnoszenia standardu

wyposażenia w podstawową infrastrukturę techniczną istniejących budynków mieszkalnych.

5.4. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Na obszarze gminy usługi z zakresu ochrony zdrowia realizuje Gminny Ośrodek Zdrowia w Wielgomłynach będący Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej. Zapewnia on mieszkańcom gminy dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej i pozwala korzystać z usług medycznych bez konieczności dojeżdżania do ośrodków znajdujących się poza granicami gminy. Usługi z zakresu poradnictwa specjalistycznego świadczą poradnie zlokalizowane w Radomsku.

Główną instytucją świadczącą pomoc społeczną tutejszej ludności jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgomłynach. Jego zadaniem jest pomoc realizowana poprzez wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna ma na celu także umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

5.5. Oświata, kultura, sport, turystyka i rekreacja

Na terenie gminy działają następujące placówki oświatowe:

- Publiczne Gimnazjum w Wielgomłynach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Wielgomłynach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Krzętowie,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Zagórze,
- Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

W roku szkolnym 2013/2014 do szkół podstawowych uczęszczało 299 uczniów, natomiast do gimnazjum 163.

W szkołach oprócz realizacji programu nauczania prowadzonych jest wiele zajęć pozalekcyjnych dla uczniów uzdolnionych oraz tych, którzy mają problemy w nauce. Poza działalnością edukacyjną, szkoły w gminie pełnią również rolę lokalnych ośrodków kultury. W szkołach organizowane są liczne imprezy okolicznościowe, bale

choinkowe, spotkania z ciekawymi gośćmi, a także kultywowane są stare zwyczaje, np. w szkole w Krzętowie topienie Marzanny w Pilicy. Szkoły prowadzą dla uczniów koła zainteresowań: regionalne, przyrodniczo-ekologiczne, rekreacyjno-sportowe, informatyczne. Ponadto dla uczniów organizowane są wyjazdy do teatru i kina. W szkole w Wielgomłynach zajęcia wychowania fizycznego odbywają się w nowocześnie wyposażonej hali sportowej. Uczniowie tej szkoły mogą się poszczycić wieloma osiągnięciami, zdobywają liczne nagrody i wyróżnienia w zawodach sportowych, konkursach recytatorskich, plastycznych. Szkoła współpracuje z muzeum w Przedborzu, Gminnym Ośrodkiem Kultury w Wielgomłynach.

Jednostką organizacyjną odpowiedzialną za krzewienie kultury jest Gminny Ośrodek Kultury w Wielgomłynach. Jego głównym celem jest prowadzenie działalności kulturalnej polegającej na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury, a w szczególności prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspakajającej potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i zagranicą. Zgodnie ze statutem, Gminny Ośrodek Kultury odpowiada w szczególności za:

- 1) organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę;
- 2) koordynowanie, inspirowanie i organizowanie działalności społeczno -kulturalnej na terenie gminy przy współpracy placówek kulturalno - wychowawczych, organizacji społecznych, stowarzyszeń, placówek oświatowych, itp.;
- 3) udzielanie pomocy merytorycznej instytucjom i organizacjom prowadzącym działalność kulturalno - wychowawczą;
- 4) otaczanie opieką amatorskich zespołów artystycznych i twórców ludowych;
- 5) współpraca z zawodowymi instytucjami kultury w dziedzinie upowszechniania kultury;
- 6) upowszechnianie najciekawszych form i metod działalności społeczno - kulturalnej, prowadzenie własnych form pracy środowiskowej, wystaw i wycieczek;
- 7) organizowanie konkursów, przeglądów, koncertów, festiwali, warsztatów, kursów (np. języków obcych) i imprez oraz udzielanie pomocy w tym zakresie;
- 8) prowadzenie działalności informacyjno - propagandowej w sferze kultury na terenie gminy Wielgomłyny;
- 9) wzmacnianie bazy kulturalno - wychowawczej;

- 10) podejmowanie działań na rzecz koncentracji sił i środków (ludzkich, rzeczowych, finansowych) gwarantujących prawidłowy rozwój życia społeczno - kulturalnego w środowisku we współpracy z władzami samorządowymi gminy;
- 11) świadczenie usług plastycznych, poligraficznych, fotograficznych, muzycznych, rozrywkowych, ksero i innych;
- 12) dokumentację fotograficzną imprez odbywających się na terenie gminy;
- 13) ułatwianie zespołom kontaktu z instytucjami powiatowymi i wojewódzkimi;
- 14) zapewnienie zespołom i twórcom możliwości szerokiej prezentacji swoich umiejętności poprzez występy, wystawy, itp.;
- 15) podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- 16) prowadzenie działalności wydawniczej;
- 17) ochronę dóbr kultury i tradycji;
- 18) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- 19) wspieranie działań przeciwdziałających patologiom i wykluczeniu społecznemu;
- 20) wynajem obiektów, pomieszczeń, sprzętu i wyposażenia dla potrzeb innych instytucji;
- 21) wspieranie promocji gminy Wielgomłyny;
- 22) organizowanie przedstawień teatralnych, koncertów;
- 23) upowszechnianie wiedzy o kulturze, w tym o kulturze regionalnej.

Poza siedzibą w Wielgomłynach Gminny Ośrodek Kultury posiada swoją filię we wsi Krzętów.

Funkcjonująca w Wielgomłynach Gminna Biblioteka Publiczna zapewnia dostęp do materiałów bibliotecznych i informacji mieszkańcom gminy. Poza zaspokajaniem potrzeb czytelniczych i informacyjnych lokalnej społeczności, służy także upowszechnianiu wiedzy i kultury jako organ wspomagający pracę Gminnego Ośrodka Kultury, między innymi przez organizację wieczorów autorskich czy wystaw nowości wydawniczych. Bogaty i różnorodny księgozbiór, zawierający ponad 24 000 woluminów, jest doceniany nie tylko przez młodzież szkolną (biblioteka oferuje pełen zestaw lektur szkolnych) ale także przez młodzież akademicką, dzięki obecności w zasobach podręczników i materiałów z takich dziedzin jak: pedagogika, psychologia, filozofia, socjologia ekonomia, ochrona środowiska. Ponadto placówka ta oferuje bogate zbiory literatury polskiej i obcej oraz dostęp do prenumerowanych periodyków. W siedzibie biblioteki funkcjonuje ponadto czytelnia internetowa

oferująca zainteresowanym dostęp do Internetu na trzech stanowiskach komputerowych.

Na terenie gminy aktywność sportowo – rekreacyjna skupia się przede wszystkim w placówkach oświatowych, które dodatkowo umożliwiają zrzeszanie się w zespołach i sekcjach sportowych. Infrastrukturę sportową gminy stanowią: hala sportowa przy Publicznej Szkole Podstawowej i Gimnazjum Publicznym w Wielgomłynach. Obiekt składa się z sali z trybunami w pełni przygotowanej do poważnych imprez sportowych oraz zaplecza z salą do gimnastyki korekcyjnej, natryskami, sanitariatami i bufetem.

Baza turystyczna skupia się przede wszystkim we wschodniej części gminy. Naturalny krajobraz doliny Pilicy sprzyja rozwojowi ruchu turystycznego. Wsie Krzętów, Rudka, Pratkowice, Wola Życińska i Błonie to główne miejscowości wypoczynkowe. Lokalizacji funkcji wypoczynkowej sprzyja korzystny mikroklimat sosnowych lasów i nadpilicznych łąk oraz wolne od przemysłowych zanieczyszczeń powietrze. Bogato ukształtowana sieć hydrograficzna w postaci licznych rzeczek i stawów sprzyja turystyce wędkarskiej. Baza noclegowa gminy opiera się przede wszystkim o gospodarstwa agroturystyczne. W 2001 roku powstało w Krzętowie „Stowarzyszenie Rodzinnych Gospodarstw Agroturystycznych w Dorzeczu Warty i Pilicy” skupiające kilkanaście gospodarstw oferujących aktywny całoroczny wypoczynek i promujące turystykę. Członkowie stowarzyszenia zapraszają na spływy kajakowe, spacer, wycieczki rowerowe i konne, wędkarstwo, zbieranie grzybów i runa leśnego, a w sezonie zimowym na narciarstwo biegowe i kuligi - każde z gospodarstw ma własną niepowtarzalną ofertę.

Na obszarze gminy wytyczone są dwa szlaki turystyczne:

- niebieski – Szlak Rekreacyjny Rzeki Pilicy – rozpoczyna się w Krzętowie i prowadzi doliną Pilicy przez Przedbórz i Skotniki na północ. Szlak o długości 122 km w rejonie środkowego odcinka Pilicy,
- Łódzki Szlak Konny im. mjr Henryka Dobrzańskiego "Hubala" liczy ponad 2000 kilometrów i otacza województwo łódzkie oraz aglomerację łódzką. Jest to najdłuższy szlak konny w Europie. Na terenie województwa łódzkiego jest obecnie ok. 200 miejsc, gdzie hoduje się konie, oferuje przejażdżki w siodle lub bryczką czy naukę jazdy konnej. Wśród tych miejsc są stadniny, ale także gospodarstwa agroturystyczne, w których konie trzyma się dla rekreacji i które dysponują bazą noclegową. Trasę szlaku konnego im. Hubala wyznaczono przez atrakcyjne

widokowo i turystycznie miejsca. Wzięto też pod uwagę bazę dla jeźdźców i koni.

Na rzece Pilicy wyznaczony jest ponadto szlak kajakowy o długości ok. 25 km mająca swój początek we wsi Maluszyn w gminie Żytno i koniec w Przedborzu.

5.6. Zagrożenia bezpieczeństwa publicznego

Za bezpieczeństwo publiczne w gminie odpowiada komisariat policji w Przedborzu, podlegający Komendzie Powiatowej Policji w Radomsku, monitorujący na bieżąco sytuację i prowadzący działania prewencyjne.

Teren gminy jest zabezpieczany w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego przez 13 jednostek OSP, z czego 5 to jednostki typu S, zaś 8 – typu M. Lokalne jednostki są wspierane i nadzorowane przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Radomsku.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2006 roku Ochotnicze Straże Pożarne w gminie Wielgomłyny skupiały w swych szeregach około 273 członków czynnych. Jednostka Wielgomłyny została włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.

6. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

6.1. Układ komunikacyjny

Powiązania komunikacyjne gminy z województwem, powiatem i gminami sąsiednimi są zadowalające. Układ komunikacyjny zapewnia dobre połączenia zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne.

Podstawowe powiązania komunikacyjne gminy w skali regionu zapewnia sieć dróg powiatowych. Służą one również do skomunikowania gminy z gminami sąsiednimi oraz Radomskiem.

Drogi powiatowe na terenie Gminy Wielgomłyny		
Lp.	Nr drogi	Przebieg
1	3916E	droga powiatowa nr 3934E (Sowinek) – Wola Rożkowa – Karczów – Zagórze – droga powiatowa nr 3917E (Chełmo)
2	3918E	dr. woj. nr 785 (Silnica) – Kozie Pole – Maksymów – Myśliwczów – Wielgomłyny (ul. Częstochowska, ul. Przedborska, ul. Zagórska) – Zagórze – Niwa Goszczowska – Koconia – Kraszewice - Strzelce Małe – Masłowice – Ochotnik – gr. pow. radom./piotr.

3	3919E	droga powiatowa nr 3918E (Wielgomłyny – ul. Polna) - Rogi
4	3920E	dr. kraj. nr 42 (Przedbórz - ul. Częstochowska) – Szreniawa – Sokoła Góra – Trzebce – Kruszyna – droga powiatowa nr 3934E (Wielgomłyny - ul. Przedborska)
5	3934E	droga kraj. nr 42 i 91 (Radomsko -ul. Wyszyńskiego) – Strzałków – Orzechówek – Orzechów – Przybyszów – Kobiele Wielkie (ul. Szkolna, ul. Turystyczna) – Niedospielin – Wielgomłyny (ul. Radomszczańska, ul. Krzętowska) – Krzętów- gr. woj. świętokrzyskiego

Drogi gminne łączą poszczególne miejscowości, stanowiąc jednocześnie o płynności ich połączeń z drogami powiatowymi. Umożliwiają dojazd do sąsiednich gmin i większych miast w regionie.

Drogi gminne na terenie Gminy Wielgomłyny		
Lp.	Nr drogi	Przebieg
1	112202E	(Biestrzyków Mały) – gr. gm. Kobiele Wielkie – Wólka Włosciańska – Zawodzie – Zagórze
2	112203E	(Babczów) – gr. gm. Kobiele Wielkie – Karczów – Niedospielin
3	112213E	(Huta Drewniana) – gr. gm. Kobiele Wielkie – Wola Kuźniewska
4	112403E	(Chełmno) – gr. gm. Masłowice – gr. gm. Kobiele Wielkie – (Biestrzyków Mały)
5	112404E	(Kraszewice) gr. gm. Masłowice – Sokoła Góra
6	112551E	Perzyny – Pratkowice
7	112552E	Kruszyna – Rudka – Krzętów – Wola Życińska – gr. gm. Żytno – (Ciężkowiczki)
8	112553E	(Łączkowice) – gr. gm. Masłowice – Pratkowice – Rudka – Kol. Krzętów
9	112554E	Marianin – Odrowąż – Wola Kuźniewska – Myśliwczów
10	112555E	Myśliwczów – Bogusławów
11	112556E	Rogi – Wola Życińska
12.	112557E	Goszczowa – Zalesie – Wielgomłyny Kolonia

W większości przypadków drogi posiadają dobry stan techniczny nawierzchni.

Przez obszar gminy nie przebiegają linie kolejowe. Najbliższe stacje kolejowe zlokalizowane są:

- na terenie województwa łódzkiego w Radomsku,
- na terenie województwa świętokrzyskiego w Włoszczowie.

Z uwagi na odległość od linii kolejowej nie odgrywa ona istotnej roli w systemie komunikacyjnym gminy.

6.2. Infrastruktura techniczna

6.2.a. Zaopatrzenie w wodę

Gmina Wielgomłyny jest w znacznym stopniu zwodociągowana. Łączna długość eksploatowanej sieci wodociągowej, bez przyłączy, wynosi 98,6 km. Z wodociągu korzysta blisko 100% ludności gminy (dane GUS), a ilość przyłączy wodociągowych do budynków wynosi 1060 szt. Sieć zasilana jest z trzech ujęć zlokalizowanych w miejscowościach Wielgomłyny, Sokola Góra i Zagórze.

Ujęcie Wielgomłyny składa się z dwóch studni głębinowych ujmujących wodę z kredowego poziomu wodonośnego. Zasoby eksploatacyjne ujęcia wynoszą: $Q = 53,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Z ujęcia w Wielgomłynach zaopatrywani są mieszkańcy wsi: Wielgomłyny, Kolonia Wielgomłyny, Niedośpielin, Zalesie, Myśliwczów, Rogi, Wola Kuźniewska, Odrowąż, Popielarnia.

Ujęcie Sokola Góra składa się z dwóch studni głębinowych ujmujących wodę z kredowego poziomu wodonośnego. Zasoby eksploatacyjne ujęcia wynoszą: $Q = 36,9 \text{ m}^3/\text{h}$. Z ujęcia tego zaopatrywani są mieszkańcy wsi: Sokola Góra, Perzyny, Kruszyna, Pratkowice, Trzebce, Rudka, Krzętów i Borowiec w gminie Wielgomłyny oraz wsie Kawęczyn i Łączkowiec w gminie Masłowice.

Ujęcie Zagórze pobierające wodę za pomocą jednej studni z poziomu kredowego o ustalonych zasobach eksploatacyjnych $Q = 52,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Ujęcie zaopatruje mieszkańców miejscowości: Zagórze, Goszczowa, Niwa Goszczowska, Niwa Zagórska, Wólka Włociańska, Grabowie, Wólka Bankowa, Karczów, Zawodzie i Biestrzyków..

6.2.b. Gospodarka ściekowa

W zakresie gospodarki ściekowej istniejący stan skanalizowania jest niewystarczający. Stosunek pomiędzy stopniem zwodociągowania gospodarstw a ich skanalizowaniem wynosi blisko 4,6 :1. Podczas gdy z wodociągu gminnego korzysta 1060 gospodarstw, do sieci kanalizacyjnej przyłączonych jest tylko 231 gospodarstw domowych, co przekłada się na 11,7% ogólnej liczby mieszkańców. Skanalizowana jest najbardziej zurbanizowana część gminy. Ścieki odprowadzane są do dwóch oczyszczalni ścieków:

- w Wielgomłynach o przepustowości $160 \text{ m}^3/\text{dobę}$
- w Krzętowie o przepustowości $140 \text{ m}^3/\text{dobę}$.

Łączna długość sieci kanalizacyjnej w gminie wynosi 14,7 km.

Na obszarze gminy nie ma zorganizowanego systemu kanalizacji deszczowej.

6.2.c. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Energia elektryczna dostarczana jest dla odbiorców w gminie magistralnymi napowietrznymi liniami 15 kV wyprowadzonymi ze stacji 110/15kV „Radomsko – Południe” w Radomsku i ze stacji „Przedbórz” w Przedborzu.

Istniejący system zasilania gminy liniami 15 kV zapewnia zaopatrzenie w energię elektryczną z możliwością zwiększenia zapotrzebowania na energię elektryczną. Stan techniczny sieci zasilającej jest zadowalający, nie mniej jednak dla podłączenia nowych odbiorców należy się liczyć z koniecznością rozbudowy sieci średniego napięcia 15 kV.

Na obszarze gminy zlokalizowane są 4 elektrownie wiatrowe: 3 o mocy 150 i 250 kW w miejscowości Wólka Bankowa i jeden o mocy 800 kW we wsi Niedospielin.

6.2.d. Zaopatrzenie w gaz

W gminie brak jest gazu przewodowego. Obecnie zaopatrzenie w gaz następuje w systemie indywidualnym tj. z butli bądź zbiorników gazu płynnego lokalizowanych bezpośrednio u mieszkańców gminy.

6.2.e. Zaopatrzenie w ciepło

Zaopatrzenie w ciepło do celów technologicznych, grzewczych i ciepłej wody użytkowej odbywa się w systemie rozproszonym w oparciu o źródła lokalne (kotłownie, paleniska domowe) z wykorzystaniem różnych nośników energii (paliw stałych i płynnych).

6.2.f. Gospodarka odpadami

Nowelizacja ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zobowiązała gminę do wprowadzenia nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Najważniejsze zasady oraz obowiązki właścicieli nieruchomości określa „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Wielgomłyny” przyjęty uchwałą Nr XXI/82/2012 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 5 grudnia 2012 r. zmieniony uchwałą Nr XXVIII/49/2013 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 24 lipca 2013 r.

W oparciu o ww. Regulamin na terenie Gminy prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych. Właściciele nieruchomości zobowiązani są gromadzić poszczególne frakcje odpadów w osobnych zbiornikach i przekazywać odbiorcy odpadów z określoną w Regulaminie częstotliwością.

Gmina nie dysponuje własnym składowiskiem odpadów oraz nie znajduje się na jej obszarze żadna instalacja do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Odpady komunalne odprowadzane są do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Jadwinówce, gm. Płoszów za pośrednictwem wyłonionej w przetargu firmy.

Na terenie Gminy zorganizowany został także Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (tzw. PSZOK), do którego każdy mieszkaniec, w ramach uiszczanej na rzecz Gminy opłaty dostarczyć może frakcje odpadów takich jak: przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyte opony.

Częstotliwość odbioru poszczególnych rodzajów odpadów oraz pozostałe zagadnienia związane z nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi określają odrębne Uchwały Rady Gminy.

7. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Do najważniejszych potrzeb rozwoju gminy należy uporządkowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych poszczególnych miejscowości. Polega to na weryfikacji terenów przeznaczonych w dotychczas obowiązującym studium na różne funkcje, przede wszystkim osadnicze, waloryzacji, które z tych lokalizacji są uzasadnione oraz wyznaczeniu nowych terenów i funkcji, zgodnie ze zgłoszonymi wnioskami. Ponadto widoczna jest potrzeba silniejszego wykorzystania potencjału ekologicznego gminy poprzez stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju ruchu turystycznego oraz zorganizowanych form wypoczynku. Pilnymi potrzebami są również działania na polu infrastruktury technicznej, w szczególności zrównoważenie gospodarki ściekowej poprzez rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej.

Za możliwości rozwoju gminy należy uznać przede wszystkim sprzyjające warunki fizjograficzne dla rozwoju sieci osadniczej. Ponadto korzystne walory środowiska naturalnego oraz jego dobry stan (odległość od dużych ośrodków

miejskich i przemysłowych, brak dużych zakładów produkcyjnych stanowiących potencjalne zagrożenie dla jego stanu) sprzyjają rozwojowi funkcji turystyczno-wypoczynkowej.

8. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Na obszarze gminy Wielgomłyny planuje się następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- modernizacja dróg powiatowych,
- budowa zbiorników retencyjnych o powierzchni nie większej niż 5 ha „Wielgomłyny”, „Sroków”, „Niedośpielin”, „Wola Kuźniewska”, „Niedośpielin-Dolny Młyn”, „Borowiec” i „Trzebce” w oparciu o „Wojewódzki Program Małej Retencji” dla województwa łódzkiego i aneks do tego programu,
- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia,
- budowa linii elektroenergetycznej 110 kV,
- realizacja projektowanych szlaków turystycznych o znaczeniu regionalnych wynikających z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego.

III Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

1.1. Struktura przestrzenna i kierunki zagospodarowania

Kierunki zmian struktury przestrzennej powinny być oparte o zasadę zrównoważonego rozwoju i uwzględniać istniejące i przewidywane procesy, które w znacznym stopniu determinują przekształcenie układu funkcjonalnego. Wprowadzane zmiany muszą mieć na celu zwiększanie konkurencyjności obszaru gminy w regionie, co przekłada się na szeroko rozumiany rozwój społeczno-gospodarczy i podnosi jakość życia jego mieszkańców. Z tego powodu należy dążyć do uporządkowania struktur przestrzennych poprzez tworzenie czytelnie wyodrębnionych stref zabudowy (mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej), terenów eksploatacji powierzchniowej oraz terenów rolnych i leśnych.

Podstawą osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest wykorzystanie uwarunkowań wynikających ze środowiska przyrodniczego i kulturowego, położenia i powiązań zewnętrznych gminy, dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania gminy. Uwzględnienie wytycznych zawartych w dostępnych opracowaniach oraz bilans potrzeb i możliwości rozwoju gminy pozwala określić funkcję poszczególnych jednostek i obszarów oraz założenia polityki przestrzennej.

Określone kierunki zagospodarowania wynikają ze szczegółowego rozpoznania dotychczasowego sposobu użytkowania gruntów, stanowią uaktualnienie wytycznych zawartych we wcześniejszej edycji studium i są dostosowane do aktualnych uwarunkowań przestrzennych. Zakłada się maksymalne wykorzystanie istniejących walorów gospodarczych (nie zapominając o wartościach przyrodniczo-kulturowych) przyjmując, za główny kierunek, dalszą stymulację, rozwój i podniesienie rangi gminy w strukturze regionu.

Założenia polityki przestrzennej gminy Wielgomłyny:

- rozwój przestrzenny i funkcjonalny układu osadniczego zgodnie przeznaczeniem terenów określonym na załączniku graficznym,
- rozwój i poprawa funkcjonowania infrastruktury technicznej,
- podniesienie wskaźnika lesistości,
- inwestycje podkreślające indywidualność i promujące gminę, świadczące o gospodarce opierającej się na zasadach zrównoważonego rozwoju.

Charakter gminy oraz zakładane zamierzenia inwestycyjne wiążą się z koniecznością waloryzacji oraz weryfikacji terenów przeznaczonych pod zabudowę lub elementy infrastrukturalne. Nieodwracalne przekształcenie krajobrazu i zaburzenia równowagi funkcjonujących na terenie gminy i w sąsiedztwie ekosystemów wymusza równoległe z postępem urbanizacji działania mające na celu zniwelowanie oddziaływania na środowisko oraz poprawę stanu środowiska przyrodniczego. Jako główne działania w tym kierunku zakłada się:

- redukcję emisji zanieczyszczeń,
- rekultywację terenów,
- powiększenie terenów leśnych,
- wyłączenie z zabudowy terenów otwartych o najwyższych walorach środowiska przyrodniczego, które tworzą strefę systemu ekologicznego gminy i pozostawienie ich w dotychczasowym zagospodarowaniu.

1.2. Przeznaczenie terenów

Opracowaniu planów miejscowych w oparciu o ustalenia niniejszego studium winna przyświecać zasada dążenia do uzupełnienia istniejącej struktury poszczególnych miejscowości czy zespołów osadniczych, poprzez wypełnianie luk w pasmach zabudowy, porządkowania przestrzeni oraz, gdzie to tylko możliwe i uzasadnione, tworzenia lokalnych wnętrz urbanistycznych. Należy ponadto pamiętać, że nowa zabudowa powinna nawiązywać do skali i charakteru istniejącej tkanki urbanistycznej.

Niezależnie od określonego przeznaczenia, w każdym z terenów uwzględniając przepisy odrębne dopuszcza się:

- lokalizację (budowę) urządzeń, obiektów i infrastruktury technicznej związanej z zaopatrzeniem w wodę, energię elektryczną i ciepło, gospodarką ściekową, gazem oraz telekomunikacją,
- lokalizację nowych, nie wyznaczonych w studium ciągów komunikacyjnych, parkingów oraz lokalnych przestrzeni zieleni urządzonej i rekreacji (skwery i place zabaw),
- budowę, rozbudowę i przebudowę budynków gospodarczych i inwentarskich w istniejących siedliskach rolniczych zakwalifikowanych do innej kategorii przeznaczenia niż tereny zabudowy zagrodowej.

Charakterystyka przeznaczenia terenów w ramach poszczególnych jednostek	
Przeznaczenie terenu	Wytyczne i zalecenia
Tereny zabudowy zagrodowej	• lokalizacja zabudowy zagrodowej, • dopuszcza się lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, • dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej i rzemieślniczej, • w przypadku realizacji obiektu usługowego zaleca się realizację miejsc postojowych w ilości przewidzianej dla zabudowy usługowej, • budynki o różnych funkcjach (mieszkaniowej, gospodarczej, inwentarskiej) powinny tworzyć jednolity zespół, spójny z zabudową terenów sąsiednich, • możliwość lokalizacji zakładów przetwórstwa rolnego, z ograniczeniem oddziaływania do granic własności terenu, • możliwość lokalizacji obiektów związanych z usługami turystyczno – rekreacyjnymi (agroturystyką).
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	• lokalizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, • dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej jako uzupełnienie istniejącej zabudowy mieszkaniowej, • w przypadku realizacji obiektu usługowego zaleca się realizację miejsc postojowych w ilości przewidzianej dla zabudowy usługowej, • budynki o różnych funkcjach (mieszkaniowej, gospodarczej) powinny tworzyć jednolity zespół spójny z zabudową terenów sąsiednich, • zakaz prowadzenia działalności o oddziaływaniu wykraczającym poza granice nieruchomości.

Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	• lokalizacja zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, • dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej, • dopuszcza się lokalizację placów zabaw, boisk, trybun, terenowych urządzeń sportowych oraz wszelkiej związanej z nimi infrastruktury, • dopuszcza się lokalizację zespołów garażowych.
Tereny zabudowy usługowej	• lokalizacja obiektów usługowych i rzemieślniczych oraz związanej z nimi infrastruktury i zagospodarowania, • tereny należy wyposażać w odpowiednio wkomponowaną zieleń urządzoną oraz małą architekturę, • obowiązek realizacji miejsc postojowych w liczbie odpowiadającej charakterowi prowadzonej działalności lub zagwarantowanie możliwości korzystania z parkingów ogólnodostępnych, • dopuszcza się lokalizację placów zabaw, boisk, trybun, terenowych urządzeń sportowych oraz wszelkiej związanej z nimi infrastruktury, • dopuszcza się lokalizację szkół, przedszkoli, żłobków itp. oraz współdziałających z nimi jednostek: np. świetlic, bibliotek, • dopuszcza się lokalizację obiektów kultu religijnego (kościół, kaplic, sal parafialnych itp.), • dopuszcza się lokalizację obiektów mieszkaniowych i gospodarczych związanych z podstawowym przeznaczeniem terenu (internaty, domy nauczyciela, plebanie itp.), • zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², • obowiązek dostosowania obiektów dla potrzeb osób niepełnosprawnych.
Tereny rekreacji indywidualnej	• lokalizacja zabudowy rekreacji indywidualnej, • zakaz realizacji zabudowy mieszkaniowej niezwiązanej z pobytem sezonowym, rekreacją i wypoczynkiem, • obowiązuje maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu.
Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej	• lokalizacja zakładów przemysłowych, rzemieślniczych, usługowych, składów, baz budowlanych, baz sprzętu technicznego, baz transportowych oraz parków technologicznych

	w tym również instalacji unieszkodliwiania odpadów komunalnych lub obojętnych, • dopuszcza się z obiekty związane z obsługą ruchu samochodowego – stacja paliw, parkingi oraz obiekty związane z doraźną obsługą pojazdów, • zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², • dopuszcza się realizację urządzeń wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych – ogniw fotowoltaicznych zgodnie z lokalizacją wskazaną na rysunku Studium, • obowiązek realizacji miejsc postojowych w liczbie odpowiadającej charakterowi prowadzonej działalności lub zagwarantowanie możliwości korzystania z parkingów ogólnodostępnych.
Teren eksploatacji kopalin	• zagospodarowanie terenu zgodnie z określonym przeznaczeniem wyłącznie po udokumentowaniu złoża oraz uzyskaniu wymaganych decyzji i koncesji zezwalających na jego eksploatację (nie dotyczy eksploatacji dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej zgodnie z przepisami odrębnymi), • w ramach terenu dopuszcza się lokalizację zaplecza gospodarczo-socjalnego oraz infrastruktury, obiektów i urządzeń związanych z obsługą zakładu górniczego.
Tereny infrastruktury technicznej	• lokalizacja urządzeń i obiektów służących zaopatrzeniu w wodę, energię elektryczną, energię ciepłą, gaz, dotyczących telekomunikacji, gospodarki ściekowej i unieszkodliwiania odpadów oraz innej infrastruktury technicznej związanej z obsługą terenu.
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, obsługi turystyki	• lokalizacja budynków i obiektów związanych turystyką i wypoczynkiem – baz noclegowych, gastronomicznych, pól biwakowych itp. • lokalizacja urządzeń i obiektów sportowych, urządzeń rekreacyjnych, boisk, trybun, terenowych urządzeń sportowych, basenów, plaż, kąpielisk oraz wszelkiej związanej z nimi infrastruktury, • dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej, • zaleca się ochronę, konserwację oraz maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu,

Tereny leśne	• lokalizacja zieleni leśnej wraz z wszelkimi obiektami i urządzeniami służącymi prowadzeniu racjonalnej gospodarki leśnej, • zachowanie istniejących siedlisk zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanych w ramach terenu z możliwością budowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy budynków, • dopuszcza się tworzenie polan śródleśnych, niewielkich zbiorników wodnych, rowów i zbiorników melioracyjnych, • dopuszcza się wykorzystanie terenów leśnych, jako bazy rekreacyjnej służącej aktywnemu wypoczynkowi przez realizację ścieżek dydaktycznych, szlaków turystycznych, infrastruktury obsługującej ruch podróży oraz obiekty małej architektury, w tym: altany ekologiczne itp.,
Tereny przeznaczone do zalesienia	• określone przeznaczenie terenu jest kierunkiem polityki (stopniowe zalesienie gruntów prowadzące do powiększenia terenów leśnych oraz rozbudowy systemu ekologicznego), nie wyklucza obecnej formy użytkowania (grunty orne, łąki, itp.) do czasu docelowego zagospodarowania, • do czasu zalesienia, obowiązuje użytkowanie gruntów zgodne z obecnym sposobem ich wykorzystywania, • dopuszcza się tworzenie niewielkich zbiorników wodnych, rowów i zbiorników melioracyjnych, • dopuszcza się lokalizację, nie wyznaczoną na rysunku studium, rozproszonej zabudowy zagrodowej z możliwością budowy, rozbudowy, przebudowy i nadbudowy budynków, • dopuszcza się zalesianie, nie wyznaczonych do tego celu na rysunku studium, terenów rolnych (grunty klas IV-VI i nieużytki).
Tereny zieleni urządzonej	• lokalizacja parków podworskich, • lokalizacja obiektów małej architektury (rzeźb, ławek, koszy, itp.), oświetlenia jako elementów integralnego wyposażenia terenu, • z uwagi na zabytkowy charakter założeń parkowych nowe inwestycje winny być realizowane w nawiązaniu do historycznego charakteru miejsca, • dopuszcza się lokalizację funkcji mieszkaniowej i usługowej, • dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy

	nawiązującej do istniejących budynków skalą, rodzajem użytych materiałów, detalem architektonicznym, • dopuszcza się udostępnienie parków do celów dydaktycznych, • za podstawowy cel ustala się ochronę, konserwację oraz maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu.
Tereny cmentarzy	• lokalizacja cmentarzy wraz z możliwością realizacji obiektów i urządzeń związanych z podstawową funkcją terenu (kaplica, dom pogrzebowy, kwaciarnia itp.) oraz jej obsługą (parking).
Tereny rolne Tereny trwałych użytków zielonych, zadrzewień, dolin rzecznych	• lokalizacja gruntów rolnych, łąk i pastwisk oraz sadów zadrzewień i zakrzewień, • ograniczenie przeznaczania gleb chronionych na cele nierolnicze, • dopuszcza się tworzenie niewielkich zbiorników wodnych (stawów), rowów i zbiorników melioracyjnych, • dopuszcza się lokalizację, nie wyznaczoną na rysunku studium, rozproszonej zabudowy zagrodowej z możliwością budowy, rozbudowy, przebudowy i nadbudowy budynków, • dopuszcza się zalesianie, nie wyznaczonych do tego celu na rysunku studium, terenów rolnych (grunty klas IV-VI i nieużytki), • dopuszcza się eksploatację, nie wyznaczonych na rysunku studium, złóż kopalin po ich udokumentowaniu oraz uzyskaniu wymaganych decyzji i koncesji zezwalających na wydobywanie.
Tereny wód powierzchniowych	• lokalizacja rzek, cieków, rowów, istniejących i projektowanych zbiorników wodnych oraz budowli służących gospodarce wodnej, • dopuszcza się budowę zbiorników małej retencji na istniejących zbiornikach wodnych w celu zwiększenia zasobów wodnych, • zachowanie istniejącej sieci rowów i systemów drenarskich zapewniających prawidłowe funkcjonowanie odwodnienia i odbioru wód, • dopuszcza się przeznaczenie zbiorników wodnych na funkcje rekreacyjne – kąpieliska.

1.3. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów

Parametry i wskaźniki urbanistyczne				
Przeznaczenie terenu	Minimalna wielkość nowo wydzielonej działki budowlanej (m²)	Maksymalna powierzchnia zabudowy - dotyczy budynków bez utwardzeń terenu (%)	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)	Maksymalna wysokość zabudowy
Tereny zabudowy zagrodowej	1000	60	20	12 m
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	800	60	20	10 m
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	1000	50	20	12 m
Tereny zabudowy usługowej	600	60	20	12 m
Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej	2000	70	5	15 m
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, obsługi turystyki	2000	30	50	10 m

Powyższe wskaźniki należy traktować jako wielkości wyjściowe. Dopuszcza się ich zmianę, w szczególności w odniesieniu do terenów istniejącej zabudowy, gdzie uwarunkowania przestrzenne uniemożliwiałyby zagospodarowanie zgodne z przyjętymi w powyższej tabeli wartościami. W przypadku wydzielania działek pod tereny czy urządzenia infrastruktury technicznej dopuszcza się indywidualne określenie wielkości ich powierzchni dostosowanej do rodzaju inwestycji oraz istniejącego zagospodarowania.

Pozostałe, nie wymienione w powyższej tabeli tereny, ze względu na ich specyfikę należy potraktować odrębnie, a parametry i wskaźniki sprecyzować indywidualnie na

etapie opracowania planu miejscowego.

Określona w powyższej tabeli maksymalna wysokość budynków nie dotyczy inwestycji celu publicznego z zakresu łączności, masztów, silosów, kościołów, zadaszeń nad trybunami, boiskami i terenowymi urządzeniami sportowymi oraz innych obiektów wynikających z technologii produkcji. W przypadku obiektów budowlanych o wysokości równej i większej od 50 m n.p.t., zachodzi konieczność zgłoszenia planowanej inwestycji do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę w celu uzgodnienia lokalizacji oraz ustalenia sposobu oznakowania przeszkodowego tych obiektów.

1.4. Tereny wskazane do wyłączenia spod zabudowy

Ze względu na oddziaływanie obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, potrzebę utrzymania rezerw terenowych dla inwestycji infrastrukturalnych oraz konieczność zachowania zasobów środowiska i wymogów ładu przestrzennego w studium określono tereny, na których wymagane jest w jak największym stopniu ograniczenie lokalizacji zabudowy.

Ograniczenie zabudowy nie oznacza definitywnego braku możliwości realizacji nowych obiektów kubaturowych. W szczególności należy uwzględnić i zachować istniejące siedliska i zlokalizowaną w nich zabudowę. Dopuszcza się również realizację niezbędnych urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej, zakładając jak najmniejszą ingerencję w środowisko przyrodnicze i krajobraz.

Wyżej wymienione tereny to:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- strefy ochronne wokół cmentarzy, zgodnie z przepisami o cmentarzach – pas szerokości co najmniej 150 m od cmentarza wolny od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź przechowujących artykuły żywności oraz od studzien, źródeł, strumieni, służących do czerpania wody pitnej lub dla potrzeb gospodarczych; odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w odległości 50-150 m od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone,
- strefy ochronne od urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (elektrownie wiatrowe i

fotowoltaiczne),

- strefy oddziaływania obiektów infrastruktury technicznej związane z występowaniem przekroczeń standardów jakości środowiska określonych w przepisach odrębnych,
- tereny projektowanych zbiorników wodnych,
- tereny leśne (z wyjątkiem obiektów służących gospodarce leśnej),
- tereny eksploatacji kopalin (z wyjątkiem obiektów budowlanych zakładów górniczych),
- tereny wód powierzchniowych i projektowanych zbiorników wodnych.

1.5. Zasady określania ustaleń studium w zakresie kierunków i wskaźników zagospodarowania oraz użytkowania i przeznaczenia terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Ustalenia zawarte w tekście i załącznikach graficznych studium wyrażają kierunki zagospodarowania przestrzennego obszaru, nie są zaś ścisłym przesądzeniem o formie oraz granicach zainwestowania i użytkowania terenów. Określenia dotyczące formy użytkowania terenów dotyczą podstawowych i uzupełniających lub towarzyszących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być realizowane także inne formy zabudowy, pod warunkiem nie pozostawania w sprzeczności z formami określonymi w studium.

Wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów należy traktować jako wielkości wyjściowe. Przy sporządzaniu planów miejscowych, każdorazowo należy przeanalizować uwarunkowania przestrzenne danego terenu w odpowiednim stopniu uszczegółowienia oraz dostosować podane wielkości do zamierzeń przyjętych założeń urbanistycznych i kompozycyjnych.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uściślić granice terenów wyłączonych spod zabudowy, uwzględniając istniejące uwarunkowania, w szczególności istniejącą zabudowę oraz projektowane, nie określone na rysunku, ze względu na skalę opracowania oraz nie istniejące w chwili obecnej, lecz dopuszczone zapisami studium pozostałe struktury przestrzenne (np. infrastrukturę techniczną).

2. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego

Przepisy o ochronie środowiska określają wytyczne odnośnie zapewnienia warunków utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska. Z tego powodu należy dążyć do eliminowania i ograniczenia zagrożeń oraz podejmowania działań, które będą temu zapobiegać. Kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych powinno uwzględniać racjonalne wykorzystanie przestrzeni co wiąże się z lokalizowaniem funkcji i odpowiednim sposobem zagospodarowania terenu zgodnym z jego predyspozycjami przyrodniczymi (walorami i wrażliwością na degradację). W związku z czym, rozwój układów zabudowy powinien maksymalnie wykorzystywać już istniejące zainwestowanie (w szczególności sieć drogową i systemy infrastruktury technicznej) i zagospodarowanie terenów.

Ochrona środowiska wyrażona poprzez rozwiązania planistyczne, które należy uwzględnić przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ma na celu poprawę warunków życia ludzi poprzez poprawę jakości środowiska oraz proekologiczny rozwój przestrzenny oparty o minimalizację konfliktów wywołanych w skutek postępującej urbanizacji. Cele te powinny być realizowane w szczególności poprzez ochronę niżej określonych elementów środowiska.

2.1. Zasady ochrony elementów środowiska

2.1.a. Powierzchnia ziemi

Głównymi przyczynami deformacji powierzchni ziemi są formy ukształtowane w procesach pozyskiwania surowców naturalnych. Na obszarze gminy występują zarówno eksploatowane, jak i jeszcze nie wydobywane złoża surowców naturalnych. Największa koncentracja obszarów eksploatacji ma miejsce w północnej części gminy, u podnóża Góry Chełmo. Z uwagi na to, że na części udokumentowanych złóż nie rozpoczęto jeszcze działalności górniczej, można uznać, że udział powierzchni terenów przekształconych na skutek wydobywania kopalin będzie się zmieniał wraz z upływem czasu.

W celu zminimalizowania szkód spowodowanych powierzchniową eksploatacją kopalin ustala się, że po zakończeniu eksploatacji należy zrehabilitować przedmiotowe tereny zgodnie z określonym kierunkiem w sposób zapewniający harmonijne wpisanie zdegradowanej powierzchni w krajobraz gminy.

2.1.b. Wody powierzchniowe i podziemne

W celu ochrony zasobów wodnych ustala się następujące zasady:

- zagospodarowując wskazane do zabudowy tereny należy zastosować rozwiązania techniczne eliminujące możliwość zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego,
- rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej eliminującej w maksymalny sposób indywidualne sposoby odprowadzania ścieków,
- na obszarach przewidzianych do objęcia sanitarną kanalizacją zbiorczą, do czasu jej wybudowania, odprowadzanie ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe należy traktować jako rozwiązanie tymczasowe,
- oczyszczanie ścieków w przydomowych oczyszczalniach lub odprowadzanie ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe jest dopuszczalne jedynie na obszarach, które z uzasadnionych ekonomicznie względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną, przy czym lokalizowanie oczyszczalni przydomowych ogranicza się do miejsc, na których odprowadzanie ścieków do gruntu nie będzie zagrażało jakości wód podziemnych lub powierzchniowych (szczególnie w obrębie stref ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych),
- kompleksowe rozwiązanie odprowadzania wód opadowych i roztopowych pochodzących z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- zakaz rolniczego wykorzystania ścieków w strefach ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych,
- promować i stosować nowoczesne i bezpieczne dla środowiska wodnego technologie rolnicze,
- dostosowanie lokalizacji nowych obiektów, do struktur hydrogeologicznych,
- na terenach zurbanizowanych stosować nowe technologie, wpływające na czystość i ilość odprowadzanych ścieków, w tym budowę i modernizację

urządzeń oczyszczających ścieki przemysłowe,

- zakaz przekształcania studni na zbiorniki przeznaczone do magazynowania nieczystości ciekłych,
- zachować w możliwie najpełniejszym stopniu ciągi zieleni towarzyszącej ciekom wodnym (skupiska zieleni nadwodnej, lasów łęgowych),
- zakaz lokalizacji składowisk odpadów na terenach łąk, pastwisk, w dolinach rzecznych.

Gmina znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (408) Niecka Miechowska NW (16). Zaleca się na tym obszarze wysoki reżim sanitarny, realizowany poprzez ograniczanie lokalizacji inwestycji mogących mieć negatywny wpływ na przedmiot ochrony, w szczególności ograniczenie zrzutu zanieczyszczeń (substancji biogennych, organicznych i toksycznych) do gruntu i wód powierzchniowych.

Ustala się następujące zasady ochrony istniejących urządzeń melioracji wodnych:

- w przypadku przeznaczenia gruntów zdrenowanych na cele inne niż rolnicze, konieczna będzie przebudowa sieci melioracyjnej w sposób zapewniający właściwe odwodnienie terenów przyległych,
- obowiązek przebudowy urządzeń melioracyjnych w sposób umożliwiający funkcjonowanie systemu drenarskiego, w przypadku zmiany użytkowania terenów, na których występują urządzenia melioracyjne, po wcześniejszym uzgodnieniu z organem właściwym w sprawie ochrony urządzeń melioracji wodnych,
- obowiązek wystąpienia do organu właściwego w sprawie ochrony urządzeń melioracji wodnych o wykreślenie z ewidencji urządzeń melioracji wodnych powierzchni zajętej na przedmiotowy cel.

2.1.c. System ekologiczny i walory krajobrazowe

Na podstawowy system przyrodniczy gminy, składają się: doliny rzek (Pilicy, Biestrzykówki wraz z dopływami) i cieków wraz z towarzyszącymi im terenami łąki i pastwisk, kompleksy leśne zlokalizowane we wschodniej i południowej części gminy, stanowiące korytarze ekologiczne i wentylacyjno – klimatyczne. Utrzymanie otwartości i ciągłości systemu wymaga pozostawienia w użytkowaniu rolniczym dolin o ukierunkowaniu na użytki zielone. Doliny należy bezwzględnie wykluczyć z zabudowy, wyklucza się lokalizację przegród przestrzennych w poprzek dolin, za

wyjątkiem budowli służących gospodarce wodnej. Ochrona potencjału ekologicznego powinna nastąpić poprzez utrzymanie zieleni lęgowej wzdłuż koryt rzek i cieków.

W celu ochrony systemu przyrodniczego i walorów krajobrazowych należy:

- ograniczyć możliwość lokalizacji nowej zabudowy na terenach charakteryzujących się wysokimi walorami przyrodniczymi,
- naturalne tereny zielone znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów zurbanizowanych, w razie zaistnienia takiej potrzeby, zagospodarowywać na tereny: sportu, rekreacji, wypoczynku, które będą charakteryzować się dużą powierzchnią biologicznie czynną i będą w niewielkim sposób zniekształcać tereny przyrodnicze przez co utrzymają one ciągłość systemu ekologicznego,
- zachować naturalne ukształtowanie dolin z systemem zadrzewień i zakrzewień,
- ograniczyć rozpraszanie i lokalizowanie zabudowy na terenach otwartych,
- stosować zieleni izolacyjną dla terenów szczególnie uciążliwych dla środowiska i negatywnie wpływających na krajobraz gminy.

2.1.d. Surowce naturalne

Do podstawowych kopalin eksploatowanych na obszarze gminy należą złoża piaskowców, zlokalizowane w północnej części gminy. Zasady i warunki ich ochrony w związku z wykonywaniem prac geologicznych i wydobywaniem kopalin muszą uwzględniać zapisy prawa geologicznego i górniczego. Warunki zagospodarowania złoża, sposób i wielkość wydobywania, granice obszaru i terenu górniczego oraz kierunki rekultywacji powinny być zgodne z wydanymi koncesjami górnictwem.

Na terenie gminy zabrania się wydobywania kopalin wykonywanego inaczej niż jako koncesjonowana działalność gospodarcza, a przy eksploatacji surowców należy stosować technologie, które mają najmniejszy negatywny wpływ na środowisko.

Na terenie gminy nie występują obiekty lub obszary dla których wyznacza się złożeń kopalin filar ochronny.

2.1.e. Powietrze atmosferyczne

W celu poprawy jakości powietrza, należy zmniejszyć emisję zanieczyszczeń poprzez następujące działania:

- minimalizację emisji u źródła jego powstawania, poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii grzewczych,

- utrzymanie urządzeń infrastruktury technicznej w dobrym stanie technicznym,
- stosowanie urządzeń ochronnych oraz wprowadzanie zmian technologicznych w zakładach przemysłowych,
- ograniczenie zanieczyszczeń pochodzących z tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pyłów i szkodliwych gazów, pochodzącej z domowych pieców grzewczych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób, poprzez:
 - ograniczenie stosowania wysokoemisyjnych paliw na rzecz paliw gazowych, olejowych i źródeł odnawialnych,
 - stosowanie energooszczędnych materiałów budowlanych,
 - wykonywanie termomodernizacji budynków,
 - edukację ekologiczną społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii,
- tworzenie preferencji dla lokalizacji nowych podmiotów gospodarczych, wykorzystujących przyjazne środowisku technologie wytwarzania,
- preferencje dla szerszego wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wprowadzenie pasów zieleni wzdłuż tras komunikacyjnych.
- preferencje dla stosowania technologii eliminujących szkodliwe emisje.

2.2. Obszary ochrony przyrody

Na obszarze gminy Wielgomłyny ochronie prawnej podlegają:

- obszar Natura 2000,
- obszary chronionego krajobrazu,
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody.

W ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w stosunku do obszarów i obiektów objętych formami ochrony należy brać pod uwagę zakazy określone w obowiązujących przepisach dotyczących ochrony przyrody oraz akty prawne, dotyczące ochrony obszarów i obiektów objętych ochroną prawną zlokalizowanych w granicach gminy.

2.3. Zagrożenia środowiska

2.3.a. Hałas

Na terenie gminy ustala się następujące zasady ochrony akustycznej:

- na terenach chronionych akustycznie (zgodnie z przepisami o ochronie środowiska) obowiązuje zakaz przekraczania norm hałasu,
- w przypadku natężonego hałasu wywołanego ruchem komunikacyjnym należy przewidzieć realizację m.in. ekranów akustycznych,
- lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowej powinna uwzględniać strefy ochronny akustycznej związane z występowaniem obiektów o zwiększonej uciążliwości akustycznej: np. urządzenia infrastruktury technicznej, tereny eksploatacji powierzchniowej.

Z uwagi na rozmieszczenie na obszarze gminy 4 istniejących elektrowni wiatrowych na rysunku studium wskazano strefy, w których muszą się zawrzeć wszystkie strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu terenu wynikającymi z lokalizacji tych urządzeń. Przedmiotowe strefy dotyczą zwłaszcza przewidywanego oddziaływania akustycznego planowanych inwestycji i ich niekorzystnego wpływu na zabudowę mieszkaniową.

2.3.b. Promieniowanie elektromagnetyczne

Do głównych działań jakie należy podjąć w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym na terenie gminy jest zakaz lokalizowania nowych obiektów przeznaczonych na pobyt ludzi w strefach ochronnych wyznaczonych wzdłuż projektowanej linii elektroenergetycznej 110 kV oraz istniejących linii 15 kV. Ustala się szerokość stref dla poszczególnych linii:

- 36 m dla linii 110 kV (po 18 m na każdą stronę od osi linii),
- 15 m dla linii 15 kV (po 7,5 m w obie strony od osi linii).

Na terenach, na których występuje przekroczenie dopuszczalnego poziomu promieniowania elektromagnetycznego (rzeczywiste zmierzone poziomy promieniowania elektromagnetycznego), ustala się obowiązek dostosowania zabudowy i zagospodarowania terenu do rzeczywistych, zmierzonych poziomów promieniowania elektromagnetycznego oraz zakazuje się realizacji pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi. Dopuszcza się skablowanie napowietrznych linii elektroenergetycznych w przypadku wystąpienia takich możliwości technicznych.

2.3.c. Zagrożenie powodzią

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią pokazano na rysunku studium. Wyznaczone zostały one dla rzeki Pilicy, zgodnie ze sporządzonym przez Dyrektora

Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej – Etap I – rzeka Pilica”. Sposób zagospodarowania wskazanych obszarów musi uwzględniać przepisy Prawa Wodnego, a w szczególności obowiązujące zakazy. W celu maksymalnej ochrony, w studium pozostawiono te tereny w dotychczasowym użytkowaniu, bez lokalizacji nowej zabudowy. W celu przeciwdziałania ewentualnym lokalnym podtopieniom, zgodnie z „Wojewódzkim Programem Małej Retencji” dla województwa łódzkiego, na terenie gminy przewiduje się budowę zbiorników retencyjnych: „Niedośpielin”, „Niedośpielin – Dolny Młyn”, „Wola Kuźniewska”, „Wielgomłyny”, „Borowiec”, „Sroków” oraz „Trzebce”.

2.3.d. Osuwanie się mas ziemnych

Na terenie gminy nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych.

3. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Atrakcyjność krajobrazu naturalnego, obszary leśne, rozległe użytki zielone oraz pola czy doliny rzeczne stanowią dobro gminy, o które należy zadbać w odpowiedni sposób. Dbłość o ład przestrzenny należy do zadań samorządu terytorialnego, a uporządkowanie przestrzeni rolno-leśnej powinno polegać na docelowym określeniu na terenie gminy sposobu użytkowania gruntów o kierunku rolnym lub leśnym, poprzez wyznaczenie linii rozgraniczającej lasy oraz grunty przewidziane do zalesienia, od gruntów przeznaczonych wyłącznie na cele rolne. Przebieg granicy rolno-leśnej powinien być wyznaczony w oparciu o warunki glebowo-przyrodnicze oraz naturalne granice fizjograficzne i wprowadzone do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

3.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego terenów rolniczych:

- ograniczenie się do minimum przeznaczania gleb chronionych i

zmeliorowanych na cele nierolnicze,

- poprawianie wartości użytkowej gleb oraz zapobieganie obniżania ich produktywności,
- rozwój rolnictwa ekologicznego, szczególnie na gruntach najwyższych klas,
- zmianę struktury agrarnej (zwiększenie średniej wielkości gospodarstw),
- dopuszcza się lokalizację rozproszonej zabudowy zagrodowej oraz adaptację istniejących siedlisk z możliwością budowy, rozbudowy, przebudowy i nadbudowy budynków,
- dopuszcza się lokalizację niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki wodnej i rolniczej,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- ochrona przyrodniczej struktury zieleni wysokiej, średniej i niskiej, cieków, w tym wszystkich terenów stanowiących lub mogących stanowić system lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych, mających wpływ na funkcjonowanie przyrody i odtwarzanie jej zasobów poprzez zdecydowane ograniczenie zabudowy,
- utrzymanie istniejących kompleksów zadrzewień śródpolnych wraz z możliwością ich powiększenia,
- przy budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów związanych z działalnością rolniczą, a także innych obiektów budowlanych, należy stosować takie rozwiązania, które ograniczają skutki ujemnego oddziaływania na grunty,
- utrzymanie tras komunikacyjnych i ciągów infrastruktury technicznej z dopuszczeniem ich uzupełnień w niezbędnym zakresie,
- zakaz zrzutu ścieków do rowów melioracyjnych i bezpośrednio do gleby,
- zachowanie istniejącej sieci rowów i systemów drenarskich zapewniających prawidłowe funkcjonowanie odwodnienia i odbioru wód; przy zmianie ich przeznaczenia konieczna jest kompleksowa przebudowa sieci drenarskich, pod nadzorem organu właściwego w sprawie ochrony urządzeń melioracji wodnych,
- zwiększenie zasobów wodnych obszarów znajdujących się w zasięgu leja depresji poprzez realizację zbiorników wodnych,
- wykorzystywanie dla funkcji rekreacyjnej przy zachowaniu następujących zasad:

- ruch turystyczny powinien być ograniczony do wyznaczonych i odpowiednio urządzonych tras,
- dopuszcza się urządzenie punktów widokowych i miejsc odpoczynku.

3.2. Leśna przestrzeń produkcyjna

Tereny leśne, bez względu na formę własności, pełnią w gminie funkcje gospodarcze, rekreacyjno-wypoczynkowe i ochronne. Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego dla terenów leśnych (lasów państwowych i prywatnych):

- ochronę i utrzymanie istniejących ekosystemów leśnych wraz z możliwością ich powiększenia,
- prowadzenie gospodarki leśnej z uwzględnieniem ostoi gniazdowania i bytowania ptactwa,
- dopuszcza się tworzenie polan śródleśnych i niewielkich zbiorników wodnych, oraz cieków melioracyjnych,
- zachowanie i adaptacja istniejących siedlisk z możliwością budowy, rozbudowy, przebudowy i nadbudowy budynków,
- do czasu zalesienia, użytkowanie gruntów zgodnie z obecnym użytkowaniem terenu,
- promocja programu zalesiania i zadrzewiania obejmującego sukcesywne zwiększanie gruntów leśnych lub zadrzewianych na terenach o małej przydatności rolniczej i nie użytkowanych rolniczo,
- dopuszcza się przeprowadzenie, w razie braku innych możliwości, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (najlepiej z wykorzystaniem istniejących dróg, duktów i przecinek),
- zachowanie w stanie naturalnym i ochrona użytków ekologicznych, tj. bagien śródleśnych,
- ograniczenia stosowania środków chemicznych,
- wykorzystanie terenów dla potrzeb turystyki i wypoczynku, z wykluczeniem rozwoju funkcji osadniczych, przy zachowaniu następujących zasad:
 - ruch turystyczny powinien odbywać się na wyznaczonych trasach, z określeniem rejonów swobodnej penetracji terenu,
 - dopuszcza się urządzenie punktów widokowych i miejsc wypoczynku,

- rozwój urządzeń związanych z turystyką, wypoczynkiem i sportem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki leśnej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej warunkuje się spełnieniem wymogów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu.

Powyższe ustalenia mają na celu ochronę terenów wartościowych oraz zobowiązania właścicieli do zachowania odpowiedniej równowagi w ekosystemach, kształtowania ich równowagi i naturalnej odporności. Realizacja powyższych zasad ma na celu wyrównanie i ujednolicenie stanu systemów lasów prywatnych do lepszych jakościowo lasów państwowych.

4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

4.1. Cele i przedmiot ochrony

Przepisy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakazują wszystkim obywatelom ochronę dóbr kultury oraz zobowiązują samorząd terytorialny do stworzenia prawnych, organizacyjnych i finansowych warunków, które je zapewnią.

Uwzględniając uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego w studium gminy Wielgomłyny uwzględnia się ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru,
- zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków
- stanowisk archeologicznych.

Ponadto studium określa zasady ochrony konserwatorskiej mających na celu głównie:

- zachowanie istniejących walorów historycznych,
- zachowanie śladów osadnictwa wiejskiego jako świadków historii przestrzennej i kultury materialnej tego terenu,
- eliminację elementów zagrażających ochronie i eksponowaniu zabytków,
- zachowanie układów przestrzennych historycznych miejscowości,

Ustalenia Studium dotyczące zasad zagospodarowania poszczególnych terenów, wraz z określeniem wysokości parametrów i wskaźników zabudowy rekomendowanych do wprowadzenia w planach miejscowych w połączeniu z otoczeniem prawnym dotyczącym ochrony zabytków, zapewniają właściwą i

wystarczającą ochronę wartości kulturowych i obiektów zabytkowych. W celu uniknięcia dublowania ustaleń ochronnych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w gminnej ewidencji zabytków w Studium nie wyznaczono dodatkowych stref ochrony konserwatorskiej dla tych obiektów oraz ich otoczenia.

Kolejną kwestią jest wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej obejmujących skupiska stanowisk archeologicznych wskazanych na rysunku Studium. Stan rozpoznania zabytków archeologicznych nie oddaje w całości faktycznej lokalizacji substancji zabytkowej, jak ma to miejsce chociażby w wypadku lokalizacji stanowiska na Górze Chełmo. W związku z tym wyznaczenie zasięgu strefy, mającej w wypadku Studium charakter ustalenia, może być nieprecyzyjne i powodujące błędne określenie ustaleń na etapie sporządzania planów miejscowych. Dodatkowo zasięg takiej strefy może sugerować, iż poza jej zakresem zabytki archeologiczne nie występują. Z tego powodu właściwsze staje się każdorazowe rozpatrzenie potrzeby i zakresu ochrony otoczenia konkretnego stanowiska archeologicznego w przypadku planowanych inwestycji określonych np. w planie miejscowym, które z racji skali opracowania w sposób dokładniejszy może się odnieść do potrzeb ochrony konkretnych zabytków archeologicznych. Ustalanie w strefach możliwego występowania substancji zabytkowych dodatkowych nakazów i zakazów wykraczających poza przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami może skutkować nałożeniem na władającego terenem obciążeń nie wynikających z przepisów obowiązującego prawa tworząc ryzyko uznania ich za niezgodne z prawem. Z tego powodu w niniejszym Studium odstąpiono od wyznaczenia stref ochrony konserwatorskiej o cechach ochrony archeologicznej dla rozpoznanych stanowisk archeologicznych, z jednym wyjątkiem dotyczącym Góry Chełmo. Takie rozwiązanie nie stanowi przeszkody dla ewentualnego objęcia ochroną dobrze rozpoznanych obszarów skupisk stanowisk archeologicznych jako obszarów zabytkowych chronionych wpisem do rejestru zabytków, ustaleniami planu miejscowego czy też wpisem do ewidencji zabytków.

Na terenie gminy nie występują obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej.

4.2. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

W stosunku do obiektów wpisanych do rejestru zabytków wskazanych w studium w części dotyczącej uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego ustala się:

- obowiązek trwałego zachowania historycznej formy architektonicznej i substancji budowlanej, z zachowaniem tradycyjnych form, faktur oraz rozwiązań materiałowych,
- utrzymanie otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem, w tym ochronę walorów ekspozycyjnych,
- wykorzystanie zabytku wpisanego do rejestru na cele użytkowe może odbywać się wyłącznie w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości,
- wszelkie działania przy zabytku wpisanym do rejestru wymagają postępowania zgodnego z przepisami odrębnymi.

4.3. Zabytki nieruchome znajdujące się w ewidencji zabytków

W stosunku do obszarów i obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków wskazanych w części studium dotyczącej uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego ustala się:

- obowiązek zachowania historycznej formy w zakresie bryły, kształtu, geometrii oraz zastosowanych rozwiązań materiałowych,
- ograniczenie działań w zakresie zmiany gabarytów, zmiany dyspozycji i artykulacji elewacji, które mogących mieć wpływ na stan zachowania lub zmianę wyglądu zabytku,
- w sprawach dotyczących uzyskania pozwolenia na budowę lub rozbiórkę obowiązek postępowania zgodnie z przepisami odrębnymi,
- obowiązek zachowania wartościowych ruralistycznych układów przestrzennych miejscowości, z eliminacją elementów znacząco dysharmonizujących ich kompozycję,
- obowiązek utrzymywania linii zabudowy oraz zachowania skali nowej zabudowy w miejscowościach o historycznych układach przestrzennych (wsie Wielgomłyny, Krzętów, Niedośpielin, Odrowąż, Prątkowice, Sokoła Góra, Zagórze) w celu ochrony charakterystycznych sylwetek jednostek osadniczych.

4.4. Stanowiska archeologiczne

Wszelkie działania związane z robotami ziemnymi lub zmianą zagospodarowania w obszarze wskazanych w studium stanowiska archeologicznych wymagają postępowania zgodnego z przepisami odrębnymi odnoszącymi się do zabytków archeologicznych.

4.5. Strefa ochrony archeologicznej

Strefa ochrony konserwatorskiej obserwacji archeologicznej obejmuje obszar zlokalizowany w północnej części gminy, u podnóża Góry Chełmo znajdującej się na obszarze gminy Masłowice. W 2013 r. przeprowadzone zostały nieinwazyjne badania terenu grodziska położonego na Górze Chełmo. Wyniki badań pod kierownictwem dr Jerzego Sikory wskazują, iż kolejne wały umocnień związanych z grodziskiem na Górze Chełmo oraz prawdopodobnie podgrodzie zlokalizowane są na południowym stoku wzniesienia w granicach gminy Wielgomłyny.

W granicach strefy ustala się:

- dopuszcza się przekształcenia ograniczone uwarunkowaniami ochrony i obserwacji archeologicznej,
- stopniowe wygaszanie istniejących oraz zaniechanie realizacji nowych terenów związanych z eksploatacją powierzchniową złóż surowców naturalnych (piaskowca) w związku z możliwością stworzenia zagrożenia dla substancji zabytkowych,
- ze względu na możliwość odkrycia obiektów mogących stanowić zabytki archeologiczne roboty ziemne wymagają nadzoru archeologicznego,
- w przypadku odkrycia obiektów mogących stanowić zabytki archeologiczne należy podjąć badania archeologiczne.

5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Istotnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego jest odpowiednia infrastruktura. Stanowi ona podstawę dla życia mieszkańców oraz prowadzenia wszelkiej działalności gospodarczej. Infrastruktura warunkuje rozwój, a w niektórych przypadkach może nawet go stymulować. Niewystarczające wyposażenie

infrastrukturalne wpływa niekorzystnie na:

- zainteresowanie potencjalnych inwestorów zarówno w dziedzinie przemysłu, jak i usług,
- powstawanie inicjatyw lokalnych, dotyczących tzw. małej przedsiębiorczości,
- możliwości wykorzystania walorów turystycznych i rekreacyjnych,
- produkcję rolną, jej jakość i wykorzystanie surowców rolniczych oraz zasobów pracy na wsi.

5.1. Układ komunikacyjny

Gmina Wielgomłyny posiada dobrze rozwinięty układ komunikacyjny, na który składa się sieć dróg powiatowych uzupełniona przez sieć dróg gminnych.

W ramach istniejącego układu, w celu poprawy płynności ruchu i zwiększenia bezpieczeństwa, przewiduje się:

- przebudowę i modernizację dróg powiatowych i gminnych do wymaganych przepisami parametrów,
- budowę sieci dróg dojazdowych wewnątrz nowo wyznaczonych terenów zabudowy mieszkaniowej,
- przebudowę skrzyżowań w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa,
- budowę ścieżek rowerowych.

Studium określa następujące klasy dróg publicznych:

- drogi zbiorcze (Z) lub lokalne (L) dla dróg powiatowych,
- drogi lokalne (L) lub dojazdowe (D) dla dróg publicznych gminnych.

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami, sieć drogowa powinna zostać sparametryzowana. Wytyczne studium w tym zakresie dotyczą w szczególności szerokości pasa drogowego uzależnionego od klasy drogi. W uzasadnionych przypadkach studium dopuszcza przyjęcie innej (również niższej) niż określona na rysunku klasy drogi dla poszczególnych kategorii dróg.

Poza drogami wskazanymi na załączniku graficznym studium, w zależności od potrzeb społeczności lokalnej, możliwa jest realizacja nowych dróg, których przebieg zostanie ustalony w drodze decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej lub w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Uzupełnienie sieci dróg publicznych stanowi struktura dróg wewnętrznych

przeważnie o nawierzchniach gruntowych i zmiennej szerokości pasa drogowego pełniących drugorzędną rolę w układzie komunikacyjnym gminy, najczęściej jako dojazdy do pól oraz pojedynczych siedlisk.

Na terenie gminy znajduje się fragment projektowanego szlaku rowerowego o znaczeniu ponadlokalnym – szlak regionalny parków krajobrazowych. Na obszarze gminy szlak wytrasowano od granicy z gminą Włoszczowa, przez miejscowości Krzętów, Rogi, Kolonia Myśliwczów i Bogusławów aż do granicy z gminą Żytno.

5.2. Infrastruktura techniczna

5.2.a. Zaopatrzenie w wodę

Gmina Wielgomłyny jest zwodociągowania blisko w 100%, a wydajność eksploatowanych ujęć jest wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb gminy. Wraz z przeznaczaniem nowych terenów pod zabudowę konieczne jest podjęcie działań zmierzających do zapewnienia dostaw wody, zwiększania niezawodności sieci wodociągowej, obniżania jej awaryjności i strat ilości wody oraz zapewnienia odpowiedniej ilości wody dla celów przeciwpożarowych, określonej w przepisach dotyczących zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych. Kolejne inwestycje wodociągowe na terenie gminy zakładają modernizację i wymianę wyeksploatowanej sieci.

5.2.b. Gospodarka ściekowa

Rozwój przestrzenny gminy w najbliższych latach pociągnie za sobą zwiększone zapotrzebowanie na wodę, a tym samym proporcjonalny będzie wzrost wytwarzanych ścieków. W związku z tym konieczny jest harmonijny rozwój sieci kanalizacji sanitarnej dostosowany do zachodzących zmian. Najważniejszymi inwestycjami z zakresu gospodarki ściekami będzie rozbudowa istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej.

W miejscach gdzie budowa zbiorczych systemów będzie technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona zakłada się, że odprowadzanie ścieków odbywać się będzie do przydomowych oczyszczalni lub szczelnych zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe.

5.2.c. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Rozbudowa elementów układu energetycznego powinna następować równocześnie z przeznaczaniem nowych terenów pod zabudowę. Na terenach, których walory estetyczne powinny być podkreślone, studium rekomenduje wykonanie nowych sieci rozdzielczych w wersji kablowej. Należy także podejmować działania zmierzające do systematycznej modernizacji i rozbudowy infrastruktury elektroenergetycznej, mającej na celu zaspokojenie potrzeb, ujawniających się wraz z sukcesywnym rozwojem przestrzennym gminy i jej aktywizacją gospodarczą.

Wzdłuż napowietrznych linii elektroenergetycznych ustala się strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu terenu o szerokości:

- 36 m (po 18 m w obie strony od osi linii) dla projektowanej linii EE 110 kV,
- 15 m (po 7,5 m w obie strony od osi linii) dla linii 15 kV,

w stosunku do których wszelkie ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenu zostaną określone po uprzednim uzgodnieniu danej inwestycji z właścicielem linii.

Ważną inwestycją dla systemu elektroenergetycznego projektowaną w studium jest realizacja urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii. Studium wyznacza obszary rozmieszczenia projektowanych ogniw fotowoltaicznych wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu. Dla obszarów rozmieszczenia istniejących elektrowni wiatrowych wyznaczonych w miejscowościach: Wólka Bankowa (3 elektrownie) i Niedośpielin (jedna elektrownia) utrzymuje się obecny stan zagospodarowania, bez możliwości jego rozbudowy o kolejne urządzenia wytwórcze. Wskazane przedsięwzięcia pociągną za sobą wzbogacenie systemu energetycznego oraz spowoduje wzrost udziału czystej energii uzyskiwanej ze źródeł odnawialnych. Planowane inwestycje wymuszą rozbudowę istniejących sieci, a jej zakres będzie odpowiadał planowanej mocy przyłączeniowej ww. źródeł.

5.2.d. Zaopatrzenie w gaz

Gmina Wielgomłyny nie posiada na swoim obszarze sieci gazowej, a mieszkańcy są zaopatrywani w to paliwo ze źródeł indywidualnych, w postaci butli gazowych bądź zbiorników z gazem. Docelowa gazyfikacja gminy będzie możliwa, jeśli zaistnieją techniczne i ekonomiczne warunki budowy odcinków sieci gazowej.

Zgodnie z założeniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego zakłada się budowę gazociągu wysokiego ciśnienia, biegnącego przez wschodnią część gminy. Inwestycja ta wskazana została jako cel publiczny o znaczeniu ponadlokalnym.

5.2.e. Zaopatrzenie w ciepło

Na obszarze gminy nie przewiduje się budowy scentralizowanego systemu produkcji, przesyłu i dystrybucji ciepła. Zakłada się utrzymanie oraz modernizację i ewentualną rozbudowę funkcjonujących systemów ogrzewania.

Sposób ogrzewania zabudowy opierający się na wykorzystaniu indywidualnych źródeł ciepła zasilanych tradycyjnymi nośnikami energii powinien być systematycznie modernizowany, a istniejące kotłownie węglowe należy stopniowo wymieniać na zasilane paliwem ekologicznym.

Ponadto zakłada się sukcesywne zwiększanie ilości energii cieplnej pozyskiwanej z indywidualnych odnawialnych źródeł energii, w szczególności wykorzystujących w procesie przetwarzania energię geotermalną i energię promieniowania słonecznego.

5.2.f. Gospodarka odpadami

Najważniejszym zadaniem gminy w zakresie gospodarki odpadami jest ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko oraz maksymalny wzrost ich gospodarczego wykorzystania. Służyć temu ma szereg przedsięwzięć, w tym:

- zapobieganie powstawaniu odpadów realizowane poprzez stosowanie czystych technologii produkcji oraz selektywną zbiórkę odpadów i powtórne wykorzystanie,
- program działań edukacyjnych, którego celem będzie stworzenie kontaktu ze społeczeństwem i przekazanie mu obrazu potrzeb, zachowań i celów, jakim jest reorganizacja i wdrożenie nowoczesnej gospodarki odpadami,
- rozbudowa istniejącego systemu gospodarki odpadami.

Za główne cele gospodarki odpadami realizowanymi na terenie gminy jest:

- objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowaną selektywną zbiórką odpadów komunalnych,

- wdrożenie na obszarze gminy przydomowych metod kompostowania odpadów kuchennych ulegających biodegradacji oraz odpadów zielonych,
- organizacja i rozwijania systemu zbierania odpadów wielkogabarytowych,
- organizacja i rozwijania systemu zbierania odpadów budowlanych,
- wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym metod termicznego przekształcania odpadów,
- utworzenie ponadgminnych struktur gospodarki odpadami komunalnymi, dla realizacji wspólnych przedsięwzięć (we współpracy z powiatem).

5.2.g. Telekomunikacja

Wraz z rozwojem terenów zabudowy przewiduje się rozwój sieci teleinformatycznych realizowany przez inwestorów indywidualnych, w oparciu o istniejące sieci światłowodowe oraz systemy bezprzewodowe.

Studium dopuszcza lokalizowanie inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, jeżeli taka inwestycja jest zgodna z przepisami odrębnymi.

6. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

Na terenie gminy nie wyznacza się terenów wymagających rehabilitacji.

Do obszarów wymagających przekształceń zaliczono grunty rolne i leśne, które znajdują się w ramach nowo wyznaczonych obszarów zurbanizowanych i wymagają zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne.

Na rysunku Studium wskazany został jeden obszar wymagający rekultywacji. Obejmuje swoim zasięgiem wyrobisko po wyczerpanym złożu „Zagórze” w granicach wygaszonego obszaru górniczego. Koncesja na wydobywanie złoża wygasła z końcem 2013 r. Studium wskazuje leśny kierunek rekultywacji dla wskazanego obszaru.

Na obszarze gminy funkcjonuje kilka zakładów górniczych. Wraz z zakończeniem działalności i w przypadku likwidacji zakładu górniczego przedsiębiorca zobowiązany będzie do przeprowadzenia rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po działalności górniczej. Rekultywacja powinna być prowadzona zgodnie z kierunkiem określonym w decyzji właściwego organu. Studium rekomenduje leśny i rolniczy kierunek rekultywacji dla wyznaczonych na rysunku terenów eksploatacji powierzchniowej. Ponadto prace rekultywacyjne

powinny zmierzać do przywrócenia pierwotnego ukształtowania rzeźby terenu niwelując zmiany wynikające z prowadzonej działalności górniczej.

7. Polityka planistyczna

Na terenie gminy Wielgomłyny nie występują tereny zamknięte i ich strefy ochronne. W studium nie wskazuje się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości oraz rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

7.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Zasięg obszarów objętych ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wskazany został na rysunku studium w części studium dotyczącej uwarunkowań. Założenia polityki przestrzennej w zakresie planowania przestrzennego zakładają, iż opracowanie planów będzie postępowało etapowo. Gmina nie przewiduje sporządzenia planu obejmującego cały jej obszar jednorazowo, wybierając wariant sukcesywnego uchwalania planów dla poszczególnych miejscowości, w wyniku przeznaczenia nowych terenów pod zabudowę (w tym obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne) lub korekty przeznaczenia określonego w nieniejszym studium.

7.2. Obszary przestrzeni publicznej

Przestrzeń publiczna to obszar mający szczególne znaczenie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne. Wspólnie użytkowana i kształtowana przestrzeń przez lokalną społeczność jest podstawą jej istnienia, integracji oraz rozwoju sąsiadujących z nią terenów.

W studium wyznaczono dwa obszary przestrzeni publicznej: pierwszy zlokalizowany w centrum miejscowości gminnej oraz drugi w centrum wsi Sokola Góra.

7.3. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego

Planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- modernizacja dróg powiatowych,
- lokalizację projektowanych zbiorników retencyjnych „Wielgomłyny”, „Sroków”, „Niedośpielin”, „Wola Kuźniewska”, „Niedośpielin-Dolny Młyn”, „Borowiec” i „Trzebce” w oparciu o „Wojewódzki Program Małej Retencji” dla województwa łódzkiego wraz z aneksem,
- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia zasilającego gminy Fałków i Kluczewsko (województwo świętokrzyskie),
- realizacja ponadregionalnego szlaku wodnego rzeki Pilicy,
- realizacja projektowanego rowerowego szlaku regionalnego parków krajobrazowych.

Planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym:

- realizacja kompleksu wodno-leśnego w miejscowości Borowiec z przeznaczeniem na tereny rekreacyjno-wypoczynkowe,
- budowa ogólnodostępnego kompleksu sportowo-rekreacyjnego z infrastrukturą towarzyszącą w Wielgomłynach,
- rozbudowa budynku gminnej remizy OSP w Trzebcach,
- budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Wielgomłynach,
- zagospodarowanie i ukształtowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Sokół Góra,
- organizacja placów zabaw przy oddziałach przedszkolnych w Wielgomłynach, Krzętowie i Zagórze,
- budowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych, w tym również ich ukształtowanie w nowych liniach rozgraniczających, stosownie do zakładanej kategorii,
- rozbudowa infrastruktury technicznej na nowo projektowanych terenach zabudowy mieszkaniowej i usługowej,
- rozbudowa i modernizacja sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, w szczególności systemu wodociągowego i kanalizacji sanitarnej.

7.4. Wymogi obronności i ochrony cywilnej

Wymogi obronności i obrony cywilnej zabezpiecza się poprzez:

- realizowanie zadań związanych z zapewnieniem ochrony i dostaw wody, produktów żywnościowych oraz płodów rolnych na terenie gminy uwzględniających sytuacje szczególne,
- zapewnienie ochrony sanitarnej w strefach ujęć wody pitnej,
- uzbrojenie istniejącej sieci wodociągowej w hydranty naziemne lub odpowiednie zbiorniki wodne z możliwością wykorzystania tych elementów w sytuacji szczególnej i dla celów przeciwpożarowych,
- zapewnienie stosownej strefy ochronnej wzdłuż projektowanej linii elektroenergetycznej 110 kV,
- powiązanie sieci dróg tworzących podstawowy układ drogowy gminy z siecią dróg zewnętrznych,
- rozwijanie łączności informatycznej i radiowej pomiędzy wszystkimi służbami technicznymi i ratowniczymi na terenie gminy,
- utrzymanie w gotowości do użycia specjalistycznego sprzętu, materiałów i środków technicznych w razie zaistnienia potencjalnego ryzyka,
- współpracowanie komórek organizacyjnych Urzędu Gminy ze służbami, inspekcjami, strażami, instytucjami oraz organizatorami w celu zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych.

IV Podsumowanie

1. Polityka funkcjonalno-przestrzenna

Sporządzenie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest niezbędnym ogniwem procesu planowania przestrzennego, który ustawowo jest procesem ciągłym. Studium, jako etap poprzedzający plany miejscowe, wskazuje pełen zakres możliwości realizacji przedsięwzięć planistycznych, idei i zamierzeń rozwoju oraz ograniczeń czy ochrony, w bliskiej i dalszej perspektywie czasowej.

W trakcie opracowywania przedmiotowego dokumentu kierowano się zasadą zrównoważonego rozwoju. Niniejszy dokument spełnia jego podstawowe kryteria:

- cele społeczne realizowane przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, aby umożliwić społeczeństwu stopniowe osiągnięcie poprawy jakości życia, poprzez proporcjonalne rozmieszczenie ludności w stosunku do miejsc pracy i układów osadniczych, zachowanie prawidłowych relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami zamieszkania, pracy, odpoczynku, usług i administracji, wskazanie korzystnego techniczno-przestrzennego standardu środowiska człowieka, kształtowanie środowiska przestrzennego kreującego nowe jakościowo potrzeby i wartości społeczne,
- cele kulturowe osiągnięte przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, które chronią istniejące dziedzictwo kulturowe przed zniszczeniem lub dewastacją, poprzez powiązanie obiektów historycznych z krajobrazem naturalnym i wkomponowanie ich we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne oraz poprzez tworzenie nowych istotnych wartości kulturowych,
- cele ekologiczne osiągnięte przez kształtowanie struktur przestrzennych oddziałujących hamująco na dewastację środowiska i tworzących warunki umożliwiające jego aktywną ochronę poprzez zgodność charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego, zgodność intensywności zagospodarowania z naturalną

chłonnością środowiska oraz jego odpornością na zniszczenia, eksponowanie wartości krajobrazowych i ich harmonijne łączenie z zagospodarowaniem, tworzenie warunków zapewniających ochronę unikatowych wartości środowiska oraz umożliwiających odzyskanie utraconej równowagi ekologicznej,

- cele ekonomiczne osiągnięte przez kształtowanie struktur przestrzennych tworzących warunki wzrostu efektywności gospodarowania poprzez racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych i istniejącego majątku, kształtowanie elastycznych struktur przestrzennych, podatnych na dalszy rozwój, kształtowanie układów przestrzennych, których struktura zwiększa sprawność i niezawodność funkcjonowania.

Po przeprowadzeniu analiz uwarunkowań i dokonaniu waloryzacji obszaru gminy określona została polityka funkcjonalno-przestrzenna. Plansza „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-przestrzenna”, przedstawia lokalizację terenów wraz z przypisanymi do nich funkcjami i struktur przestrzennych. Szczegółowe ustalenie przeznaczenia danego terenu nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z wymaganą w tych opracowaniach precyzją i stopniem dokładności. Wszelkie działania przestrzenne na obszarach nie objętych tzw. obowiązkiem sporządzenia planu, wymagają również wyprzedzających działań planistycznych obejmujących obowiązkowo obszar docelowy wraz ze strefą kontekstu przestrzennego.

2. Objaśnienie zmian w nowym opracowaniu w stosunku do poprzedniej edycji studium

Różnice pomiędzy niniejszą edycją Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wielgomłyny, a poprzednią, zatwierdzoną uchwałą Nr XXIX/44/01 Rady Gminy Wielgomłyny z dnia 28 grudnia 2001 r. sporządzonym w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 1994 nr 89 poz. 415), zmienioną częściowo w 2006 r. w oparciu o przepisy ustawy 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.) wynikają przede wszystkim z konieczności uaktualnienia zawartych danych oraz zakresu problematyki jaka powinna zostać uwzględniona w w/w opracowaniu

zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Do najważniejszych zmian należy zaliczyć:

1. weryfikacja istniejących oraz wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę,
2. weryfikacja terenów przeznaczonych do zalesienia,
3. uwzględnienie istniejącej zabudowy zagrodowej zlokalizowanej na terenach rolnych,
4. aktualizację informacji dotyczących uwarunkowań środowiskowych, kulturowych oraz infrastrukturalnych.

3. Wpływ uwarunkowań na ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego

Przy opracowaniu Studium kierowano się kryteriami wynikającymi ze istniejącego stanu zagospodarowania gminy, uwarunkowań środowiskowych, oraz przepisów odrębnych - szczególnie w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, dóbr kultury, ochrony kompleksów gleb oraz zapewnieniem bezpieczeństwa mieszkańców w związku z ograniczeniami wynikającymi m.in. z lokalizacji na obszarze gminy dróg o znaczeniu ponadlokalnym. Decyzje planistyczne podjęte w niniejszym Studium uwzględniają wymogi ładu przestrzennego przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Oznacza to, że poszerzone tereny budowlane wyznaczone zostały w poszanowaniu wartości środowiska, przyrody, środowiska kulturowego, a przede wszystkim walorów krajobrazowych. Przy sporządzaniu Studium uwzględniono, w możliwie szerokim zakresie, dotychczasową politykę przestrzenną wynikającą z opracowań planistycznych.

Przy projektowaniu poszczególnych terenów jako zasadę przyjęto ochronę i rozwój oraz przekształcenia i intensyfikację istniejących walorów i zjawisk. Jako wartości rozwojowe wprowadza się: stopniowe przekształcanie rozproszonej zabudowy w zwarte zespoły w obrębie miejscowości, wspieranie różnych form aktywności gospodarczej wspomagające rozwój społeczno-gospodarczy oraz uaktywnienie gospodarcze wyznaczonych terenów usługowych. Realizacja zadań powinna obejmować różne perspektywy czasowe, niejednokrotnie determinowane czynnikami będącymi poza władzą samorządu gminy.

4. Interpretacja zapisów i ustaleń studium

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199, 443) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy, nie ma zaś statusu aktu prawa miejscowego. Ustalenia zawarte w tekście i załącznikach graficznych studium wyrażają kierunki zagospodarowania przestrzennego obszaru, nie są zaś ścisłym przesądzeniem o formie i granicach zainwestowania i użytkowania terenów. Pomimo tego, są one wiążące dla gminy przy sporządzaniu planów miejscowych. Określenia dotyczące sposobu użytkowania terenów dotyczą podstawowych i uzupełniających/towarzyszących rodzajów zabudowy. Na wskazanych terenach można wszakże realizować inne formy zabudowy bądź zagospodarować je w sposób inny od wskazanego w studium, pod warunkiem, że owo zagospodarowanie nie będzie stało w sprzeczności z formami określonymi w studium. Przy opracowywaniu planów miejscowych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę należy przewidzieć zielen publiczną, stwarzającą warunki do wypoczynku i rekreacji, a jednocześnie stanowiącą o estetyce danego terenu. Poza drogami wskazanymi na załączniku graficznym studium, w zależności od potrzeb społeczności lokalnej, możliwa jest realizacja nowych dróg gminnych, których przebieg zostanie ustalony w drodze decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej lub w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Nowe obiekty winny spełniać wskaźniki i kierunki określone w niniejszym opracowaniu.

5. Uzasadnienie przyjętych rozwiązań i synteza ustaleń projektu zmiany studium

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to opracowanie strategiczne dla rozwoju przestrzennego gminy Wielgomłyny. Stanowi ono podstawowy dokument strategiczny systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy, pomimo iż nie posiada statusu prawa miejscowego.

W opracowanym dokumencie znalazły się informacje wynikające z:

- rozpoznania aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów

związanych z jej rozwojem,

- konieczności integrowania polityki przestrzennej państwa z interesami gminy, a także wpływanie na formułowanie zadań rządowych, wojewódzkich i powiatowych, związanych z priorytetami rozwoju gminy,
- zbiorów informacji stwarzających warunki dla promocji przestrzennych walorów gminy w celu lokowania działalności związanej z preferowanymi formami aktywności gospodarczej i społecznej.

Podczas kolejnych etapów realizowania opracowania analizie poddane zostały istniejące opracowania planistyczne i branżowe oraz wnioski złożone przez zainteresowanych. W ten sposób określone zostały potrzeby i oczekiwania strony społecznej, samorządowej i przedsiębiorców, a także zjawiska wpływające na samą przestrzeń gminy. Ustalono zostały:

- stan środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- stan i faktyczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, transportową i społeczną,
- potencjał demograficzny,
- potencjał ekonomiczny i gospodarczy gminy,
- sytuacja na rynku pracy oraz problemy związane z bezrobociem.

Zebrane informacje posłużyły do przeanalizowania ich pod kątem możliwości przestrzennego kształtowania gminy. Wyniki przeprowadzonych badań stanowią bazę do określenia kierunków rozwoju gminy oraz rozpoznania jej predyspozycji i możliwości z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Wyznaczone tereny inwestycyjne w pełni wystarczają na zabezpieczenie potrzeb gminy w zakresie terenów budownictwa mieszkaniowego, działalności usługowej i gospodarczej, przy jednoczesnym poszanowaniu walorów środowiska naturalnego.

Realizacja ustaleń studium, wynikająca z przeprowadzonych analiz opiera się przede wszystkim na:

- stymulowaniu rozwoju gminy,
- tworzeniu infrastruktury dla istniejących i planowanych inwestycji,
- zapewnieniu współdziałania samorządu gminy z samorządem powiatowym i wojewódzkim w kwestii prowadzonych analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, zagadnień jego rozwoju, styków

pomiędzy gminą a gminami sąsiednimi,

- analizie i kontrolowaniu stopnia wykorzystania gruntów.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że dotychczasowe kierunki rozwoju i istniejące funkcje gminy mogą być kontynuowane, pod warunkiem zwrócenia większej uwagi na zrównoważony rozwój wszystkich z nich oraz na aktywizację mniej znaczących dotychczas funkcji, do takiego stopnia, aby stały się czynnikami napędzającymi rozwój gminy.